

waterschap
**Hollandse
Delta**

Programmabegroting 2026

Meerjarenraming 2027-2030

Foto: Project Afkoppelen Sint Anthonypolder

Inhoudsopgave

Algemeen	4
Voorwoord	5
Inleiding	7
Samenvatting begroting 2026	8
Externe en interne ontwikkelingen	12
Leeswijzer	15
Programma's	16
Toekomstbestendig water- en wegbeheer	17
Waterveiligheid	23
Voldoende en Schoon Water	31
Waterketen	38
Wegen	46
Bestuur en Organisatie	53
Algemene dekkingsmiddelen	67
Waterschapsbelastingen	71
Grondslagen en kwijtschelding	73
Geraamde belastingopbrengsten	79
Belastingtarieven	83
Ontwikkeling belastingdruk	85
Paragrafen	87
Uiteenzetting van de financiële positie	88
Bedrijfsvoering	108
Assetmanagement	114
Verbonden partijen	116

Openbaarheidsparagraaf	117
Financiële Begroting	118
Gehanteerde uitgangspunten en normen	120
Baten en lasten per programma	121
Ontwikkeling kosten en opbrengsten	125
Exploitatiebegroting van programma's naar taken	126
Ontwikkeling bruto investeringen.....	129
Balansontwikkeling	130
Bijlagen	131
Risico's.....	132
Verbonden partijen	139
Lijst van begrippen en afkortingen	153

Algemeen

Voorwoord

De Hollandse delta is een bijzondere regio: we wonen en werken grotendeels op of zelfs onder de zeespiegel, met een ligging aan zee en aan de monding van enkele belangrijke rivieren. Deze ligging maakt ons gebied economisch krachtig en aantrekkelijk om te leven, maar brengt ook een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Het waarborgen van veiligheid, voldoende en schoon water en goed onderhouden wegen vraagt om stevige keuzes en forse investeringen. Dat is waar wij als waterschap mede voor aan de lat staan.

Maatregelen nu noodzakelijk

De klimaatuitdagingen worden steeds urgenter. Langdurige periodes van droogte, afgewisseld met extreme neerslag en een stijgende zeespiegel, dwingen ons om nú maatregelen te nemen. En hoewel de bestuursperiode 4 jaar duurt, vraagt de complexiteit van deze opgaven dat we ook verder vooruitkijken. We gaan op volle kracht vooruit, scherp aan de wind varende. Dat doen we niet alleen op het gebied van waterveiligheid en de beschikbaarheid van voldoende en schoon water, maar ook bij onze rioolwaterzuiveringen. Die moeten voldoen aan steeds strengere eisen voor waterkwaliteit en duurzaamheid. Op meerdere terreinen tegelijk werken we aan een robuuste en toekomstbestendige leefomgeving. Ook de herijking van het Deltaprogramma in 2026 wordt hierbij een belangrijk ijkpunt. Het Deltaprogramma draagt bij aan het realiseren van een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting van Nederland, waarbij waterschappen een cruciale rol spelen in de uitvoering. Voor ons waterschap zijn de beslissingen en voorkeursstrategieën van het Deltaprogramma van groot belang. Nationale keuzes op het gebied van waterveiligheid, de beschikbaarheid van zoetwater en ruimtelijke adaptatie hebben immers direct invloed op onze taken. Maar ook de internationale context is voor ons van belang, de huidige geopolitieke onrust in de wereld vraagt van ons als waterschap om serieus naar onze weerbaarheidsopgave te kijken. We moeten op een andere manier denken over en kijken naar kwetsbaarheden in ons werk, ons beheergebied en de taken die wij uitvoeren. In 2026 gaan we werken aan onze integrale weerbaarheidsstrategie. Vanzelfsprekend doen we dat niet alleen, maar in verbinding met andere waterschappen, gemeenten, provincie en de veiligheidsregio's.

Forse investeringen voor een toekomstbestendige delta

Om de Hollandse delta ook in de toekomst leefbaar en veilig te houden zijn meerjarig forse investeringen nodig. Zo is in 2026 een bedrag van ruim € 80 miljoen begroot voor de grootschalige vernieuwing van onze rioolwaterzuiveringen op Goeree-Overflakkee en in Spijkenisse, en ons slibverwerkingsbedrijf in Rotterdam-Sluisjesdijk. Deze investering is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat het rioolwater van 1,3 miljoen inwoners ook in de toekomst goed schoongemaakt kan worden. De inzet op voldoende en schoon water in onze sloten, vaarten en kanalen vraagt ook in 2026 veel inspanning. Er worden bijvoorbeeld baggerwerkzaamheden ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water uitgevoerd in een aantal grote wateren. En samen met Staatsbosbeheer voeren we maatregelen uit om in het Oudeland van Strijen het gewenste waterpeil mogelijk te maken. Dijkversterking blijft belangrijk om onze kwetsbare delta veilig te houden. We gaan onder andere verder met de onderwaterdijkversterking bij de Grevelingen. En in het beheergebied van Hollandse Delta zorgen wij voor het duurzaam veilig onderhoud van de wegen buiten de bebouwde kom en werken hierin samen met gemeenten en de provincie. Ook onze weerbaarheidsopgave gaat vragen om investeringen op korte en lange termijn. Het is nu nog onduidelijk welke investeringen er nodig zijn om onze weerbaarheid te vergroten.

Gevolgen voor inwoners

De opgave is groot, waarmee ook een grote financiële opgave ontstaat. Het is onoverkomelijk dat de kosten van deze maatregelen in 2026 leiden tot een toename van de waterschapslasten van zo'n 8,6%. In februari ontvangen de meeste inwoners, bedrijven, boeren en eigenaren van natuurgebieden de aanslag voor 2026, waarin deze ontwikkeling zichtbaar wordt. Het aangepaste belastingstelsel dat in 2026 in werking treedt, heeft enkele herverdeeffecten: sommige groepen inwoners en bedrijven zullen iets meer bijdragen, anderen juist iets minder.

Uitdagingen pakken we samen op

Ons bestuursakkoord 'Waterambities verenigd' vormt de basis voor deze begroting. Samen met de vertaling naar het 'Uitvoeringsprogramma 2023-2027', waarin de bestuurlijk strategische speerpunten zijn geconcretiseerd. Om de ambities te kunnen realiseren, is een robuuste, wendbare en toekomstgerichte organisatie noodzakelijk. De organisatieontwikkeling die in 2026 concreet vorm krijgt, draagt hieraan bij. De begroting en de meerjarenstrategie laten zien dat de investeringen in aantal, omvang en complexiteit de komende jaren fors toenemen. Het project Korteweg heeft aangetoond dat ons waterschap verdere versterking en doorontwikkeling nodig heeft om die investeringen op een daadkrachtige en beheerste wijze uit te voeren. Met de voorliggende begroting stelt het college voor daartoe belangrijke stappen te zetten. Daarnaast vraagt het realiseren van de opgaven een nauwe samenwerking met onze partners: gemeenten, provincies, het Rijk, bedrijven en inwoners. Alleen samen kunnen we zorgen voor een veilige, leefbare en toekomstbestendige delta.

Het college van dijkgraaf en heemraden,

secretaris-directeur,
V. Bergsma

dijkgraaf,
J.F. Bonjer

Inleiding

In de afgelopen jaren hebben we steeds meer inzicht gekregen in de omvang van de opgaven die we moeten realiseren om onze doelen voor 2050 te bereiken. In het afgelopen jaar is duidelijk geworden dat de opgaven groot zijn, groter dan dat we aanvankelijk dachten. Dit blijkt met name uit de Watergebiedsplannen en Asset Lifecycle Management-studies. Daarbij zijn we ons ook steeds meer bewust dat we niet alles 100% zeker in beeld hebben en gaan krijgen.

Met de Programmabegroting 2026 vervolgen we de lijn die we in 2025 hebben ingezet. We richten ons op wat we in 2050 gedaan moeten hebben. Dit betekent handelen in en met onzekerheid. Maar wachten tot we zekerheid hebben, is geen optie. Het vraagt ook om bestuurlijke keuzes, want de opgaven zijn enorm groot en het is de vraag of we alle doelen kunnen realiseren. De uitgangspunten *'niet afwentelen op de toekomst'* en *'opgaven centraal'* lijken lijnrecht te staan tegenover *'gelijkmatige belastingopbrengst'* en *'realistische begroting'*. Daarbij komt ook dat we *'samen willen werken'* met de omgeving.

Met deze Programmabegroting zetten we de eerste stappen van de meerjarenstrategie voor de langere termijn. Onze aanpak doet zoveel mogelijk recht aan alle uitgangspunten die zijn opgenomen in de Kadernota 2026. De kern van de meerjarenstrategie 'Toekomstvast vernieuwen' is dat we risicogestuurd keuzes maken welke zaken we in 2026 en verder gaan uitvoeren. Een groot deel van onze middelen is gericht op beheer, onderhoud en vervanging van de bestaande assets. Maar deze strategie betekent dat we ons ook nadrukkelijk richten op vernieuwing en verduurzaming van onze assets om onze doelen in 2050 te halen. We accepteren daarbij dat we maatregelen met een medium risiconiveau doorschuiven naar de nabije toekomst ten faveure van de vernieuwingsopgave. Hiermee kiezen we ervoor om middelen in te zetten waar ze nu en in de toekomst de meeste doelrealisatie opleveren.

De strategie van 'Toekomstvast Vernieuwen' houdt rekening met de verschillende uitgangspunten en belangen. We proberen deze allemaal zo goed mogelijk in te vullen, maar dat heeft tot gevolg dat we op alle punten wat moeten inleveren. We zijn ons er goed van bewust dat we daardoor voor verschillende doelen de afgesproken (wettelijke) termijnen niet op tijd gaan halen. De doelen hebben we echter niet bijgesteld of afgezwakt. De belangrijkste inhoudelijke kaders voor deze Programmabegroting zijn de doelen zoals geformuleerd in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 (WBP), het Wegenbeheerprogramma 2022-2027 (WgBP), het Groenbeleidsplan, het Visbeleid, de huisvestingsstrategie en het bestuursakkoord WSHD 2023-2027. De financiële kaders zijn gebaseerd op de Kadernota 2026.

De grote opgaven in zowel beheren als vernieuwen zorgen, in combinatie met autonome stijgingen in kapitaal- en personeelslasten alsook stijgende prijzen, voor een stijging van de benodigde belastingopbrengst.

Samenvatting begroting 2026

Infographic Begroting in één oogopslag

Infographic Begroting in 1 oogopslag

Exploitatie

De onderstaande tabel geeft inzicht in de benodigde belastingopbrengsten en de stijging daarvan. De grafiek daaronder geeft de verdeling naar de verschillende belastingen.

Overzicht belastingopbrengsten

(bedragen x € 1 mln.)

Belastingopbrengsten	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Geraamd in Programmabegroting 2025	226,7	246,7	267,8	281,6	287,1	292,9
Mutaties Programmabegroting 2026		-0,6	-2,7	2,3	30,8	42,6
Noodzakelijke belastingopbrengst	226,7	246,0	265,1	283,9	317,9	335,5
Verhoging in % ten opzichte van het vorige jaar		8,6%	7,8%	7,1%	12,0%	5,6%

De noodzakelijke belastingopbrengst in 2026 is € 246,0 miljoen. In 2025 was dit € 226,7 miljoen. Dit is een stijging van 8,6%. Een toelichting op deze stijging is te vinden in het onderdeel Programma's. We verwachten in de periode 2026 tot en met 2030 een gestage stijging van de noodzakelijke belastingopbrengsten, met een opvallende uitschieter in 2029. De relatief sterke stijging in 2029 is het gevolg van toegenomen kapitaallasten, voortkomend uit investeringen die in de voorgaande jaren zijn gedaan (met name ALM Goeree-Overflakkee en Spijkenisse en Sluisjesdijk).

Tabel

Belastingopbrengst en inzet egalisatiereserves

(bedragen x € 1 mln.)

Onderdeel	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Belastingopbrengsten	213,8	226,7	246,0	265,1	283,9	317,9	335,5
Watersysteemheffing	99,9	103,9	113,4	119,4	128,3	135,5	148,6
Zuiveringsheffing	98,3	105,2	111,1	121,6	130,1	155,3	158,6
Wegenheffing	15,2	17,2	21,2	23,7	25,1	26,5	27,7
Verontreinigingsheffing	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Inzet tariefsegalisatiereserve	-6,1	-5,3	-2,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Inzet tariefsegalisatiereserve	-6,1	-5,3	-2,4	0,0	0,0	0,0	0,0

De benodigde belastingopbrengst in 2026 is dus, na inzet van de egalisatiereserves, 8,6% hoger dan in 2025. Ons uitgangspunt is: structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten. Dit betekent dat de inzet van de (tariefsegalisatie)reserves in de laatste jaren van de meerjarenraming nihil moet zijn.

De onderstaande tabel geeft de begroting per programma weer. De begroting 2025 is inclusief vastgestelde wijzigingen.

Exploitatie per programma

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Saldo van baten en lasten voor bestemming	3,6	12,7	8,4	2,8	1,4	1,2	0,9
Waterveiligheid	25,1	26,6	22,9	23,2	26,4	28,4	37,2
Voldoende en Schoon Water	60,2	69,2	75,6	77,6	81,8	86,1	89,4
Waterketen	91,2	94,9	101,4	109,6	117,7	142,0	144,7
Wegen	12,1	14,8	19,6	21,9	22,9	24,2	24,9
Bestuur en Organisatie	26,5	29,7	29,9	30,6	31,3	33,0	34,7
Dekkingsmiddelen	-211,6	-222,6	-241,0	-260,0	-278,7	-312,5	-330,1
Reserve mutaties	-10,8	-11,3	-8,4	-2,8	-1,4	-1,2	-0,9
Toevoeging aan reserves	5,2	1,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-16,1	-12,5	-8,7	-2,8	-1,4	-1,2	-0,9
Saldo van baten en lasten na bestemming	-7,2	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Investerings

De onderstaande tabel geeft inzicht in de verwachte uitgaven aan de verschillende programma's. De bedragen zijn de bruto-uitgaven van de potentiële, geplande en lopende investeringen.

Overzicht investeringsuitgaven

(bedragen x € 1 mln.)

Programma	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Waterveiligheid	18,8	14,3	6,3	12,2	12,8	36,8
Voldoende en Schoon Water	15,2	17,6	33,3	39,9	40,6	29,3
Waterketen	39,7	81,8	165,9	127,4	42,2	34,2
Wegen	25,9	15,2	19,9	17,4	15,7	16,6
Bestuur en Organisatie	4,9	1,5	1,3	2,7	0,0	0,0
Totaal	104,4	130,4	226,7	199,6	111,3	116,9

Tabel

Tabel investeringsuitgaven 2026 per status

(bedragen x € 1 mln.)

Programma	Potentieel	Gepland	Lopend
Waterveiligheid	0,4	0,0	13,9
Voldoende en Schoon Water	10,0	0,2	7,5
Waterketen	3,1	12,9	65,8
Wegen	9,6	0,0	5,6
Bestuur en Organisatie	1,2	0,0	0,4
Eindtotaal	24,2	13,1	93,1

In 2026 ligt het zwaartepunt van de investeringen bij het programma Waterketen. De begrote investeringsuitgaven zijn toegenomen ten opzichte van 2025. Dit is voornamelijk het gevolg van de uitvoering van grootschalige en complexere projecten. Het merendeel van deze uitgaven heeft betrekking op investeringen met een lopende status.

De komende jaren neemt de investeringsopgave aanzienlijk toe. Daarbij komt dat niet alle plannen op dit moment volledig en concreet zijn uitgewerkt. Naar verwachting komt de opgave in de nabije toekomst steeds scherper en gedetailleerder in beeld. Dit zal leiden tot een verdere stijging van de investeringen.

Externe en interne ontwikkelingen

Bij het opstellen van de Programmabegroting 2026-2030 hebben we rekening gehouden met de volgende externe en interne ontwikkelingen.

Ontwikkelingen sinds vorig begrotingsjaar

Wereldwijd blijft er sprake van een gespannen en onzekere politieke situatie. Gewapende conflicten zoals in Oekraïne en het Midden-Oosten duren voort. Maar bijvoorbeeld ook de (dreigende) importheffingen vanuit de Verenigde Staten zijn van invloed. Door deze ontwikkelingen is het vraagstuk van de weerbaarheid nadrukkelijk op de bestuurlijke agenda komen te staan.

Door de vroegtijdige val van het kabinet-Schoof blijft ook in Nederland de onzekerheid voortduren. Besluitvorming op belangrijke dossiers zoals de woningmarkt en stikstof, blijft vooralsnog uit. Zeer waarschijnlijk wordt dit pas opgepakt na de Tweede Kamerverkiezingen van oktober en de daaropvolgende kabinetsformatie. Ook lijkt de politiek-bestuurlijke aandacht voor het vraagstuk van de klimaatverandering te verslappen. Door groeiende opgaven blijft het totale investeringsvolume van de waterschappen landelijk gezien toenemen. Ook de waterschapsbelastingen zijn naar evenredigheid gestegen (in 2025 met gemiddeld 10% of meer). Binnen waterschap Hollandse Delta is het inzicht in de toekomstige opgaven vergroot. Het bestuurlijke gesprek over de financiering en maakbaarheid van deze opgaven is verder op gang gekomen. Dit heeft zijn weerslag in de eerder vastgestelde Kadernota en in deze Programmabegroting.

De gesprekken over de naderende herijking van het Deltaprogramma zijn in 2025 voortgezet. Daarbij hebben we in de Zuidwestelijke Delta de strategische samenwerking versterkt met de waterschappen Scheldestromen en Brabantse Delta. Ook vervult waterschap Hollandse Delta een brugfunctie tussen de Zuidwestelijke Delta en Rijnmond-Drechtsteden. In 2026 zal de herijking zijn definitieve beslag krijgen in het Deltaprogramma 2027, dat op Prinsjesdag aan het parlement wordt aangeboden.

In eigen huis zijn zowel het Waterbeheerprogramma als het Wegenbeheerprogramma 2022-2027 halverwege geëvalueerd. De uitkomsten nemen we, samen met de uitkomsten van de in 2025 ingestelde bestuurlijke werkgroep kpi's, mee bij het opstellen van een nieuw waterbeheerprogramma voor de planperiode 2028-2033. Dit planproces is inmiddels gestart.

Ook heeft een midterm review plaatsgevonden op het Uitvoeringsprogramma 2023-2027. De uitkomsten daarvan zijn via een bestuurlijke informatiebrief gedeeld.

Mede door de verandering van ons klimaat is onze opgave ook in de komende jaren onverminderd groot. Uit de KNMI'23-klimaatscenario's blijkt dat Nederland warmer wordt, met drogere zomers en nattere winters. De zeespiegel stijgt en de bodem daalt. Om in de toekomst een robuust watersysteem te kunnen waarborgen, is het belangrijk dat we ons watersysteem ontwerpen en herinrichten op basis van het toekomstig klimaat. Onder meer met de Watergebiedsplannen krijgt Hollandse Delta hierin steeds concreter inzicht. In 2025 hebben we diverse plannen ter consultatie voorgelegd aan de Verenigde Vergadering (commissie Water). Ook het inzicht in de onderhouds- en vervangingsopgave groeit en nemen we hierin mee. De transitie van de Waterketen is in 2024 ingezet en zal veel tijd, energie en geld blijven vragen. Ook hier krijgt de opgave per zuiveringskring steeds concreter vorm en groeit ons inzicht. Door inzet van innovatieve technologie, samenwerking met verschillende partners en digitale technieken zoeken we naar kansen om deze opgave zo effectief en doelmatig te realiseren.

De ontwikkeling van het investeringsvolume van het programma Waterveiligheid wordt bepaald door de landelijke programmering vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De landelijke opgave blijkt veel groter te zijn dan eerder werd aangenomen. Daardoor zijn fors meer investeringen nodig om deze opgave in 2050 te realiseren. Bij de waterschappen heeft hierover inmiddels besluitvorming plaatsgevonden en ook het Rijk heeft extra middelen toegezegd.

Belangrijkste afwijkingen t.o.v. meerjarenraming

Naarmate het inzicht in de opgave groeit, blijkt dat het investeringsportfolio de komende jaren enorm zal groeien. Om als waterschap nu en in de toekomst te blijven voldoen aan wet- en regelgeving, en onze taken adequaat te kunnen blijven uitvoeren voor onze inwoners, is het noodzakelijk om te investeren in de overgang naar toekomstbestendige programma's. Dit geldt specifiek voor de programma's Voldoende en Schoon Water en Waterketen. Deze overgang krijgt vorm met behulp van de watergebiedsplannen, de Asset Lifecycle Management-studies (ALM's) en de Transitiepaden. Het totaal aan investeringen blijft hierdoor de komende jaren aanzienlijk groeien.

In deze programmabegroting wordt de groei in het investeringsportfolio zichtbaar in de volumes voor de komende jaren. In de Kadernota is de groei zichtbaar in de doorkijk richting 2050, in de grafieken met investeringsvolume per programma.

Het inzicht in de daadwerkelijke opgave ontwikkelt zich continu met alle studies, toetsing en planvorming die we doen. De gepresenteerde getallen zijn daarmee niet statisch: ze veranderen mee met het groeiend inzicht. Dit gaat ook gepaard met onzekerheid. Hoe verder weg in de tijd, hoe onzekerder. Een van de focuspunten is om de meerjarige ontwikkeling van het investeringsportfolio steeds beter in kaart te brengen en aan te passen aan de actuele situatie. We vinden het belangrijk om de voorspelbaarheid voor de korte termijn (0 tot 5 jaar) te vergroten en een doorkijk te bieden op de langere termijn. Zo zal voor de nog op te stellen watergebiedsplannen een verbeterde prognose worden gemaakt.

Een groeiend investeringsportfolio heeft ook gevolgen voor de exploitatie. De rentelasten en afschrijvingen zullen meegroeien en daarmee een groter deel van de begroting beslaan.

Maakbaarheid

Een groeiende opgave voor vrijwel alle waterschapstaken kent een aantal uitdagingen. De betaalbaarheid en de maakbaarheid of uitvoerbaarheid staan onder druk. De komende jaren is er dan ook sprake van 'maakbaarheid in onzekerheid'.

De Kadernota stelt als uitgangspunt dat de opgave centraal staat. We willen deze niet vooruitschuiven naar de toekomst. Tegelijkertijd willen we rekening houden met de draagkracht van de inwoners en de maakbaarheid door onze organisatie. Na het vaststellen van de Kadernota is een toets gedaan op de maakbaarheid van de opgave, op basis van het concreet uitgewerkte maatregelpakket voor 2026. De kaders voor de toets waren enerzijds het financiële kader (10%) en anderzijds het maximale uitvoerend vermogen van de organisatie. Uit de toets bleek dat het niet mogelijk is alles wat we moeten en willen doen, te realiseren komend jaar. Het is daarom noodzakelijk om scherpe keuzes te maken in de taakuitvoering en doelrealisatie. Zo zijn we tot een realistische, maakbare begroting gekomen. De keuzes zijn risicogestuurd gemaakt, waarbij de doelen centraal staan. We hebben de keuzes gebaseerd op een toets van de risico's aan de bedrijfswaardenmatrix en op basis van het scenario 'toekomstvast vernieuwen'.

Met een groeiende opgave in de komende jaren, blijft de maakbaarheid een knelpunt. Het tijdig vergroten van het uitvoerend vermogen van de organisatie is daarom een noodzakelijk en een uitdagend traject. Alleen efficiënter werken met de huidige formatie is niet meer voldoende om het

vereiste uitvoerende vermogen te realiseren. Er is een gebalanceerde ontwikkeling van de organisatie nodig. We moeten in een krappe arbeidsmarkt in kwantitatieve zin meegroeien met de opgave. En tegelijkertijd ook in kwalitatieve zin onze bekwaamheden doorontwikkelen. Moderne en professionele bekwaamheden, waaronder ook de inzet van moderne technieken en innovaties, die effectief en efficiënt zijn.

Voldoende geschikt personeel vinden is niet vanzelfsprekend. Daarom is het noodzakelijk om onze medewerkers te ontwikkelen en uit te dagen. Dit vraagt om aanpassingen aan en in onze organisatie, om interessant te blijven als werkgever voor nu en in de toekomst. Met het lopende organisatieontwikkeltraject willen we daarin een belangrijke stap zetten.

Naast deze benodigde ontwikkeling van de organisatie zijn er andere onzekere factoren. Zoals de beschikbaarheid van marktpartijen, de druk op de buitenruimte en kostenontwikkeling. Ook deze factoren zetten de maakbaarheid van de opgave onder druk.

Uitgangspunten en normen

Voor de Programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2030 hebben we de onderstaande uitgangspunten en normen gehanteerd:

- Het door de Verenigde Vergadering vastgestelde beleid geldt als basis voor de Programmabegroting. Dit beleid is terug te vinden in het Bestuursprogramma, Waterbeheerprogramma, Wegenbeheerprogramma, Groenbeleid etc. Per programma zijn de doelen, activiteiten en daaraan gekoppelde financiën opgenomen.
- De basis voor onze begroting is de Kadernota 2026. Deze is mede gebaseerd op de assetmanagementplannen die per programma worden opgesteld. Deze plannen worden jaarlijks geactualiseerd. De financiële effecten van de plannen zijn verwerkt in deze Programmabegroting 2026.
- De bedrijfswaardenmatrix vormt de basis voor het risicogestuurd maken van keuzes. Daarmee zijn we tot een maakbare en realistische begroting gekomen.
- Waterschap Hollandse Delta streeft naar een structureel sluitende begroting. Structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten. Dit betekent dat de inzet van de (tariefegalisatie)reserves in de laatste jaren van de meerjarenraming nihil moet zijn.
- De belastingopbrengst is een reguliere begrotingspost en geen sluitpost.
- Reserves gebruiken we om incidentele uitgaven te dekken. Ze zijn bedoeld om structurele uitgaven te dekken.

Deze financiële uitgangspunten zijn nader beschreven in de paragraaf Financiële Begroting - Gehanteerde uitgangspunten en normen.

Leeswijzer

De Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030 bestaat uit een beleidsmatig deel en een financieel deel. Het beleidsmatige deel start bij het onderdeel Algemeen. Daarin staan de belangrijkste externe en interne ontwikkelingen beschreven die van invloed zijn geweest.

Vervolgens lichten we in het onderdeel Programma's onze ambities en inspanningen toe voor de maatschappelijke transitieopgaven. Ook in het onderdeel Programma's vindt u beschrijvingen van de speerpunten voor de programma's Waterveiligheid, Voldoende en Schoon Water, Waterketen, Wegen, en Bestuur en Organisatie. We beschrijven elk programma aan de hand van de vragen: 'Wat willen we bereiken?', 'Wat gaan we hiervoor doen?' en 'Wat mag het kosten?'. We sluiten dit onderdeel af met een overzicht van de dekkingsmiddelen.

In het volgende onderdeel beschrijven we de ontwikkelingen van de Waterschapsbelastingen. De beleidsbegroting sluit af met het onderdeel Paragrafen. Hierin zijn de verplichte paragrafen opgenomen die, programmaoverstijgend, inzicht geven in de begroting.

De Financiële begroting bevat de financiële overzichten. Ten slotte bevatten de Bijlagen de in het weerstandsvermogen opgenomen risico's, de verbonden partijen en een overzicht van de gebruikte afkortingen.

Opbouw financiële tabellen

De financiële tabellen hebben de volgende opbouw:

Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
-----------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

De eerste kolom bevat de cijfers van de jaarrekening 2024. De tweede kolom bevat de cijfers van de begroting 2025, inclusief alle wijzigingen in 2025 tot en met oktober 2025. De derde kolom bevat de begroting 2026. Daarnaast zijn de verwachte kosten en opbrengsten van 2027 tot en met 2030 opgenomen. In de toelichting op de programmacijfers, 'Wat mag het kosten?', lichten we voor 2026 toe wat er wijzigt ten opzichte van 2025.

Alle bedragen in de tabellen van deze Programmabegroting zijn afgerond (bedragen x € 1 miljoen). Dit leidt in enkele gevallen tot afrondingsverschillen.

Programma's

In dit hoofdstuk worden de programma's nader beschreven. Per programma wordt inzicht gegeven in de (lange termijn) doelen en speerpunten uit het Waterbeheerprogramma en Wegenbeheerprogramma en de activiteiten die we hieruit voortvloeiend in 2026 uitvoeren. Achtereenvolgens komen de programma's Waterveiligheid, Voldoende en Schoon Water, Waterketen en Wegen aan bod. Tot slot worden de doelstellingen en activiteiten voor Bestuur en Organisatie toegelicht.

De kaarten, kengetallen en andere algemene en geografische informatie van het werkgebied van waterschap Hollandse Delta zijn (ingedeeld per programma) te vinden op ons Open Dataportaal: [Open Dataportaal WSHD](#)

Toekomstbestendig water- en wegbeheer

Afbeelding Toekomstbestendig water- en wegbeheer

Afbeelding Toekomstbestendig water- en wegbeheer

Toelichting afbeelding

De ontwikkelingen die op ons afkomen raken ons waterbeheer in de kern. We zullen dan ook alles aan moeten doen om verdere klimaatverandering tegen te gaan en ons tijdig aan te passen aan nieuwe omstandigheden. We zetten daarom in op de volgende sporen:

- We gaan klimaatverandering tegen door zelf minder energie uit fossiele bronnen te gebruiken. Zo brengen we de uitstoot van broeikasgassen terug naar nul.
- We gaan circulair werken zodat ons handelen geen negatieve impact meer heeft op onze planeet.
- We gaan onze assets steeds duurzamer ontwerpen, aanleggen, beheren en onderhouden. Dit met het oog op (toekomstige) gevolgen voor klimaat, milieu en biodiversiteit.
- We passen de inrichting van ons gebied aan de consequenties die de klimaatverandering nu al heeft aan. Dat doen we op een "groene" manier, door zo veel mogelijk mee te bewegen met de natuur en zo ook de biodiversiteit te bevorderen.
- Samen met gemeenten, de landbouwsector en andere actoren werken we aan het herstel van de sponswerking van de bodem om water te bergen in natte perioden en te anticiperen op langdurige droge perioden. Dat betekent ook dat we anders omgaan met hemelwater.

Onze planeet staat onder druk door de groeiende wereldbevolking en een toenemend welvaartsniveau. We hebben te maken met klimaatverandering, milieuvervuiling, uitputting van schaarse grondstoffen in de bodem en achteruitgang van de biodiversiteit. Dit alles heeft gevolgen voor de leefbaarheid, de gezondheid van mens, plant en dier en de voedselzekerheid. We moeten ons aanpassen om robuust en veerkrachtig de effecten van klimaatverandering op te vangen. Er moet meer ruimte voor water komen, het watersysteem en de ruimtelijke inrichting moeten we meer in samenhang beschouwen.

De ontwikkelingen die op ons afkomen, raken ons water- en wegbeheer in de kern. We zullen er dan ook alles aan moeten doen om verdere klimaatverandering tegen te gaan en ons tijdig aan te passen aan nieuwe omstandigheden. We zetten ons daarom onverminderd in voor de volgende activiteiten:

- We verbeteren de klimaatbestendige en (water)robuuste inrichting van ons gebied.
- We gaan anders om met hemelwater.
- We vergroenen en versterken de biodiversiteit.
- We beperken onze negatieve impact op milieu en klimaat.

In de volgende paragrafen lichten we toe wat we daarvoor in 2026 gaan doen.

Bij het uitvoeren van onze werkzaamheden houden we zoveel mogelijk rekening met de belangen van inwoners, bedrijven, belangenorganisaties en medeoverheden in ons werkgebied. We staan open voor participatie. We leven immers met elkaar in een delta, waar voedselvoorziening, industriële bedrijvigheid, natuur, wonen en recreëren op een goede manier met elkaar verenigd moeten worden. Het waterschap draagt, binnen zijn invloedssfeer, bij aan een gezonde, duurzame woon- en leefomgeving voor bewoners en een goed vestigingsklimaat voor bedrijven.

Verbeteren klimaatbestendige & robuuste inrichting

We verbeteren de klimaatbestendige en (water)robuuste inrichting van ons gebied

Het toekomstbestendig maken van ons waterbeheer betekent niet alleen dat we klimaatverandering moeten tegengaan. We zullen ons ook moeten aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering die we nu al ervaren. Dit noemen we klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie is het proces waarbij de samenleving zich aanpast aan het veranderende klimaat en de schadelijke gevolgen daarvan probeert te beperken. Die gevolgen doen zich voor in de ruimtelijke inrichting, het waterbeheer, de natuur, de landbouw, tuinbouw en visserij, de gezondheidszorg, de recreatie, het toerisme en bij onze infrastructuur.

Om de aanpak van een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van ons land te versnellen, is in 2017 het eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) verschenen. Dit plan is een onderdeel van het Deltaprogramma. Het DPRA bestaat uit 4 inhoudelijke onderdelen: wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van een overstroming. Het plan beschrijft 7 ambities:

1. Kwetsbaarheden in beeld brengen met behulp van een stresstest.
2. Via een risicodialoog komen tot een adaptatiestrategie.
3. Een uitvoeringsagenda met concrete maatregelen opstellen.
4. Klimaatadaptieve maatregelen koppelen aan andere opgaven in de fysieke leefomgeving.
5. Klimaatadaptatie stimuleren en faciliteren.
6. Klimaatadaptieve doelen reguleren en borgen.
7. Schade beperken bij calamiteiten (restrisico).

Activiteiten 2026

Om de ambities uit het DPRA in te vullen, vergroten we onze kennis over kansen, knelpunten en wat wij als waterschap kunnen doen voor ruimtelijke adaptatie. Samen met onze partners in de 6 DPRA-werkregio's zijn we in 2025 gestart met de nieuwe cyclus van stresstesten, risicodialogen en uitvoeringsagenda's. Na de uitvoering van de stresstesten in 2025, staat 2026 in het teken van het uitvoeren van de risicodialogen en het maken en bestuurlijk vaststellen van de nieuwe uitvoeringsagenda's.

Daarnaast blijven we al gemaakte afspraken met onze partners uit de uitvoeringsagenda's voor ruimtelijke adaptatie uitvoeren. We vergroten de bewustwording over klimaatadaptief handelen. Dat doen we door kennis te delen en samen te werken in maatschappelijke initiatieven. Daarmee werken we aan het doel 'Klimaatadaptatie stimuleren en faciliteren' uit het Deltaprogramma. We identificeren en benutten concrete meekoppelkansen, waarbij we onze werkzaamheden laten aansluiten bij die van andere partijen. Ook gaan we verder met het borgen en implementeren van klimaatadaptief en omgevingsbewust handelen binnen de beleidsinstrumenten van het waterschap. Vanuit het programma Ruimtelijke Adaptatie leveren we een actieve bijdrage aan urgente landelijke ontwikkelingen als Water en bodem sturend, NOVEX, en de herijking van het Deltaprogramma 2026.

Klimaatadaptatie is meer dan ruimtelijke adaptatie

Bij de invulling van het DPRA leggen we nadrukkelijk de koppeling met bestaande programma's, zoals de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de wateropgave. Klimaatadaptatie is in veel andere onderdelen van het Waterbeheerprogramma uitgewerkt. Een groot deel van de traditionele kerntaken van ons waterschap bestaat uit het beperken van de negatieve effecten van het (veranderende) klimaat. Diverse speerpunten binnen de programma's dragen in positieve zin bij aan klimaatadaptatie.

We gaan anders om met hemelwater

Bij een natuurlijke waterkringloop infiltreert een groot deel van het hemelwater in de bodem. Door het herstel van de natuurlijke waterkringloop en het vergroten van de sponswerking van de bodem, kan in natte periodes het waterbergende vermogen van bodems beter worden benut voor periodes van droogte. We zetten daarbij niet alleen in op hergebruik, vasthouden en bergen, maar ook op sparen, aanvoeren en aanpassen. Bovendien zetten we gelijktijdig in op het landelijk gebied, op het stedelijk gebied en op de onderlinge samenhang daartussen. Dit doen we niet alleen. In goede samenwerking met onze gebiedspartners zorgen we voor duurzaam, uitvoerbaar beleid op het gebied van hemelwater.

Activiteiten 2026

In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 is de ambitie uitgesproken om de natuurlijke waterkringloop te herstellen. Hier zijn we in 2022 mee begonnen door ons hemelwaterbeleid te actualiseren wat betreft de regels die we stellen aan de afvoer bij aanleg van nieuwe verharding in ons beheergebied. In 2024 is deze beleidsvorming voortgezet door het beleid actualiseren bij wijzigingen in de afvoer van bestaande verharding (afkoppelen). Deze beleidsvorming ronden we in 2026 af.

Daarnaast zal 2026 in het teken staan van het verder in kaart brengen van de regionale systemen (grondwater, rioolstelsel, oppervlaktewater) samen met onze gebiedspartners. Door het delen en vergroten van kennis over de verschillende systemen en de verbanden daartussen, krijgen we beter in beeld waar we de grootste winst kunnen behalen bij het verbeteren van de sponswerking in ons beheergebied.

We vergroenen en versterken de biodiversiteit

Onder invloed van klimaatverandering en milieuvervuiling staat de biodiversiteit mondiaal onder druk. Dat merken we ook in Nederland. Van alle inheemse plant- en diersoorten die we in 1900 in ons land hadden, is een groot deel verdwenen, zo blijkt uit onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving. Naast klimaatverandering en milieuvervuiling vormen ook niet-duurzame landbouw, ontbossing, infrastructuur, verstedelijking en energieproductie bedreigingen voor de natuur. In de maatschappij zien we dan ook een toenemende aandacht voor en waardering van 'groen'.

In 2021 hebben we daarom het Groenbeleidsplan 2022-2027 Buitengewoon Groen vastgesteld. Na vaststelling hiervan zijn we ook partner geworden in het Deltaplan Biodiversiteitsherstel.

Ons groenbeleid gaat uit van:

- het behouden van de bestaande landschappelijke waarde van het areaal;
- het behouden en waar mogelijk vergroten van de biodiversiteit van het areaal;
- het vergroten van de klimaatadaptieve en klimaatmitigerende waarde van groen;
- het kiezen van alternatieven die onze geloofwaardigheid op het gebied van groen versterken.

De doelstellingen uit het groenbeleidsplan zijn vertaald naar diverse actiepunten. In de afgelopen jaren hebben we:

- het aandeel ecologisch beheerde wegbermen vergroot van 30% naar 60%;
- een inhaalslag gemaakt met de aanplant van bomen en struiken, daar waar die zijn gekapt of doodgegaan;
- kader- en beheerdocumenten opgesteld voor het beheren en onderhouden van ons areaal aan bomen, hagen en struiken;
- een kaderdocument opgesteld voor graslanden op en langs dijken, wegen en watergangen;
- de motie 'Zittend zichtbaar' verder uitgewerkt en jaarlijks 10 bankjes geplaatst;
- een kaderdocument opgesteld voor het vergroenen van de eigen terreinen. Dit zijn terreinen rond rioolwaterzuiveringen en gemalen, kantoren en andere gebouwen.

Activiteiten 2026

Net als 2025, zal 2026 in het teken staan van verdere aanpassingen van het beheer en onderhoud van onze groene assets om te kunnen voldoen aan de nieuwe gedragscode. Daarnaast stellen we een uitvoeringskader op voor waterbergingsgebieden en natuurvriendelijke oevers. Ook evalueren we het groenbeleidsplan 'Buitengewoon Groen' als opmaat naar een nieuw plan dat zowel over flora als fauna gaat.

Groenbeleidsplan 2022-2027 - Buitengewoon Groen, Groene kansen voor onze kerntaken

We beperken onze negatieve impact op milieu en klimaat

In het Klimaatakkoord van Parijs zijn in 2015 internationale afspraken gemaakt om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 grad Celsius. In de Nederlandse Klimaatwet is vastgelegd dat in 2030 de uitstoot van broeikasgasemissies 55% lager moet zijn dan in 1990 en dat Nederland in 2050 klimaatneutraal moet zijn. Daarnaast zijn er op Europees en landelijk niveau afspraken gemaakt over het terugdringen van ons grondstoffengebruik. Nederland werkt toe naar een volledig circulaire economie in 2050.

Ons waterschap heeft zich verbonden aan deze nationale klimaatdoelstellingen. In december 2022 is daartoe de Agenda Duurzaam WSHD vastgesteld. Daarin staat dat we in 2030 energieneutraal willen zijn, in 2035 klimaatneutraal en in 2050 volledig circulair. Dit zijn ambitieuze doelen waar we de komende jaren flink de schouders onder moeten zetten. Cruciaal daarbij zijn het ontwikkelen van specifieke duurzaamheidskennis en -vaardigheden, en het verbeteren van ons datamanagement. Dat laatste is van belang om te kunnen rapporteren op de voortgang en tijdig te kunnen bijsturen.

Activiteiten 2026

De energietransitie en netcongestie dwingen waterschap Hollandse Delta om zijn elektriciteitsvoorziening de komende jaren meer strategisch vorm te geven. Het doel is dat we onze toekomstbestendigheid borgen met een stabiele en duurzame energievoorziening als basis. Daarnaast zetten we samen met onze partner, energie- en afvalbedrijf HVC in op het verder ontwikkelen van zonne- en windenergie binnen ons areaal en het verder verduurzamen van ons vastgoed. Het waterschap is ook bronhouder van warmte en we willen thermische energie uit afvalwater (TEA) samen met publieke en private partners verder ontwikkelen. Dit is ook noodzakelijk om energieneutraal te kunnen worden.

Andere speerpunten voor 2026 zijn:

- Uitvoeren, monitoren en evalueren Klimaatactieplan 2026-2030.
- Borgen van duurzaamheid in de waterschap Hollandse Delta werkprocessen.
- Ontwikkelen benodigde duurzaamheidskennis en -vaardigheden.
- Verbeteren datamanagement.

Programma Innovatie

Met de huidige systemen en technieken gaan we niet al onze doelen in de toekomst behalen. Innovatie is daarvoor cruciaal. Bovendien kunnen we met innovatie zoveel mogelijk maatschappelijke meerwaarde creëren. We focussen op zowel technische innovatie (het toepassen van nieuwe technieken) als sociale innovatie (het stimuleren van de organisatie).

De doelen waar waterschap Hollandse Delta hard aan werkt, gelden voor veelal voor alle waterschappen. Daarom proberen we bij innovaties samen op te trekken met andere waterschappen en kennispartijen. Om innovatie te stimuleren is er een budget beschikbaar dat ervoor zorgt dat we snel en doortasten kunnen handelen bij innovatiekansen. Voor grote innovaties is deze pot niet toereikend, maar dit budget helpt wel bij in een snelle opstart. We noemen het dan ook wel aanjaaggeld.

Activiteiten 2026

Ook in 2026 werken we actief samen met andere partijen zoals waterschappen, kennisinstututen e.d.. Samen zoeken we naar nieuwe technieken om onze doelen efficiënt en duurzaam te kunnen halen. Zo zijn we onderdeel van de Ultieme Waterfabriek, aangesloten bij de Zuivering van de Toekomst en doen we actief mee in de Energie-Grondstoffenfabriek (EFGF).

We zijn in 2025 gestart met het evalueren van het programma Innovatie. Hierbij is niet innovatie als werkwijze onderwerp van de evaluatie, maar wel de programmatische aanpak. We zien dat in de afgelopen jaren innovatie steeds beter is verankerd in de reguliere organisatie. Daarom kijken we hoe we 2026 innovatie het beste kunnen ondersteunen in de organisatie. Daarbij is het belangrijk dat we uitgangspunten zoals opgenomen in de 'Survivalgids Innovatie bij WSHD' borgen voor de toekomst.

Waterveiligheid

Met het programma Waterveiligheid beschermen we burgers en bedrijven in ons beheersgebied tegen overstromingen. We doen er alles aan om te voorkomen dat een overstroming plaatsvindt. Maar absolute zekerheid bestaat niet en er is altijd een (kleine) kans dat er toch een overstroming plaatsvindt. Daarom nemen we ook maatregelen om de gevolgen van een overstroming zo veel mogelijk te beperken.

We gaan in dit programma uit van het principe 'meerlaagse veiligheid'. Deze benadering kent 5 lagen:

0. Bewustwording: het klimaatadaptief handelen en zelfredzaam zijn.
1. Preventie: het beperken van de kans op een overstroming door voldoende hoge en sterke dijken.
2. Ruimtelijke inrichting: het gebied achter de dijken zodanig inrichten dat de gevolgen van een overstroming zo beperkt mogelijk blijven.
3. Crisisbeheersing: het beperken van de gevolgen van een overstroming door een goede crisisbeheersing (inclusief dijkbewaking), evacuatieplannen e.d.
4. Herstel: het snel en klimaatrobuust herstellen van schade.

Meerlaagse veiligheid

De kern van het programma Waterveiligheid is en blijft het bieden van veiligheid tegen overstromingen. Deze taak staat niet ter discussie. Daarnaast spelen allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de energietransitie, meer druk op de ruimte en de afnemende biodiversiteit. Het is dan ook van belang om na te denken over de manier waarop we omgaan met deze ontwikkelingen in relatie tot waterveiligheid. In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 zijn onze ambities, langetermijndoelstellingen en speerpunten voor deze planperiode opgenomen. In de infographic Ambitie Waterveiligheid 2050 is dit weergegeven.

In 2026 vindt de tweede herijking van het Deltaprogramma plaats. Hoewel naar verwachting nog geen (grote) systeemveranderingen aan de orde zullen zijn, is de boodschap dat we ons hierop wel moeten gaan voorbereiden. De komende jaren zullen daarom steeds meer in het teken staan van het

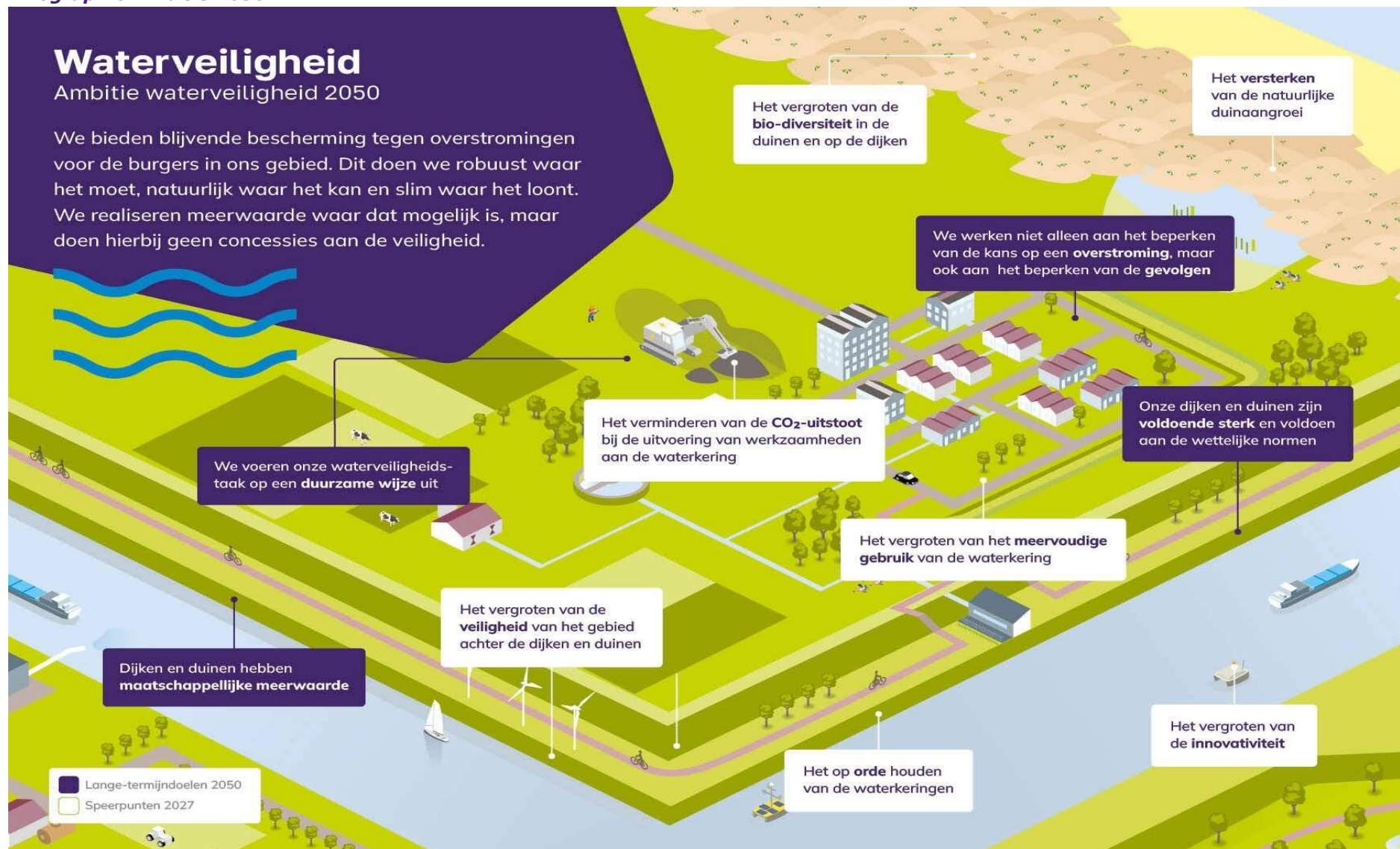
voorbereiden op mogelijke systeemkeuzes om Nederland ook op de lange termijn te beschermen tegen overstromingen. In ons programma Waterveiligheid moeten we dus meer rekening gaan houden met de lange termijn.

Hoogwaterbeschermingsprogramma

Speciale aandacht in het programma Waterveiligheid is er voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Het bieden van veiligheid tegen overstromingen door primaire waterkeringen is een nationale zaak. In het HWBP werken alle waterschappen en het Rijk samen aan de wettelijke eis dat op 1 januari 2050 alle primaire waterkeringen voldoen aan de normen die in 2017 in de Omgevingswet zijn vastgelegd.

Ook de bekostiging van het programma is bij wet geregeld. Eén van de verplichtingen uit de wet is dat ons waterschap een solidariteitsbijdrage betaalt. Het is voor ons waterschap niet alleen maar betalen, we ontvangen ook subsidie voor de versterkingsopgaven in ons gebied. De programmering van die versterkingsopgaven vindt landelijk plaats. De ontwikkelingen die we in de periode 2026-2030 voorzien, zijn in de begroting verwerkt. De financiële effecten voor het jaar 2026 beschrijven we in paragraaf Wat mag het kosten.

Infographic Ambitie 2050

Ambities, lange termijn doelstellingen en speerpunten programma Waterveiligheid.

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

In deze paragraaf lichten we toe wat we in 2026 gaan doen in het programma Waterveiligheid. We werken in dit programma aan 7 speerpunten.

Speerpunt 1: We houden de waterkeringen op orde

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Verbeteren van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht		
De kwaliteit van de informatie (% actueel, betrouwbaar en compleet)	90%	85%
Verbeteren van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht		
De mate waarin aan de basiseisen voor de zorgplicht wordt voldaan (%)	100%	95%
Waarborgen van de veiligheid van de waterkeringen		
De mate waarin de waterkeringen aan de norm voldoen (km)	700 km	662 km

In 2026 gaan we verder met het vergroten van inzicht in onze primaire waterkeringen. Deze inzichten kunnen we echter nog niet verwerken in nieuwe beoordelingen. De gegevens die we hiervoor nodig hebben, moeten door het Rijk ter beschikking worden gesteld. Helaas is dit opnieuw uitgesteld. De prognose is dat deze gegevens halverwege 2027 beschikbaar komen. Dat heeft effect op het halen van de norm voor 2027 die wij voor onszelf hadden gesteld. Hierdoor hebben we ook de streefwaarde 2026 naar beneden bijgesteld van 685 km naar 662 km.

Op de primaire waterkeringen gaan we door met de volgende dijkversterkingsprojecten:

- planvorming voor het Normtraject 20-3 Geervliet Hekelingen;
- verkenning voor de versterking van Normtraject 17-3 Oostmolendijk -Ringdijk;
- uitvoering van het dijkversterkingsproject Zettingsvloeiing Verlengde Derde Toetsronde (ZV3T).

Daarnaast starten we met de voorverkenningfase voor het versterkingsproject 20-2 Brielse Maasdijk.

Voor de regionale waterkeringen gaan we in 2026 door met de onderzoeken voor de locaties die niet aan de norm voldoen. We willen meer inzicht krijgen in de achterliggende oorzaken waarom ze niet aan de norm voldoen. Ook verkennen we de manieren om deze waterkeringen aan de norm te laten voldoen.

Verder onderhouden we de waterkeringen en zorgen er via toezicht en handhaving voor dat andere onderhoudsplichtigen dit ook doen. Dat is onze zorgplicht. Deze zorgplicht richten we ook beter in door taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden explicieter te beschrijven en vast te leggen. Bij de instandhouding van onze waterkeringen zal in 2026 het beheersen van bevergraverij weer de nodige aandacht vragen. Dit is in lijn met de landelijke ontwikkelingen.

Om onze waterkeringen juridisch voldoende te beschermen tegen ongewenste ontwikkelingen willen we in 2026 een eerste herziening van de legger waterkeringen laten vaststellen.

Tot slot verbeteren we de informatievoorziening ook in 2026 verder. Daarmee zetten we stappen richting het continu inzicht in de toestand van ons areaal. Zo kunnen we onze waterkeringen in de toekomst efficiënter en effectiever beheren.

Speerpunt 2: We versterken de natuurlijke duinaangroei

Inmiddels doet in de Springertduinen de natuur het werk voor ons en is onze inspanning beperkt tot het monitoren van de natuurlijke processen.

Speerpunt 3: We vergroten de biodiversiteit op de dijken en in de duinen

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Toename aantal bloem- en kruidenrijk ingerichte dijken		
De hoeveelheid groene keringen bloem- en kruidenrijk ingericht (km's, ha's, %)	40%	40%

De dijken, die we als waterschap zelf onderhouden, worden al meer dan 15 jaar ecologisch beheerd. Deze dijken worden 2 keer per jaar gemaaid, waarbij het maaisel afgevoerd wordt. Sinds 2 jaar loopt op een aantal locaties een pilotproject om dijken ook gefaseerd te maaien. Deze pilot loopt door in 2026. In de periode 2023-2025 is een nulmeting uitgevoerd naar de bestaande ecologische waarden van dijken. Vanaf 2026 herhalen we dit onderzoek om de effecten van het maai-beheer te kunnen volgen en te evalueren. De informatie gebruiken we onder meer voor de KPI's waarover in de rapportage Waterwerken wordt gerapporteerd.

Een derde van ons areaal aan bomen staat op of langs een waterkering. Dit is soms strijdig met het waterveiligheidsbeleid. Als er sprake is van strijdigheid, worden bomen niet meer herplant op het moment dat deze doodgaan of gekapt moeten worden. Dit beleid gaan we in 2026 tegen het licht houden.

Speerpunt 4: We vergroten de veiligheid van het gebied achter de dijken en duinen

Dit speerpunt heeft betrekking op laag 2 van de meerlaagse veiligheid. Hiervoor hebben we in 2025 samen met de gemeente Hoeksche Waard een meerlaagse veiligheidsstrategie opgesteld. De aanbevelingen voor vervolg pakken we in 2026 op. Dit is een onderdeel van de tweede Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)-cyclus. We doen stresstesten en houden risicodialogen voor ruimtelijke adaptatie. Daarnaast gebruiken we de lessen uit de studie met Hoeksche Waard in de herijking van de voorkeursstrategie van het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden.

In 2026 gaan we zoeken naar mogelijkheden om ook voor andere gebieden een dergelijke meerlaagse veiligheidsstrategie op te stellen.

Bij het programma Bestuur en Organisatie lichten we de activiteiten van de dijkbewakingsorganisatie voor 2026 toe.

Speerpunt 5: We vergroten het meervoudig gebruik van de waterkeringen

Bij dijkversterkingsopgaven bekijken we of er mogelijkheden zijn om het meervoudig gebruik van de waterkeringen te vergroten. Daarnaast houden we onze beleidsregels tegen het licht waarmee we vergunningsplichtige initiatieven van derden beoordelen. Uiteraard mag dit er niet toe leiden dat we concessies doen aan de waterveiligheid.

Binnen de alliantie Waterkracht (samenwerking met Rotterdam en de hierbij betrokken waterschappen) geven we een vervolg aan de verkenning Ontwikkelkader Dijken. Daarin onderzoeken we het proces en de inhoud van ruimtelijke en waterveiligheidsopgaven in samenhang met elkaar. Ook werken we in landelijk verband aan bouwstenen voor beschermingsregimes in de profielen van vrije ruimte voor toekomstige dijkversterkingen.

Speerpunt 6: We verminderen de CO2-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterkeringen

Uitgangspunt bij het verminderen van de CO2-uitstoot is het volgen van de Routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen. Zo verlagen we de uitstoot richting 2027 verder. Een en ander is afhankelijk van de beschikbaarheid van materieel en laadinfrastructuur. Ook dragen we, in samenwerking met het HWBP, bij aan de ontwikkeling van emissieloze productie van waterbouwasfalt en de verdere reductie van emissies bij de uitvoering van dijkversterkingen. Helaas blijkt het niet mogelijk om het in uitvoering zijnde dijkversterkingsproject ZV3T emissieloos uit te voeren.

Speerpunt 7: We vergroten de innovativiteit

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Vergroten van het inzicht in het gedrag van de waterkeringen		
De kwaliteit van de informatie (% actueel, betrouwbaar, compleet)	90%	85%

De belangrijkste activiteiten voor dit speerpunt staan al beschreven bij het eerste speerpunt. Daarnaast dragen we bij aan innovaties in de door de Europese Unie gesubsidieerde innovatieprojecten Circuit en Crisafe. Ook leveren we een bijdrage aan een nieuw onderzoek naar zogenaamde 'terugschrijdende erosie' door het onderzoeksconsortium Digital Dikes.

Wat mag het kosten

Tabel exploitatie Waterveiligheid

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Saldo van baten en lasten voor bestemming	25,1	26,6	22,9	23,2	26,4	28,4	37,2
Lasten	26,6	28,7	25,9	27,2	35,4	39,4	43,6
01.10 Preventie (1e laag)	26,3	28,3	25,6	26,9	35,1	39,1	43,3
01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Baten	-1,5	-2,1	-3,0	-4,1	-9,0	-11,0	-6,4
01.10 Preventie (1e laag)	-1,5	-2,0	-2,9	-4,1	-9,0	-11,0	-6,4
01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve mutaties	-1,8	-1,5	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging aan reserves	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
01.10 Preventie (1e laag)	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-2,0	-1,5	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
01.10 Preventie (1e laag)	-2,0	-1,5	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	23,3	25,2	22,5	23,2	26,4	28,4	37,2

Het saldo van baten en lasten na bestemming voor het programma Waterveiligheid begroten we voor 2026 op € 22,5 miljoen. Dit is € 2,7 miljoen minder dan in de gewijzigde begroting 2025.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De solidariteitsbijdrage HWBP is gedaald als gevolg van de herberekeningen vanuit het Rijk (voordeel € 0,4 miljoen).
- Door actualisatie van de bijdrage voor muskus- en beverrattenbestrijding zijn de kosten toegenomen (nadeel € 0,2 miljoen).
- De materiële kosten van de lopende HWBP-exploitatieprojecten zijn bijgesteld. En in 2026 start het nieuwe HWBP-exploitatieproject Voorverkenning versterking 20-2 Brielse Maasdijk (nadeel € 0,9 miljoen).
- Diverse onderhoudsbudgetten zijn gewijzigd op basis van de programmering van werkzaamheden. Per saldo blijft het totale budget nagenoeg stabiel.
- In 2026 voeren we diverse onderzoeken uit. Het onderzoek naar de levensduur van asfaltbekledingen leidt tot de grootste wijziging (nadeel in totaal € 0,3 miljoen).

- Eind 2025 verstrekken we de opdracht voor de herziening van de legger. De grootste uitgaven verwachten we in 2026 en 2027 (nadeel € 0,2 miljoen).
- De doorbelastingen van de kosten voor bedrijfsvoering zijn geactualiseerd (voordeel € 0,6 miljoen). De toename van deze kosten lichten we toe in de paragraaf Wat mag het kosten? binnen het programma Bestuur en Organisatie.
- De stijging van de baten wordt met name veroorzaakt door de voortgang van de lopende HWBP-exploitatieprojecten (voordeel € 1,1 miljoen). Per saldo is er nagenoeg geen wijziging in de totale lasten van deze projecten. Er is echter wel een stijging van de baten te melden. Dit wordt gedeeltelijk veroorzaakt doordat het HWBP ook een bijdrage levert aan de kosten voor de uren die we hieraan besteden. De lasten van de uren landen in de begroting bij Bestuur en Organisatie.
- In 2025 is een voorziening HWBP gevormd € 3,3 miljoen (voordeel € 2,5 miljoen).
- De tariefegaliseringsreserve is conform eerdere besluitvorming ingezet. Dit resulteert in 2026 in een lagere onttrekking dan in 2025 (nadeel € 0,3 miljoen).
- In 2026 heeft een lagere toevoeging aan de algemene reserve plaatsgevonden. Dit is het gevolg van de actualisatie van het weerstandsvermogen (voordeel € 0,02 miljoen).

In de jaren na 2026 zien we met name vanaf 2028 een stijging van de kosten veroorzaakt door de HWBP-projecten in de exploitatie. We verwachten dat we vanaf 2030 een hogere bijdrage aan het HWBP moeten betalen. Dit is een gevolg van het besluit uit de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen van 13 december 2024 over de Middellange termijn financiering HWBP.

De totale verwachte investeringsuitgaven voor het programma Waterveiligheid bedragen in 2026 € 14,3 miljoen.

Voldoende en Schoon Water

Het programma Voldoende en Schoon Water richt zich op een robuust, adaptief en duurzaam watersysteem. We zorgen voor voldoende aan- en afvoer van water, werken aan het verbeteren van de waterkwaliteit en spelen in op klimaatverandering en veranderende maatschappelijke verwachtingen. Deze opgaven vragen om een strategische koers waarin instandhouding, versterking en vernieuwing hand in hand gaan.

Om lijn te brengen in deze activiteiten, hebben we in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 de volgende lange-termijndoelen geformuleerd:

1. Het waterleven is gezond
2. Het water is schoon
3. Het watersysteem is robuust en klimaatbestendig
4. Water heeft (meer)waarde
5. We voeren ons werk aan het watersysteem op duurzame wijze uit

Infographic Ambitie 2050

Ambities, lange termijn doelstellingen en speerpunten programma Voldoende en Schoon Water

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

In deze paragraaf lichten we toe wat we in 2026 gaan doen in het programma Voldoende en Schoon Water. We werken in dit programma aan 6 speerpunten.

Speerpunt 1: We geven een impuls aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Verbeteren van de visstand		
Het % van het beheergebied dat vispasseerbaar is	25%	3%
Verbeteren waternatuur en een gezond ecologisch evenwicht		
Het % gestarte KRW maatregelen (planvoorbereiding/in uitvoering)	100%	99%
Het % uitgevoerde (KRW-) maatregelen per cluster (investeringen/beheer en onderhoud/ onderzoek)	100%	90%

In 2027 dienen we te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW). De huidige maatregelen uit de KRW worden verder voorbereid en uitgevoerd, zoals het kwaliteitsbaggeren en de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Aanvullend voeren we onder de noemer KRW-Impuls vanaf 2026 beleidsmaatregelen en uitvoeringsmaatregelen uit met als doel de verwachte doelgaten aan het einde van de huidige planperiode te verkleinen. Ook vinden voorbereidingen plaats voor het nieuwe Stroomgebiedbeheerplan (SGPB-4) voor de KRW. Bij het formuleren van de benodigde maatregelen houden we rekening met de maakbaarheid ervan in het licht van de meerjarenstrategie.

In 2026 werken we de Strategie Waterkwaliteit verder uit. De focus ligt daarbij op het versterken van het aquatisch ecosysteem. We bepalen nieuwe doelen voor de waterkwaliteit voor het reguliere water. De maatregelen uit de strategie nemen we onder andere mee in watergebiedsplannen waarvan de verkenningsfase nog moet starten.

De maatregelen voor de vismigratie werken we verder uit in de watergebiedsplannen of pakken we zo nodig separaat op. Ook werken we nader uit hoe we aalreservaten in het beheergebied kunnen ontwikkelen.

Voor het gebiedsplan Zuiderdiep zal besluitvorming plaatsvinden over de uitwerking van de strategische varianten en de voorkeursbeslissing. Waterschap Hollandse Delta neemt met omgevingspartners deel aan gebiedsprocessen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en de invulling daarvan in Zuid-Holland (ZH-PLG). Het Rijk heeft het NPLG inmiddels losgelaten en is aan de slag gegaan met Ruimte voor Landbouw en Natuur. Gezien deze landelijke ontwikkeling, kiezen we binnen het waterschap waar onze deelname meerwaarde heeft en waar niet.

Speerpunt 2: We verminderen de watervervuiling

Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) wordt in 2026 verder uitgerold. Het waterschap sluit aan bij het Landbouwkloket van de provincie en ondersteunt natuurvriendelijk onderhoud van sloten in veenweidegebieden. We gaan door met projecten zoals Bodem als basis en Aanpak reductie gewasbeschermingsmiddelen. Voor het terugdringen van uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater is onze ambitie dat in

de komende jaren alle agrarische bedrijven bezocht worden door een emissiecoach. Daarnaast starten we vanuit het DAW met een subsidieregeling voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Deze subsidie komt beschikbaar voor zowel particulieren, bedrijven als overheden.

Speerpunt 3: We maken het watersysteem klaar voor het klimaat van 2050

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Vergroten van het inzicht in de gevolgen van klimaatverandering voor het watersysteem		
Het % bemalingsgebieden (ten opzichte van het totale aantal bemalingsgebieden) waarvoor een actueel watergebiedsplan is vastgesteld op basis van de laatste klimaatinzichten	100%	39%

Sinds 2021 stellen we integrale en gebiedsgerichte watergebiedsplannen op. In deze plannen integreren we de opgaven binnen het watersysteem zo veel mogelijk. Ook zoeken we de verbinding met de andere taken van het waterschap en de gebiedspartners. Doordat de complexiteit en omvang van alle opgaven in een gebied groter zijn dan aanvankelijk voorzien, is de doorlooptijd en de financiële impact van deze plannen ook groter. Gezien deze grote opgave (ook in combinatie met de opgaven binnen de andere programma's) hebben we ervoor gekozen om de komende tijd geen nieuwe watergebiedsplannen op te starten. De focus ligt nu op de voorbereiding en uitvoering van de maatregelen uit de eerste watergebiedsplannen. Zo kopen we gronden aan om de wateroverlastopgave te kunnen realiseren. Ook bereiden we de uitvoering voor van diverse technische maatregelen op Putten en in het zuidwesten van de Hoeksche Waard. Als gevolg van de grotere complexiteit en beperkte beschikbare middelen is vertraging opgetreden. Daardoor lukt het niet de volledige wateroverlastopgave (berekend op het klimaat van 2050) vóór 2028 te realiseren. In overleg met de provincie kijken we of uitstel of plaatselijke afwijking van de provinciale normering voor wateroverlast mogelijk is.

Hiernaast werken we door aan een klimaatrobuuste en toekomstbestendige inrichting van ons watersysteem. Dat doen we door het actualiseren van onze inrichtingsvereisten en beleidskaders zoals de Nota Peilbeheer, met aandacht voor waterkwantiteit én waterkwaliteit. Ook blijven we samen met derden werken aan initiatieven om het waterbergend vermogen van ons watersysteem te vergroten.

Speerpunt 4: We vergroten de grip op het watersysteem om het zoetwatervraagstuk op te lossen en de beschikbaarheid van zoetwater ook in de toekomst te faciliteren

Naam	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Optimaliseren van de beschikbaarheid van zoetwater		
De peilindicator (bestaand instrument waarmee bepaald wordt in hoeverre het peilbeheer overeenstemt met de vastgelegde peilen)	100%	100%*

* De streefwaarde is 100%, omdat het gaat om onze wettelijke zorgplicht. In praktijk is deze streefwaarde niet haalbaar en ligt deze rond 92%.

In 2026 werken we aan de uitgangspunten voor zoetwaterbeschikbaarheid in ons beheergebied. Binnen het Deltaprogramma Zoetwater onderzoeken we met partners het effect van interne en externe verzilting op ons watersysteem. Voor het Bernisse–Brielse Meer systeem bereiden we samen met partners bestuurlijke keuzes voor cofinanciering vanuit het Deltafonds voor. Tegelijk verbeteren we het meetnet watersysteem, met nieuwe waterkwaliteit- en kwantiteitsmeetpunten en optimaliseren we ons grondwatermeetnet.

Voor grondwater kiezen we er in 2026, net als in 2025, voor om de in het Waterbeheerprogramma opgenomen maatregel, om veranderde wet- en regelgeving een plek te geven in ons grondwaterbeleid, nog niet in te vullen. We kiezen er bewust voor om het risico te lopen om nog niet te voldoen aan de wettelijke taken. Omdat het thema bodemdaling hier een directie relatie mee heeft, wordt ook dat niet verder uitgewerkt.

Speerpunt 5: We vergroten de meerwaarde van water, de zichtbaarheid van goed water, en het waterplezier
We voeren het groenbeleidsplan uit en maaien waar nodig wateren voor recreatievaart. In 2026 zetten we verder in op gecoördineerde uitvoering van activiteiten waarmee we de zichtbaarheid en de beleving van water vergroten. Met een breed palet aan (publieks)activiteiten en samenwerkingen maken we zichtbaar en invoelbaar wat het betekent om te leven in een delta. We bieden handelingsperspectief om bij te dragen aan een toekomstgerichte, klimaatbestendige en duurzame omgang met water.

Speerpunt 6: We verminderen de uitstoot van broeikasgassen bij de uitvoering van het waterbeheer
We starten met het uitvoeren van de maatregelen uit het Klimaatactieplan. Duurzaamheid wordt steeds meer in ons werk geïntegreerd, zo krijgen de effecten op milieu en klimaat een steeds grotere rol in de afwegingen van alternatieven. Ook vragen we bij grootschalige renovaties en bij nieuwe assets om een materialenpaspoort. We zetten niet alleen in op duurzame aanleg, maar ook op duurzaam beheer en onderhoud.

Met de herziening van onder andere het baggerbeleid kijken we ook hoe we reststromen beter kunnen benutten. Hierbij willen we de kennis en ervaring van opdrachtnemers inzetten. Bijvoorbeeld de uitkomsten van het circulair baggerconsortium. Bij de werkzaamheden aan onze assets kijken we ook naar hergebruik van bestaande materialen. We bieden de vrijkomende materialen indien mogelijk aan voor hergebruik.

Wat mag het kosten

Tabel exploitatie Voldoende en Schoon Water

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Saldo van baten en lasten voor bestemming	60,2	69,2	75,6	77,6	81,8	86,1	89,4
Lasten	63,8	72,9	79,4	81,3	85,5	89,9	93,1
02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	39,1	43,9	49,3	50,6	53,0	55,5	57,6
02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	16,5	21,2	21,6	22,0	24,0	25,8	26,7
02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	8,2	7,8	8,4	8,7	8,5	8,6	8,7
Baten	-3,6	-3,7	-3,7	-3,7	-3,7	-3,7	-3,7
02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	-2,2	-2,3	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	-1,1	-1,1	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Reserve mutaties	-6,0	-4,4	-4,1	-1,4	-0,2	-0,2	-0,2
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-6,0	-4,4	-4,2	-1,4	-0,2	-0,2	-0,2
02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	-5,7	-4,1	-4,1	-1,3	-0,1	-0,1	-0,1
02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	-0,3	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Saldo van baten en lasten na bestemming	54,2	64,8	71,6	76,2	81,5	85,9	89,2

Het saldo van baten en lasten na bestemming voor het programma Voldoende en Schoon Water begroten we voor 2026 op € 71,6 miljoen. Dit is € 6,8 miljoen meer dan in de gewijzigde begroting 2025.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Door de inzet van de extra capaciteit op de voorbereiding van de watergebiedsplannen is er meer onderzoeks- en voorbereidingsbudget nodig (nadeel € 0,5 miljoen).
- Het instellen van een subsidieregeling voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers voor zowel particulieren, bedrijven als overheden vanuit het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (nadeel € 0,4 miljoen).
- Beleidvorming op het gebied van grondwater, bodemdaling en peilgestuurde drainage wordt uitgesteld (voordeel € 0,2 miljoen).
- De energiekosten voor het bedienen van de kunstwerken neemt toe omdat de tarieven stijgen (nadeel € 0,5 miljoen).

- Voor het herstellen van de oevers na de baggerwerkzaamheden zijn nieuwe afspraken gemaakt in het handelingskader beschoeiingen (nadeel € 0,2 miljoen).
- De scope van het baggeren van de in- en uitlaatgeulen is groter dan in 2025 (nadeel € 0,2 miljoen).
- De scope voor het amoveren van gemalen is kleiner dan in 2025 (voordeel € 0,6 miljoen).
- De nieuwe gedragscode bestendig beheer en onderhoud leidt tot hogere kosten voor het maaionderhoud (nadeel € 0,6 miljoen).
- Het preventieve onderhoud op kunstwerken neemt toe omdat we de vernieuwingsopgave uitstellen (nadeel € 1,1 miljoen).
- Een aantal activiteiten met betrekking tot het meetnet verschuift van de exploitatie naar de investering 'Herziening Meetnet' (voordeel € 0,2 miljoen).
- Het aantal analyses die we door Aquon laten uitvoeren neemt toe (nadeel € 0,5 miljoen).
- In 2026 ontvangen we minder subsidie waardoor de baten afnemen (nadeel € 0,3 miljoen).
- In de begroting 2026 zijn de kapitaallasten op basis van de huidige investeringsopgave geactualiseerd (nadeel € 1,4 miljoen).
- De doorbelastingen van de kosten voor bedrijfsvoering zijn geactualiseerd (nadeel € 1,4 miljoen). De toename van deze kosten lichten we toe in de paragraaf Wat mag het kosten? binnen het programma Bestuur en Organisatie.
- De inzet van de reserves neemt af (nadeel € 0,3 miljoen). Dit komt voornamelijk doordat er minder wordt onttrokken uit de algemene reserve (nadeel € 0,6 miljoen). Daarnaast worden er in 2026 niet langer monitoringsactiviteiten uitgevoerd voor de Compenserende Maatregelen Kierbesluit. Daardoor is een onttrekking aan de bestemmingsreserve R813025 CMK Monitoring niet langer nodig. Het restant van de bestemmingsreserve CMK Monitoring kan daarmee vrijvallen (voordeel € 0,3 miljoen).
- Onderzoek en monitoring ten behoeve van het exotenbeleid (nadeel 0,1 miljoen).
- Extra beleids- en uitvoeringsmaatregelen onder de noemer KRW-Impuls (nadeel 0,1 miljoen).
- Verschillende kleinere mutaties binnen het programma Voldoende en Schoon Water resulteren in een nadelig resultaat (nadeel € 0,2 miljoen).

In de jaren na 2026 geven we verdere invulling aan de opgave. In de komende jaren is een stijging te zien van de onderzoeksbudgetten, als gevolg van de verdere uitwerking en afwegingen van de maatregelen uit de watergebiedsplannen. Ook zetten we de komende jaren extra in op monitoring van de waterkwaliteit. Tot slot neemt de exploitatiebegroting toe als gevolg van indexatie en een toename van kapitaallasten.

De totale verwachte investeringsuitgaven voor het programma Voldoende en Schoon Water zijn in 2026 € 17,7 miljoen.

Waterketen

Met ons werk in de waterketen beogen we primair de volksgezondheid te bevorderen en het milieu te beschermen. Dat doen we door de doelmatige en duurzame bouw en exploitatie van onze zuiveringstechnische werken, binnen alle wettelijke eisen en bepalingen. Alle rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) moeten immers voldoen aan de wettelijke eisen. Daarnaast heeft veiligheid een prominente plek binnen de waterketen.

Binnen de waterketen worden de volgende hoofdprocessen onderscheiden: het transport van afvalwater, het zuiveren van afvalwater en de slibverwerking. Bij de uitoefening van deze taken werken we effectief samen met onze ketenpartners zoals gemeenten, drinkwaterbedrijven en afval- en slibverwerker HVC.

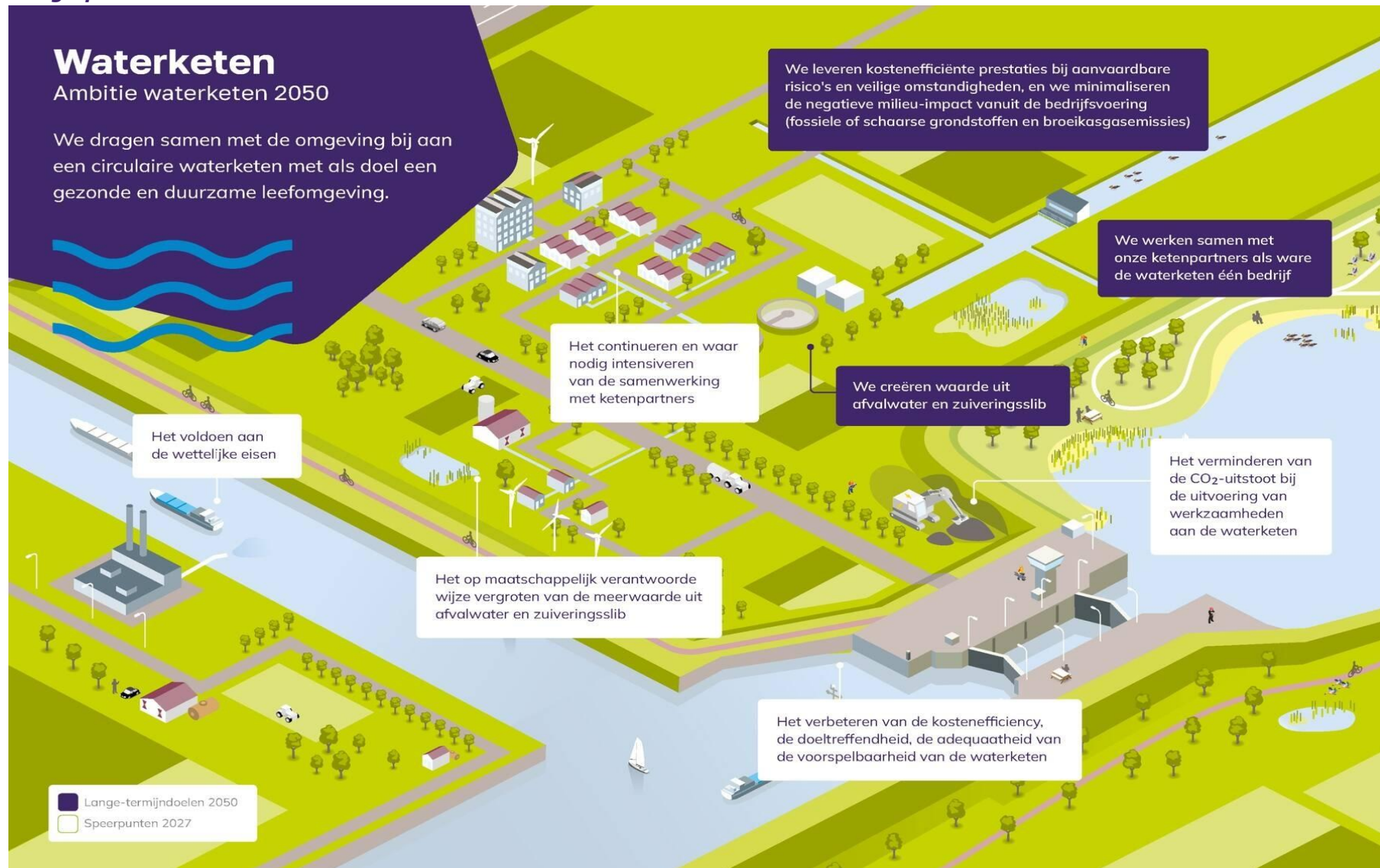
Binnen ons beheergebied verwerken 20 rwzi's jaarlijks circa 130 miljoen m³ afvalwater met een vuillast van 1,5 miljoen vervuilingseenheden. Daarnaast beheren we 11 slibontwateringsinstallaties en 1 slibvergistingsinstallatie. Bij het zuiveren van afvalwater ontstaat slib. Voor de eindverwerking (verbranding) van dit slib werken we samen met andere waterschappen en partners in de slibverwerkingsketen.

Bij de uitoefening van onze waterketentaak zijn de doelstellingen vanuit het oppervlaktewater een belangrijke randvoorwaarde. Het programma Waterketen heeft dan ook veel raakvlakken met het programma Voldoende en Schoon Water.

De kern van het programma Waterketen is en blijft het zuiveren van afvalwater. Deze taak staat niet ter discussie. Vanwege allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de energietransitie, circulariteit en duurzaamheid, is het echter van belang om ook de impact van ons handelen mee te wegen. Dit doen we door in de Transitie van de Waterketen onze opgaven steeds meer te gaan koppelen aan het creëren van maatschappelijke waarde in nauwe verbinding met onze omgeving.

In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 zijn de ambities, langetermijndoelstellingen en speerpunten voor deze planperiode opgenomen. In de infographic Ambitie Waterketen 2050 is dit weergegeven.

Infographic Ambitie 2050

Ambities, lange termijn doelstellingen en speerpunten programma Waterketen

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

In deze paragraaf lichten we toe wat we in 2026 gaan doen in het programma Waterketen. We werken in dit programma aan 5 speerpunten.

Speerpunt 1: We voldoen aan de wettelijke eisen

Naam	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Verbeteren afnameverplichting met gemeente		
Het % voldaan aan de afnameverplichting	99,5%	99,4%
Verbeteren naleving van de lozingsvergunningen		
Het % voldaan aan de lozingsvergunningen	99%	98,8%
Verbeteren verwijderingsrendementen voor stikstof en fosfaat		
Het % voldaan aan de verwijderings-rendementen voor stikstof en fosfaat	stikstof 77,5% fosfaat 85%	stikstof 77,5% fosfaat 85%

Om aan de wettelijke eisen te voldoen voeren we op een adequate manier het onderhoud en de processen uit van onze zuiveringen, rioolgemalen en persleidingen. We werken aan de uitvoering van het investeringsprogramma van de al uitgevoerde Asset Lifecycle Management studies (Sluisjesdijk, Goeree-Overflakkee en Spijkenisse). Het verwijderingsrendement stikstof en fosfaat kan onder druk komen te staan door diverse oorzaken. Met name klimaatverandering (droogte of juist veel neerslag) en grote noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden spelen hierin een rol.

Vanuit de herziene Richtlijn Stedelijk Afvalwater (RSA) is het noodzakelijk om in de toekomst het afvalwater verdergaand te zuiveren. Bij de programmering van de vernieuwing van onze zuiveringen houden we rekening met de mijlpalen uit de RSA, de bestuurlijke vastgestelde kaders waaronder de Transitie Waterketen (routekaart), maar ook de prestaties en onderhoudsstaat van de assets. De voorbereidingen voor het verwijderen van niet in gebruik zijnde asbestcementleidingen worden getemporeerd.

Speerpunt 2: We verbeteren de kostenefficiency, de doeltreffendheid, de adequaatheid en de voorspelbaarheid van de waterketen

Naam	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Reduceren van de hoeveelheid rioolvreemd water en hemelwater naar de rwzi		
Het aantal liter per vervuilingseenheid op de rwzi	240	242
Vergroten van de kostenefficiëntie in de waterketen		
Het % inzicht in de middellange termijn investeringsopgave	100%	50%
Het % inzicht in de operationele kosten	100%	100%
Vergroten van de mate van digitalisering/automatisering in de waterketen		
Het % gerealiseerd van de investeringen online meters waterlijn, TA zuiveren en online meters sliblijn	100%	0%
Vergroten van het ontwateringsrendement van het zuiveringsslib		
Het % slibontwatering (drogestofgehalte slib)	24%	23,8%
Verminderen van de discrepantie op de zuiveringen		
Het % discrepantie	15%	15%

We starten een aantal studies op die noodzakelijk zijn voor lifetime upgrade van de zuiveringskringen. Door het eerder temporiseren van ALM-studies, halen we niet de norm 2027 van de prestatie-indicator 'inzicht in de middellange termijn investeringsopgave'. Om de discrepantie te verminderen, zetten we alleen in op handhaving van de indirecte lozingen. We doen geen discrepantieonderzoek. De verbetering van de slibontwatering is afhankelijk van optimalisatiemogelijkheden voor de procesvoering, de hoeveelheid gedoseerd polymeer en een eventuele herijking van de meetmethode. Deze onzekerheden hebben invloed op het behalen van de streefwaarde. Via gezamenlijke onderzoeken met gemeenten naar rioolvreemd water kunnen we meer grip krijgen op het aantal liter per vervuilingseenheid die op de rwzi wordt aangevoerd. Het aantal liter per vervuilingseenheid is ook afhankelijk van de hoeveelheid neerslag.

De uitvoering van de investeringen 'online meters waterlijn' en 'vervanging en modernisering van de Technische Automatisering (TA) Waterketen' vindt volop plaats. Vanwege het realiseren van een centrale ontwatering en vergisting op Dordrecht vanuit de slibstrategie, is de investering 'online meters in de sliblijn' komen te vervallen. (Dit is al gerapporteerd in Bestuursrapportage 2023).

Speerpunt 3: We verminderen de CO2-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterketen

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Verminderen van de emissie van broeikasgassen		
Het % vermindering emissie broeikasgassen	ntb	ntb
Verminderen van het energieverbruik		
Het % vermindering energieverbruik	10%	4%
Verminderen van het polymeergebruik		
Het % vermindering polymeerverbruik	10%	8%

Het energieverbruik wordt onder andere beïnvloed door de hoeveelheid neerslag en de inspanningen om te voldoen aan de lozingseisen. In 2025 zijn de puntbeluchters, de bijbehorende motoren en de hoofdverdelers op rwzi Dokhaven vervangen. Uit de resultaten in 2026 zal blijken of we de voorspelde energiebesparing ook behalen. Door de uitvoering van de projecten 'online meters waterlijn' en 'ALM Goeree-Overflakkee en Spijkenisse' kunnen we in de komende jaren nog meer energie besparen.

De vermindering van het polymeerverbruik is afhankelijk van de nieuwe aanbesteding van polymeer, optimalisatiemogelijkheden voor de procesvoering en een eventuele herijking van de meetmethode. Deze onzekerheden hebben invloed op het behalen van de streefwaarde. In 2026 zetten we de lachgasmetingen op de rwzi's Dokhaven en Hoogvliet voort. Deze metingen en de metingen uit de landelijke versnellingsprogramma lachgas, stellen ons in staat om in 2027 beleid voor broeikasgasemissies op te stellen.

Speerpunt 4: We continueren en waar nodig intensiveren de samenwerking met ketenpartners

Naam	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Vergroten van de afstemming in de werkzaamheden met ketenpartners		
Het aantal gemiste kansen in de afstemming	5	6

Via de Alliantie Waterkracht werken we samen in de Rotterdamse afvalwaterketen. Ook zetten we de reguliere samenwerking met gemeenten voort. Het evalueren en actualiseren van de kostenverdelingsovereenkomst stellen we echter uit. Vanuit stakeholdermanagement vindt verbeterde afstemming plaats met onze ketenpartners, zoals gemeenten en drinkwaterbedrijven. Daardoor kunnen we de processen in de waterketen optimaliseren.

Speerpunt 5: We vergroten de meerwaarde uit afvalwater en zuiveringslib en doen dat op een maatschappelijk verantwoorde manier

Naam	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Vergroten van de meerwaarde uit afvalwater en de meerwaarde uit slib		
Het % meerwaarde uit afvalwater	10% van de zuiverings-kringen	0%
Het % meerwaarde uit slib	80% van fosfaat uit zuiveringslib hergebruik	24%

Meerwaarde uit slib creëren we door fosfaat terug te winnen uit de asrest die vrijkomt bij de slibverbranding door HVC. Via de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking oefenen we invloed uit op de realisatie van de plannen die HVC samen met Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) ontwikkelt voor de fosfaatterugwinning. Door problemen met de fosfaatfabriek in Hamburg is dit proces vertraagd. Momenteel worden verschillende alternatieven getest. We streven naar realisatie van fosfaatterugwinning in uiterlijk 2029. In de tussenliggende periode richten we ons op het verwerken van een deel van de asrest bij de Amsterdamse kunstmestfabriek ICL. In 2024 is via deze route 7,5% van het fosfaat teruggewonnen. In 2026 verwachten we 24% terug te winnen. De norm 2027 zullen we vanwege de vertraging niet halen.

In december 2022 is de Slibstrategie en in 2024 het bijbehorende afwegingskader vastgesteld door de Verenigde Vergadering. Bij de verwerking van het zuiveringsslib streven we naar verdergaande slibreductie. Dat doen we door een extra vergisting en een verhoging van de biogasproductie met opwerking naar groengas. De voorbereidingen voor de nieuwbouw van de slibgisting en de vernieuwing van de slibontwatering op rwzi Dordrecht zijn opgestart. De ombouw van de sliblijnen van de zuiveringen in de buitengebieden wordt in 2026 verder uitgewerkt en geprogrammeerd.

Om meerwaarde uit gezuiverd afvalwater te creëren, hebben we de kansen voor hergebruik van het effluent onderzocht. Hieruit is gebleken dat op korte termijn geen concrete kansen voor realisatie aanwezig zijn. Voor 2026 zullen we dan ook geen kansen oppakken voor het hergebruik van het effluent. De verwachting is dat we de norm van 2027 niet halen. Sinds medio 2023 participeren we in het onderzoek 'de Ultieme Waterfabriek'. Daarin wordt de productie van drinkwater uit afvalwater onderzocht. Dit onderzoek wordt in 2026 voortgezet.

In 2025 is het waterschap samen met een aantal gemeenten voor 2 locaties onderzoeken gestart of het rendabel is om warmte uit het effluent terug te winnen (aquathermie). Afhankelijk van de bevindingen zetten we deze onderzoeken in 2026 voort.

Wat mag het kosten

Tablel exploitatie Waterketen

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Saldo van baten en lasten voor bestemming	91,2	94,9	101,4	109,6	117,7	142,0	144,7
Lasten	95,5	99,6	106,7	114,8	122,9	147,3	150,0
03.10 Beheer RWZI's	95,2	99,3	106,4	114,5	122,6	146,9	149,6
03.20 Impact op oppervlakte water	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
03.30 Doelmatige waterketen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Baten	-4,3	-4,7	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3
03.10 Beheer RWZI's	-4,2	-4,7	-5,3	-5,3	-5,2	-5,2	-5,2
03.20 Impact op oppervlakte water	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
03.30 Doelmatige waterketen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve mutaties	-3,2	-0,9	-2,5	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Toevoeging aan reserves	2,0	1,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
03.10 Beheer RWZI's	2,0	1,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-5,2	-2,1	-2,6	-0,2	-0,2	0,0	0,0
03.10 Beheer RWZI's	-5,2	-2,1	-2,6	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	88,0	94,0	99,0	109,4	117,5	142,0	144,7

Het saldo van baten en lasten na bestemming voor het programma Waterketen begroten we voor 2026 op € 99,0 miljoen. Dit is € 5,0 miljoen meer dan in de gewijzigde begroting van 2025.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De doorvertaling van de onderhoudsconcepten in de begroting, leidt tot een verhoging van het onderhoudsbudget (nadeel € 2,4 miljoen).
- Het onderhoud van de technische automatisering vergt de komende jaren (structureel) hogere exploitatiekosten (nadeel € 0,3 miljoen).
- De kosten voor procesvoering zijn bijgesteld op basis van huidige tarieven en verbruiksprognoses (voordeel € 0,2 miljoen). Deze kosten omvatten onder andere bijdragen aan HVC voor slibeindverwerking, bijdragen aan Rijkswaterstaat voor de verontreinigingsheffing en gebruik van proceschemicaliën. De daadwerkelijke kosten zijn afhankelijk van de procesresultaten in 2026.
- De kosten voor de monsternamen door Aquon zijn toegenomen als gevolg van een toename aan benodigde analyses (nadeel € 0,2 miljoen).

- In 2026 starten we met een aantal onderzoeken en studies (nadeel € 0,2 miljoen). Het gaat hierbij onder andere om toekomststudies die noodzakelijk zijn voor de lifetime upgrade van de zuiveringskringen. Daarnaast wordt ook een start gemaakt met de onderzoeken die nodig zijn vanuit de Wet informatieuitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken (WIBON).
- In 2025 hebben de partners in de Rotterdamse Samenwerking onderzoek gedaan naar de Toekomst Waterketen Rotterdam. Om dit onderzoek in 2026 een goed vervolg te geven is een gezamenlijke projectorganisatie en extra onderzoek noodzakelijk (nadeel € 0,1 miljoen).
- De kosten die verband houden met de separate afvalwaterstromen , inclusief btw, zijn doorbelast naar de algemene dekkingsmiddelen (voordeel € 1,5 miljoen).
- In de begroting 2026 zijn de kapitaallasten op basis van de huidige investeringsopgave geactualiseerd (nadeel € 1,3 miljoen).
- De doorbelastingen van de kosten voor bedrijfsvoering zijn geactualiseerd (nadeel € 3,7 miljoen). De toename van deze kosten is toegelicht in de paragraaf Wat mag het kosten? binnen het programma Bestuur en Organisatie.
- De verwijdering van de AC-leiding stellen we meerdere jaren uit en wordt opnieuw geprogrammeerd. Als gevolg hiervan valt de bestemmingsreserve AC-leiding Brielle-Oostvoorne vrij (voordeel € 1,9 miljoen). Daarnaast neemt de begrote inzet van de tariefsegalisatiereserve jaarlijks af (nadeel € 0,4 miljoen). Ter versterking van het weerstandsvermogen voegen we een bedrag van € 0,2 miljoen toe aan de algemene reserve. Deze toevoeging wordt gedekt vanuit de tariefsegalisatiereserve en is dus een budgetneutrale reservemutatie. Bij de 1e begrotingswijziging 2025 zijn de overtollige middelen van € 1,2 miljoen uit de bestemmingsreserve Maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering incidenteel teruggevloeid naar de tariefsegalisatiereserve. Per saldo resulteert dit in een positieve mutatie van € 1,5 miljoen.

In de jaren na 2026 vullen we de opgave verder in, onder meer door onderhoudsconcepten te implementeren. Dat resulteert in een structurele stijging van de onderhoudsbudgetten. Daarnaast nemen de onderzoeksbudgetten toe als gevolg van de doorwerking van de Transitie Waterketen met in 2026 gestarte onderzoeken en studies, evenals nieuwe toekomststudies. In de meerjarenraming is rekening gehouden met reguliere indexaties. Vanaf 2029 voorzien we een significante stijging van de kapitaallasten als gevolg van de oplevering van omvangrijke investeringsprojecten.

De totale verwachte investeringsuitgaven voor het programma Waterketen bedragen in 2026 € 81,8 miljoen.

Wegen

Het programma Wegen borgt de veiligheid en functionaliteit van wegen en fietspaden. We richten deze in passend bij hun functie binnen het infrastructuurnetwerk en houden de onderhoudskwaliteit op orde. Hierbij streven we naar nul verkeersslachtoffers.

We voeren deze werkzaamheden zo veel mogelijk uit op een duurzame en klimaatadaptieve manier. Zo stimuleren we de inzet van geëlektrificeerd materieel en de toepassing van circulaire en bio-based materialen. Daarnaast hanteren we de strategie om werk met werk te maken. Dit doen we door groot onderhoud te combineren met inrichtingsmaatregelen, maar ook door onze opgaven te combineren met die van derden.

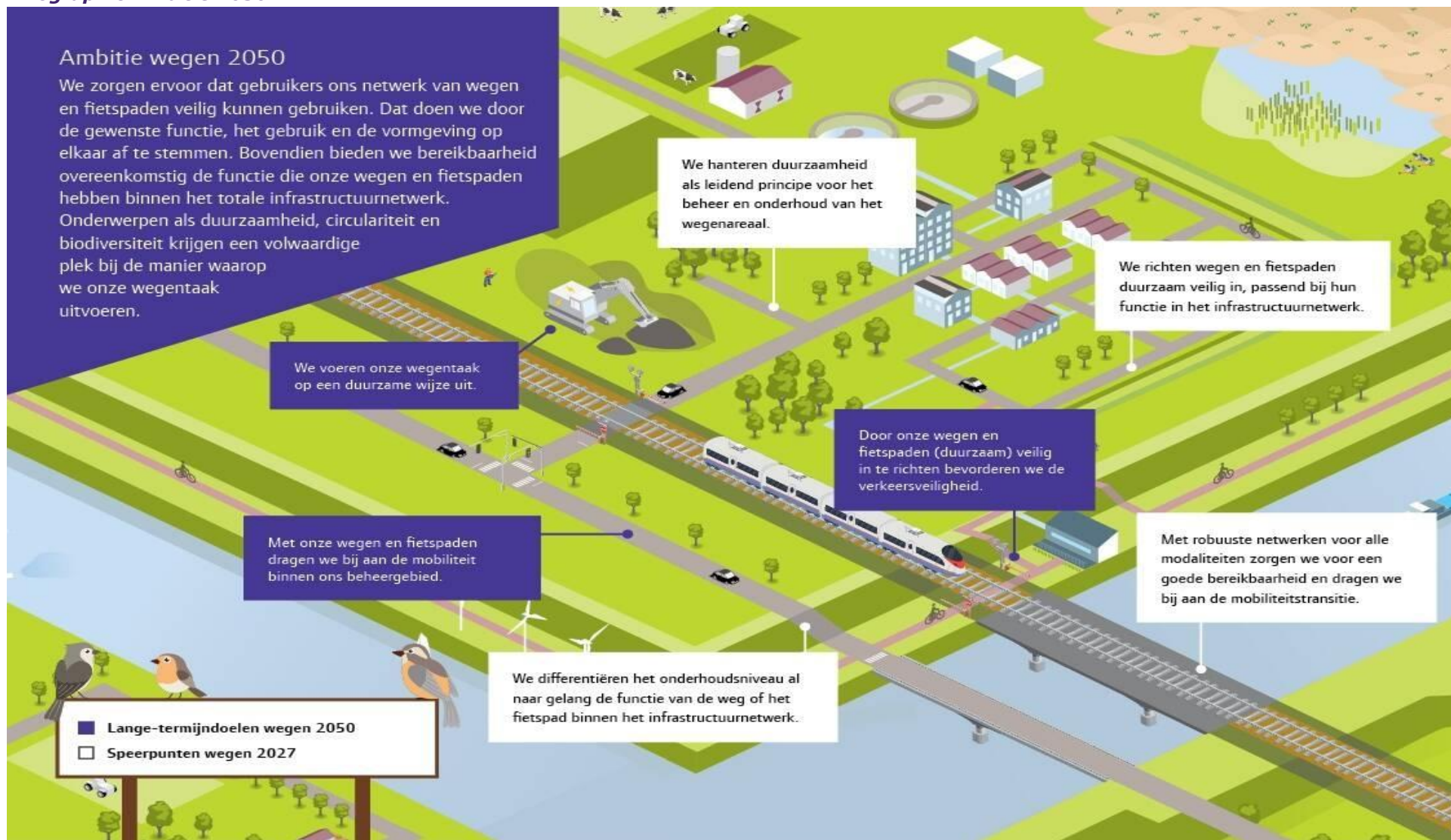
Doordat de omgeving verandert, veranderen ook de maatschappelijke opvattingen over het functioneren van het mobiliteitssysteem. Dit is de belangrijkste aanleiding om het wegenareaal van ons waterschap meer te bezien als onderdeel van het totale infrastructuurnetwerk. In het kader van Toekomstvast Vernieuwen starten we tijdig met verkenningen en bereiden we plannen zorgvuldig voor, vaak in nauwe samenwerking met betrokken stakeholders. We werken actief samen met andere wegbeheerders in ons gebied en we leveren een bijdrage aan gebiedsgerichte mobiliteitsopgaven. Vanwege de positieve ervaringen met participatietrajecten blijven we de omgeving in een vroeg stadium betrekken, vooral bij grootschalige opgaven.

In het Wegenbeheerprogramma 2022-2027 zijn de ambities, langetermijndoelstellingen en speerpunten voor deze planperiode opgenomen. In de infographic Ambitie wegen 2050 is dit weergegeven. Het wegenbeheerprogramma kent een aantal speerpunten en subdoelen. Om de streefwaarden voor 2027 te behalen, werken we in 2026 verder aan de inrichting van onze netwerken en het op orde houden van de kwaliteit van ons wegenareaal.

Wegentransitie

In 2026 geven we een vervolg aan de onderzoeksfase die in 2025 is gestart. Dit betekent concreet dat we de haalbaarheidsonderzoeken voortzetten met de gemeenten Barendrecht, Hoeksche Waard, Hendrik-Ido-Ambacht en Rotterdam.

Infographic Ambitie 2050

Ambities, lange termijn doelstellingen en speerpunten programma Wegen

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

In deze paragraaf lichten we toe wat we in 2026 gaan doen in het programma Wegen. We werken in dit programma aan 4 speerpunten.

Speerpunt 1: We richten wegen en fietspaden duurzaam veilig in, passend bij hun functie in het infrastructuurnetwerk

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Verbeteren van de afstemming tussen de gewenste functie en de categorisering van het wegenareaal.		
De actualiteit van de wegencategorisering	≤ 3 jaar	≤ 3 jaar
Vergroten van het areaal duurzaam veilig ingerichte wegen en fietspaden conform de wegencategorisering		
Het % duurzaam veilig ingerichte wegen en fietspaden overeenkomstig de bijbehorende categorisering	96%	92%

We gaan door met het duurzaam veilig inrichten van onze wegen. Dat doen we op basis van de wegencategorisering die het college in oktober 2024 heeft vastgesteld. De nieuwe inrichtingsmaatregelen voeren we uit gecombineerd met het groot onderhoud, op basis van de meerjarenplanning. Met het vaststellen van de wegencategorisering in 2024, valt een aantal wegen in een andere categorie. Hierdoor is het percentage wegen dat is ingericht volgens de geactualiseerde wegencategorisering iets afgenomen. Dit heeft ook effect op de prognose voor 2026; de streefwaarde voor 2026 is verlaagd van 95% naar 92%. We zetten actief in op het duurzaam en veilig inrichten van onze wegen om de gestelde norm voor 2027 (96%) te halen. De bijgestelde prognose heeft geen invloed op de verkeersveiligheid. De wegen die nu in een andere categorie vallen, zijn immers ingericht volgens de richtlijnen die bij de eerdere categorisering horen. Naast inrichting volgens de principes van Duurzaam Veilig Wegverkeer, verkleinen we de kans op (potentiële) ongevallen op onze wegen en fietspaden op basis van de uitgevoerde risicoanalyse verkeersveiligheid.

Speerpunt 2: Met robuuste netwerken voor alle modaliteiten zorgen we voor een goede bereikbaarheid en dragen we bij aan de mobiliteitstransitie

Naam	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Verbeteren van de verkeersprestatie van het wegenareaal.		
Het % wegen en fietspaden, waarvan de verkeersprestatie* per categorie weg overeenkomt met de gewenste functie en gebruik	50%	45%

Onder verkeersprestatie verstaan we de mate waarin de wegen voldoen aan de infrastructuurkenmerken die horen bij de verschillende netwerken: fiets, auto en landbouw. Deze netwerken stellen aanvullende eisen aan de inrichting van de wegen. Ze vormen daarmee de aanvullende opgaven bij groot onderhoud, naast het duurzaam veilig inrichten van onze wegen.

Voor het fietsnetwerk ligt de focus op de utilitaire routes die nog niet voldoen aan de infrastructuurkenmerken. Utilitaire routes zijn fietsroutes voor dagelijks gebruik. Hieronder vallen de belangrijkste school-thuis en woon-werkverbindingen. Daarnaast voeren we een aantal trajectaanpakken uit. Dat betekent dat we projectmatig een aantal werkzaamheden per traject uitvoeren, zoals asfalteren en herinrichten. In 2026 werken we verder aan een aantal grote trajecten, zoals de Korteweg en de Heveringseweg. In samenwerking met onze gebiedspartners werken we in 2026 tevens aan de aanpak

van het Trambaanpad en de Metropolitane Fietsroute Dordrecht-Rotterdam. Daarnaast monitoren we de verkeersprestatie (zoals snelheid en intensiteit van het verkeer) op onze wegen door middel van structurele verkeerstellingen.

Speerpunt 3: We differentiëren het onderhoudsniveau al naar gelang de functie van de weg of het fietspad binnen het infrastructuurnetwerk

Subdoel	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Verbeteren van het onderhoudsniveau al naar gelang de functie van de weg binnen het infrastructuurnetwerk		
Het % wegen en fietspaden dat voldoet aan het toebedeelde niveau van onderhoudskwaliteit	Minimaal 90% C	Minimaal 90% C

De meerjarenonderhoudsplannen vormen de basis voor het planmatige onderhoud aan het wegenareaal. In 2026 ronden we de (geactualiseerde) onderhoudsconcepten af. De daaruit voortkomende onderhoudsplannen vormen vanaf dat moment het uitgangspunt voor de verdere onderhoudsprogrammering. De doelstelling is het op een doelmatige manier onderhouden, waarbij de kwaliteit op minimaal het vastgestelde niveau blijft. Daarbij vindt een afweging plaats tussen de kwaliteit (beschikbaarheid en betrouwbaarheid), de (levensduur)kosten en de risico's van het falen of bezwijken van de wegen. De programmering die hieruit volgt, vormt de basis voor de planning van de overige opgaven, zoals het actualiseren van de inrichting. De CROW-systematiek wordt hierbij gehanteerd.

Speerpunt 4: We hanteren duurzaamheid als leidend principe voor het beheer en onderhoud van het wegenareaal

Naam	Norm 2027	Streefwaarde 2026
Vergroten van de biodiversiteit en de ecologische functie van wegbermen		
Het % ecologisch beheerde wegbermen *van het totaal wegbermen dat ecologisch beheerd kan worden (60%), wordt 100% ecologisch beheerd	100%*	100%*
Vergroten van de circulariteit bij onderhouds- en reconstructiewerkzaamheden		
Het % hergebruikt asfalt ten opzichte van het totaal toegepaste asfalt	50%	47,5%

We gaan in 2026 verder met het ecologisch beheer van de wegbermen. Dit houdt in dat we de vegetatie in de berm niet meer klepelen, maar 2 keer per jaar maaien, waarbij het maaisel afgevoerd wordt. Bij iedere maaibeurt blijft een gedeelte van de grasvegetatie gespaard, zodat er altijd voldoende leefgebied overblijft voor insecten, zoogdieren en andere dieren. Daarnaast krijgen planten de mogelijkheid om zaad te zetten en zichzelf te verspreiden. Van het totaal wegbermen dat ecologisch beheerd kan worden (60%), wordt 100% ecologisch beheerd. Dit is in overeenstemming met de doelstellingen uit het Groenbeleidsplan en Wegenbeheerprogramma.

Voor het subdoel 'vergroten van de circulariteit' ligt de focus op het asfalt, omdat dit grote hoeveelheden grondstoffen betreft. We werken in de komende periode toe naar 50% circulariteit. Dit doen we door aan 2 knoppen te draaien: het gemiddelde percentage hergebruik per mengsel verhogen en het aantal toegepaste mengsels met hergebruikt asfalt vergroten.

Voor het subdoel 'terugdringen CO2-uitstoot', zijn we bezig om een streefwaarde te bepalen. Het terugdringen van onze CO2-uitstoot heeft al wel vorm gekregen bij de uitvoering van onze wegentaak. We hebben namelijk bij de aanbesteding van de 'Raamovereenkomst Onderhoud Wegen' het

terugdringen van de CO2-impact door (zwaar) materieel als één van de 2 duurzame gunningscriteria opgenomen. Daarvoor is de Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB)-routekaart gebruikt.

Wat mag het kosten

Tabel exploitatie Wegen

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Saldo van baten en lasten voor bestemming	12,1	14,8	19,6	21,9	22,9	24,2	24,9
Lasten	23,7	26,1	32,0	34,8	36,2	37,9	39,2
04.10 Verkeersveiligheid	4,8	6,1	6,3	6,5	6,5	6,6	6,8
04.20 Bereikbaarheid	18,9	20,1	25,7	28,3	29,7	31,3	32,4
Baten	-11,6	-11,3	-12,4	-12,8	-13,3	-13,8	-14,3
04.10 Verkeersveiligheid	-0,6	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
04.20 Bereikbaarheid	-11,0	-11,0	-12,0	-12,5	-12,9	-13,4	-13,9
Reserve mutaties	-1,9	-1,4	-1,4	-1,3	-1,0	-1,0	-0,7
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
04.10 Verkeersveiligheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-2,0	-1,5	-1,4	-1,3	-1,0	-1,0	-0,7
04.10 Verkeersveiligheid	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
04.20 Bereikbaarheid	-1,7	-1,2	-1,2	-1,2	-1,0	-1,0	-0,7
Saldo van baten en lasten na bestemming	10,2	13,4	18,1	20,6	21,9	23,2	24,3

Het saldo van baten en lasten na bestemming voor het programma Wegen begroten we voor 2026 op € 18,1 miljoen. Dit is € 4,7 miljoen meer dan in de gewijzigde begroting 2025.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Een 1-jarige versobering op de budgetten voor onderhoud aan openbare verlichting, kunstwerken en wegverhardingen. Hiernaast komen, in het kader van de herprioritering van beschikbare middelen, diverse kleinere budgetten te vervallen. Deze budgetten waren met name gericht op beleidsvorming en het uitvoeren van onderzoeken binnen het programma Wegen (voordeel € 0,4 miljoen).
- Vanwege de implementatie van de Gedragscode soortenbescherming bestendig beheer en onderhoud, is er extra budget nodig voor het uitvoeren van diverse onderzoeken. Hiernaast houden we binnen de maaibudgetten rekening met onverwachte uitgaven als gevolg van de implementatie van de Gedragscode (nadeel € 0,4 miljoen).
- Volgens de meerjarenplanning van het onderhoud verwachten we in 2026 meer kleinere, niet-aaneengesloten wegvakken aan te pakken dan in 2025. Deze maatregelen in het kader van vervangingsonderhoud komen ten laste van de exploitatie. Daarom is in de exploitatiebegroting rekening gehouden met aanvullend budget (nadeel € 0,8 miljoen).

Programmabegroting 2026 Meerjarenraming 2027-2030

- Vanaf 2026 nemen we een risico- en kansenbudget op en een budget voor incidentele overdrachten. Zo kunnen we beter inspelen op onvoorzienne omstandigheden en tegelijkertijd ruimte bieden voor het benutten van kansen die bijdragen aan doelmatiger beheer, innovatieve oplossingen of samenwerking met externe partijen (nadeel € 0,2 miljoen).
- Het bedrag van de Wet herverdeling wegenbeheer (WHW) is geactualiseerd op basis van de laatste bekende circulaire van het Gemeentefonds (voordeel € 0,8 miljoen).
- De kapitaallasten zijn toegenomen. Dit komt met name door de in 2025 geplande oplevering van de vervangingsinvesteringen groot onderhoud wegen jaarschijf 2024 en 2025 (nadeel € 2,7 miljoen).
- De doorbelastingen van de kosten voor bedrijfsvoering zijn geactualiseerd (nadeel € 1,8 miljoen). De verklaring voor de toename van deze kosten is toegelicht in de paragraaf Wat mag het kosten? binnen het programma Bestuur en Organisatie.

De komende jaren geven we vervolg aan de onderhouds- en vervangingsopgave. Dit doen we om:

- te blijven voldoen aan de bestuurlijke doelstelling van minimaal 90% C-kwaliteit;
- wegen en fietspaden duurzaam veilig in te richten, volgens de vastgestelde wegencategorisering en het fietsroutenetwerk binnen de Duurzaam Veilig Wegverkeer-visie.

De komende jaren voorzien we een toename van de onderhoudskosten bij het maaien van wegbermen en het onderhouden van bomen en hagen. De stijging is het gevolg van nieuwe contracten, waarin aanvullende wettelijke vereisten (zoals gedragscode) en duurzaamheidseisen worden opgenomen. Hiernaast neemt de exploitatiebegroting toe als gevolg van indexatie en een toename van kapitaallasten.

De totale verwachte investeringsuitgaven voor het programma Wegen bedragen in 2026 € 15,2 miljoen.

Bestuur en Organisatie

Het programma Bestuur en Organisatie heeft betrekking op zowel de bestuurlijke als ambtelijke organisatie van het waterschap. Bestuurlijk leggen we de focus op het versterken van de structurele dialoog met onze stakeholders, het creëren van waterbewustzijn en het versterken van de rol van het waterschap als waterautoriteit. Ambtelijk ligt de focus op het versterken van de informatiepositie. Wereldwijd wordt informatie gezien als moderne productiefactor, naast geld, middelen en capaciteit. Besluiten baseren we op informatie vanuit diverse bronnen, zowel van binnen als buiten het waterschap.

Om de doelstellingen van ons waterschap te realiseren, is het nodig om randvoorwaarden in te vullen voor zaken als integrale dienstverlening, personeelsbeleid en -beheer, organisatieontwikkeling, educatie, informatiemanagement, privacy en veiligheid. Het invullen van deze randvoorwaarden wordt organisatiebreed gefaciliteerd en gecoördineerd vanuit het programma Bestuur en Organisatie. Dit programma toetst ook de geplande en lopende activiteiten van ons waterschap. Het gaat hierbij om activiteiten op het gebied van communicatie en vergunningverlening, toezicht en handhaving. Maar ook om activiteiten op het gebied van veiligheid, calamiteitenorganisatie, erfgoed, educatie, buitenlandbeleid, huisvesting, juridische zaken, personeel, financiën, datamanagement, ICT en facilitaire ondersteuning.

Infographic Ambitie

Bestuur en Organisatie

De rol van het waterschap als **Waterautoriteit** consolideren in de omgeving en onderhouden van een sterk netwerk met onze partners en stakeholders. **Wendbare** inzetbaarheid van de medewerkers, anticiperend op de steeds groter wordende maatschappelijke opgave.

Ambities en speerpunten programma Bestuur en Organisatie

Wat willen we bereiken & wat gaan we daarvoor doen

Toelichting
Buitenlandbeleid
<p>In 2022 zijn de uitgangspunten voor ons buitenlandbeleid vastgesteld. Dit zijn onder andere het stimuleren van internationale kennisuitwisseling binnen de reguliere taakuitvoering, het consolideren van de activiteiten op het gebied van de Europese Unie en het structureren van de internationale samenwerkingsprojecten binnen de focuslanden Ethiopië en Zuid-Afrika. Sindsdien hebben we daar ruimschoots invulling aan gegeven. Inmiddels werken circa 10 medewerkers naast de bestaande focuslanden ook mee in Ghana en Colombia. En sinds september 2025 neemt 1 medewerker deel aan het KIWI-next programma.</p> <p>In 2026 staan er in beginsel geen wijzigingen gepland in de afgesproken overlegvormen, bezoeken en op te leveren resultaten. De bijdrage aan de focuslanden zullen we verder continueren en zover mogelijk verdiepen op de werkgebieden wateroverlast, droogte, waterveiligheid, handhaving en vergunningverlening, waterzuivering en monitoring.</p> <p>Tot medio 2025 werd deelgenomen aan de werkgroep WINTER en de bestuurlijke commissie CINTER van de Unie van Waterschappen. Vanaf juni 2025 is dit opgegaan in 1 commissie; de Commissie Communicatie, Innovatie, Watereducatie, Internationaal en Strategie (CCIWIS) waaraan de verantwoordelijk heemraad deelneemt. Vanuit die commissie worden we geïnformeerd over het lobby netwerk en de samenwerking met Brussel, inclusief het leggen van verbindingen ter verkrijging van externe fondsen zoals die vanuit Interreg, Horizon 2020 en andere mogelijkheden. Daarnaast komen er in 2026 naar verwachting meerdere buitenlandse delegaties op bezoek. De verantwoordelijke heemraad en dijkgraaf zullen deze ontvangen en medewerkers zullen deze ontvangsten faciliteren via presentaties en veldbezoeken. Dergelijke bezoeken vinden gemiddeld 3-5 keer per jaar plaats.</p>
Crisisbeheersing
<p>Eind 2026 moet onze nieuwe crisisorganisatie gereed zijn. Eind 2024 is het crisisplan door de Verenigde Vergadering vastgesteld, met daarin de uitgangspunten voor de nieuwe manier van werken in de crisisorganisatie. Er wordt hard gewerkt aan de opleiding, training en oefening door de collega's met een rol in de crisisorganisatie. Begin 2025 publiceerde het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) het onderzoek Waterveiligheid voor morgen. Dit onderzoek was gericht op de samenwerking tussen veiligheidsregio's en waterschappen. Aan de hand van de verbeterpunten uit dit rapport gaan we in gesprek met onze crisis- en samenwerkingspartners om de samenwerking te verbeteren en te optimaliseren.</p> <p>In 2026 wordt er een zogeheten systeemtest uitgevoerd om te zien of alle processen in de crisisorganisatie in de praktijk ook werken zoals ze theoretisch bedoeld zijn. Bij het positief afronden van deze systeemtest wordt de nieuwe crisisorganisatie actief. Tot dat moment werken we met bestaande protocollen, processen en werkwijzen.</p> <p>Weerbaarheid is in afgelopen jaar een steeds belangrijker thema geworden. Er is gewerkt aan een plan van aanpak Weerbaarheid WSHD. Eind 2025 verwachten we de eerste uitwerkingen van risicoprofielen met bijbehorend handelingsperspectief. De implicaties voor de begroting 2026 zijn vooralsnog onduidelijk. In de begroting is dan ook geen rekening gehouden met eventuele mitigerende maatregelen die we direct moeten treffen op basis van de risicoanalyse.</p>

Toelichting
Dienstverlening en strategische communicatie
<i>Dienstverlening en omgeving</i>
<p>In 2026 bouwen we verder aan de positieve klantbeleving. We gebruiken onze positie binnen cluster Omgeving en Dienstverlening om over de grenzen van het eigen team te reiken. Zo werken we aan de verbetering van de waterschapsbrede dienstverlening. Na de succesvolle lancering van de vernieuwde website in de loop van 2025, werken we in 2026 verder aan de doorontwikkeling. Dat doen we aan de hand van de resultaten van het gebruikersonderzoek. Hiermee spelen we in op de veranderende behoeften van gebruikers door nieuwe functionaliteiten toe te voegen en de algehele gebruikerservaring te verbeteren. Zo is de toegankelijkheid en vindbaarheid voor de agrarische sector een aandachtspunt.</p> <p>Het in 2025 opgerichte KCC-crisisteam wordt in 2026 verder versterkt. Daarmee waarborgen we de telefonische bereikbaarheid van het waterschap tijdens crisissituaties. Dit team krijgt continue training en ondersteuning, zodat het adequaat en slagvaardig kan optreden wanneer dat nodig is. Daarnaast streven we naar een betere integratie van de informatiestromen van het Klant Contact Centrum (KCC) in de Waterschapregiekamer (WRK). Deze aansluiting zorgt voor meer inzicht in actuele situaties binnen ons beheergebied en een effectieve samenwerking tussen verschillende clusters. Ook het verbeteren van de digitale toegankelijkheid blijft een belangrijk speerpunt. We investeren structureel in technologieën en methodieken die onze digitale diensten toegankelijk maken voor iedereen, ongeacht diens vaardigheden of beperkingen. Omdat kennis van wet- en regelgeving rondom de Digitale Overheid onmisbaar is, organiseren we trainingen en workshops om het bewustzijn en de deskundigheid onder medewerkers te vergroten. Met deze inspanningen streven we naar een merkbare verbetering van de klanttevredenheid en een efficiëntere, meer klantgerichte dienstverlening. Daarmee leggen we de basis voor een moderne en responsieve dienstverlening, waarbij inwoners en stakeholders zich gehoord, geholpen en betrokken voelen.</p>
<i>Sterke strategische communicatie</i>
<p>Ook in 2026 zetten we in op duidelijke en strategische communicatie door en over ons waterschap. We bouwen verder aan onze stevige positie en vertellen ons verhaal via onze eigen kanalen én via betaalde campagnes. Daarbij gebruiken we het verhaal dat we in 2024 samen met het college ontwikkelden.</p> <p>De resultaten van het imago- en reputatieonderzoek uit de eerste helft van 2025 geven ons input om onze communicatie gericht af te stemmen op onze doelgroepen. We gebruiken de voorkeurskanalen van inwoners, agrariërs en bedrijven. Daarbij delen we de onderwerpen die zij belangrijk vinden als basis voor een thematische contentkalender en wordt onze agrarische nieuwsbrief door steeds meer abonnees gelezen. In 2026 doen we verdiepend en kwalitatief onderzoek naar de beleving en behoeften van onze inwoners via bijvoorbeeld panels of focusgroepen. We willen beter zichtbaar én benaderbaar zijn voor de buitenwereld. Daarom optimaliseren we onze externe en bestuurlijke evenementen, zodat we steeds meer inwoners en partners bereiken.</p> <p>Het vertrouwen van burgers in de overheid staat onder druk, onder andere door desinformatie. Ook wij merken dat. Daarom richten we onze communicatiestrategie op het versterken van het vertrouwen in ons waterschap. Verbinding met inwoners en andere betrokkenen staat daarbij centraal.</p> <p>In 2026 bereiden we ons voor op de waterschapsverkiezingen van 2027. We organiseren workshops voor inwoners die zich verkiesbaar willen stellen. Ook starten we in het najaar van 2025 met de voorbereiding van de "get out the vote"-campagne. Het zwaartepunt van deze campagne ligt in de tweede helft van 2026 en de eerste maanden van 2027.</p>

Toelichting
<p>Dijkbewaking</p> <p>De crisisorganisatie zet de dijkbewakingsorganisatie in als beheersmaatregel bij extreme weersomstandigheden. De optimalisatie van de dijkbewakingsorganisatie is gekoppeld aan de uitgangspunten van het calamiteitenbestrijdingsplan Waterveiligheid. Hierbij is gekeken wat er als beheersmaatregel nodig is voor de waterveiligheid en de staat van de dijken. We verbeteren de dijkbewakingsorganisatie verder in 2026. Dat doen we doormiddel van het organiseren van een gezamenlijke opleidingsweek en daarnaast gaan we verder met het samenvoegen van dijkposten waar dat kan en efficiënt is. Op het gebied van huisvesting van de dijkposten kijken we zo veel mogelijk naar eigen locaties. Alleen als dat nodig is, kijken we naar andere locaties. Daarbij hebben locaties van een crisispartner of medeoverheid de voorkeur.</p>
<p>Educatie</p> <p>Water en klimaat blijven ook in 2026 urgente en actuele thema's, die volop aandacht krijgen binnen het onderwijs. Vanwege de aanhoudende vraag én het grote maatschappelijke belang, blijven we ons in 2026 onverminderd inzetten voor inspirerend en toekomstgericht onderwijs over water en klimaat. Hoofddoel hierbij is en blijft om het waterbewustzijn onder kinderen en jongeren te verhogen en ze te betrekken bij ons werk. De routes die we in 2025 hebben ingezet, vervolgen we:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ten eerste het versterken van samenwerkingen met regionale en landelijke partners, zoals gemeenten, onderwijsinstellingen en andere waterschappen. • Ten tweede onze betrokkenheid bij curricula en onderwijsprojecten van water(gerelateerde) vakken en -opleidingen. <p>We richten ons hierbij op trajecten met impact – zowel in bereik als in diepgang. We vertellen actief het verhaal van het waterschap en de complexe uitdagingen waar we voor gesteld staan. Tegelijkertijd sluiten we aan bij wat er speelt in het onderwijs en bij onze gebiedspartners. We zoeken actief naar raakvlakken en kansen om samen te werken.</p> <p>In lijn met de Landelijke Educatiestrategie van de Unie van Waterschappen zijn ook voor de komende jaren onze focusdoelgroepen het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). We maken een uitzondering voor bijvoorbeeld zeer aansprekende en inspirerende projecten voor het primair onderwijs (po). De kansen voor samenwerken met mbo-instellingen worden landelijk uitgewerkt in een advies. In ons werkgebied hernieuwen we onze band met De Blauwe Hotspot van Yuverta Dordrecht (vmbo en mbo). Verder werken we binnen regionale samenwerkingen de kansen voor vo-projecten uit. Ook blijven we docenten professionaliseren, om ook via die weg onze expertise met het onderwijs te delen.</p>
<p>Erfgoed</p> <p>Na de vaststelling en kaders voor het watererfgoed in 2025, gaan we in 2026 het watererfgoed inventariseren en categoriseren aan de hand van een uitgewerkte beslisboom. Hierbij ligt de focus op het onroerend erfgoed. We integreren deze inventarisatie en beslisboom in de initiatiefase van onze projecten, zodat daarin het belang van erfgoed ook goed meegenomen wordt. Daarnaast werken we de uitgangspunten uit waaraan we initiatieven van derden met betrekking tot watererfgoed kunnen toetsen. Hiervoor is jaarlijks een bedrag van € 50.000 beschikbaar.</p>

Toelichting
<p>Externe oriëntatie, stakeholdermanagement en public affairs</p> <p>Public Affairs is ons strategisch kompas voor inhoud, samenwerking en invloed. In 2025 hebben we een stevige basis gelegd voor strategisch stakeholdermanagement en Public Affairs. De inzet op het versterken van onze positie in het Deltaprogramma Zoetwater, in de samenwerking met het Havenbedrijf Rotterdam en met de gemeenten in onze regio hebben aantoonbaar effect. Thema's die wij agenderen en aanreiken, zoals zoetwaterbeschikbaarheid, zien we regelmatig terug in uitingen van onze partners. Gemeenten zoeken actiever de samenwerking met ons waterschap en wij ondersteunen de gemeenteraadsverkiezingen met inhoudelijke input. Uit het imago-en reputatieonderzoek blijkt dat onze zichtbaarheid groeit en dat de (agrarische) bedrijven om intensiever persoonlijk contact en samenwerking vragen.</p> <p>Deze resultaten onderstrepen de meerwaarde van intensieve en structurele inzet op Public Affairs voor beleidsvorming, samenwerking en positionering. De focus verschuift van analyseren naar beïnvloeden: meer regie, coalitievorming, vroegtijdig aan tafel, en strategisch adviseren in het krachtenveld.</p> <p>Verbinding tussen inhoud en omgeving</p> <p>Public Affairs loopt steeds nadrukkelijker samen op met de inhoud. We sluiten aan bij overleggen over KRW, zoetwater en PFAS, en geven daarbij actief richting en agenderen elkaars belangen. Dit vraagt om een scherpe en continue inzet van Public Affairs, bestuurlijk én ambtelijk, met een helder verhaal en goed onderbouwde standpunten. In 2026 richten we ons daarbij op:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Agenderen van waterkwaliteit bij onze gebiedspartijen in een gebiedsgerichte aanpak en in samenwerking met andere waterschappen beïnvloeden van landelijk beleid om de waterkwaliteit te verbeteren en bij te dragen aan de KRW-doelen;
• Versterken van onze strategische positie in het Deltaprogramma Zoetwater door gerichte beïnvloeding van inhoudelijke keuzes in Rijnmond-Drechtsteden en de Zuidwestelijke Delta;
• Sturen op het maatschappelijk en bestuurlijk PFAS-debat. Bewustzijn, werkbare normen en ruimte voor gebiedsgerichte afwegingen staan daarbij centraal. <p>Public Affairs: interne adviseur en externe verbinder</p> <p>We bouwen Public Affairs uit van ondersteunende interne rol naar strategische adviesfunctie met de blik naar buiten. De PA-adviseur denkt actief mee met bestuur, directie en beleidsadviseurs over keuzes, risico's en kansen, en helpt bij strategie, timing, positionering en externe afstemming van belangen. Extern versterken we onze relaties met sleutelspelers zoals medeoverheden, maatschappelijke partners, natuurorganisaties, kennisinstellingen, de agrarische sector en het bedrijfsleven.</p> <p>Zichtbaar zijn en richting geven</p> <p>Via initiatieven als het waterseminar, bestuurlijke werkbezoeken en strategische communicatie zorgen we dat waterschap Hollandse Delta zichtbaar is als waterautoriteit met een duidelijke koers. We laten zien waar we voor staan én wie we nodig hebben om onze doelen te bereiken.</p>

Toelichting
<p>Informatiegestuurd beïnvloeden</p> <p>We versterken onze werkwijze door intensief en structureel gebruik van politieke analyses, stakeholderdata en maatschappelijke trends. Zo kunnen we gerichter kiezen, beter prioriteren en effectiever interveniëren in besluitvorming.</p> <p>In 2026 zetten we concrete stappen om Public Affairs stevig te verankeren in onze organisatie: als strategisch instrument, verbonden met de inhoud, gedragen binnen het waterschap en zichtbaar in ons netwerk. Zo vergroten we onze invloed op maatschappelijke opgaven als KRW, zoetwater en PFAS, en dragen we actief bij aan een veilige en leefbare Hollandse Delta.</p>
<p>Huisvesting</p> <p>Vanuit de huisvestingsvisie 'Verkenning op weg naar 2050' is de kantooromgeving gedefinieerd als productiemiddel. Dit middel kan veel waarde opleveren wanneer het bestuur en de medewerkers er goed in kunnen functioneren in normale omstandigheden en bij calamiteiten. De kaders voor de huisvestingsvisie zijn:</p> <p><i>Bedrijfsvoeringsfunctie:</i></p> <p>Onze huisvesting geeft optimaal en doelmatig invulling aan het uitvoeren van onze kerntaken in de breedste zin van het woord. We zijn kostenbewust, goed bereikbaar en zichtbaar voor de omgeving.</p> <p><i>Wet- en regelgeving:</i></p> <p>De huisvestingsplannen geven invulling aan de zorgplicht omtrent werkomgeving en technische staat van huisvesting, alsmede aan de duurzaamheidsdoelstellingen.</p> <p><i>Fysiek trefpunt/kantoorfunctie:</i></p> <p>Faciliteren van bestuur en medewerkers, stakeholders en samenwerkingspartners voor nu en in de toekomst met een fysiek trefpunt in het uitvoeren van hun werkzaamheden. We zijn hierbij betrokken, zichtbaar, omarmen innovatie passend binnen eigentijds werkgever- en huisvaderschap. Huisvesting is hierbij flexibel inzetbaar en toekomstbestendig. Het zorgt voor een plek waar mensen zich thuis voelen, elkaar ontmoeten, en waar zij overleggen en werken goed kunnen combineren. We gebruiken hierbij onze gebouwen als visitekaartje.</p> <p><i>Maatschappelijke en bestuurlijke doelen:</i></p> <p>Onze huisvesting draagt bij aan het behalen van de vastgestelde doelstellingen op het gebied van eigentijds werkgeverschap, duurzaamheid, circulariteit en klimaat.</p> <p>De huisvesting nodigt uit om op een effectieve manier de samenwerking met andere partijen te optimaliseren. Zowel binnen bestaande samenwerkingsvormen als bij nieuwe samenwerkingen. Aan de hand van deze kaders worden concrete huisvestingsplannen per regio uitgewerkt. In 2026 ligt de focus op de uitvoering van de al vastgestelde huisvestingplannen en de investeringen voor steunpunt De Klomp (Voorne-Putten) en</p>

Toelichting
steunpunt Oude-Tonge (Goeree-Overflakkee). De huisvestingsvisie moet in oktober 2026 opnieuw worden vastgesteld. We bereiden deze herijking in 2026 voor.
Organisatieontwikkeling
De ontwikkeling van de organisatie vindt plaats over 4 strategische organisatiedoelen: <ol style="list-style-type: none">
1. De opgave centraal (zowel de vernieuwingsopgave alsook de maatschappelijke opgave)
2. Lerende organisatie
3. Versterken informatiepositie
4. Beheer op orde Deze strategische doelen moeten ervoor zorgen dat de organisatie de bestuurlijke doelstellingen goed kan vormgeven. De accenten voor 2026 hebben betrekking op het ontwikkelen van de organisatie, zodat deze in staat is de grote opgaven op te pakken. De geprogrammeerde maatregelen zijn per doel weergegeven. Doel: Opgave centraal, de vernieuwingsopgave Maatregelen: · Organisatieontwikkeling, implementatie opgavegericht werken en concernmanagement · Organisatieontwikkeling, ontwikkelen strategisch vermogen · Organisatieontwikkeling, implementeren integrale sturing en prioritering (prioriteringsproces, assetmanagement en portfoliomanagement) · Doorontwikkeling assetmanagement door implementatie Systems Engineering (SE) en Bouw Informatie Management (BIM) · Verder ontwikkelen gebiedsgericht werken Doel: Lerende organisatie Maatregelen: · Organisatieontwikkeling, Leerlijn leiderschap uitvoeren · Doorontwikkeling Waterschapsregiekamer (WRK) · Implementatie verbeterplan Kabels & Leidingen · Implementatie Energiemanagement · Programma Digitale Transformatie uitvoeren, met onder andere AI-toepassingen

Toelichting
<p>Doel: Versterken informatiepositie</p> <p>Maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none">
· Implementatie dataplatform
· Implementatie data governance
· Upgrade onderhoudsbeheersysteem Maximo <p>Doel: Opgave centraal, Externe oriëntatie</p> <p>Maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none">
· Organisatieontwikkeling, doorontwikkelen Stakeholdermanagement en public affairs
· Organisatieontwikkeling, PDCA op de strategische samenwerkingsagenda's inrichten
· Educatie verder vormgeven
· Waterbewustzijn creëren
· Strategische communicatie uitbouwen <p>Doel: Beheer op orde</p> <p>Maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none">
· Implementatie statische assetinformatie Waterketen
· Implementatie tekeningenbeheerproces
· Organisatieontwikkeling, implementatie kwaliteitsmanagement
<p>Veiligheid</p> <p>In 2026 zullen we nog steeds moeten investeren in veiligheid. In juni 2024 is het certificaat van trede 3 op de Veiligheidsladder (SCL) behaald. In 2024 is afgesproken dat deze trede op de veiligheidsladder doorleefd moet worden en daarmee verankerd moet worden in het werken van waterschap Hollandse Delta. In het tweede kwartaal van 2025 is er een tussentijdse audit geweest. Hier werd bevestigd dat we opereren binnen de gestelde kaders van trede 3.</p> <p>Voor de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is de doelstelling dat we in 2025 volwassenheidsniveau 3 behalen. Voor 2027 is de doelstelling volwassenheidsniveau 4. Voor 2026 moeten we ons dus meer inspannen om de bewustwording onder de medewerkers verder te vergroten. Een eerste stap hiervoor is in 2025 gezet met het starten van een bewustwordingscampagne.</p> <p>Daarnaast onderzoeken we de impact en implementeren we zo veel mogelijk nieuwe wetgeving met betrekking tot veiligheid, zoals de NIS2 en CER. In 2026 gaat naar verwachting de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten in. De implicaties van deze wet voor het waterschap zijn nog niet duidelijk. We houden dit traject nauwlettend in de gaten.</p>

Toelichting
Vergunningverlening, Handhaving & Toezicht
<p>Met de komst van de Omgevingswet is de taak van het waterschap bij het grondwaterbeheer verzaamd. De waterschappen beheren naast de grondwaterkwantiteit nu ook de kwaliteit van het grondwater.</p> <p>De voorraad, de kwaliteit en de gebruiksmogelijkheden van het grondwater staan onder druk als gevolg van klimaatverandering en lozing van verontreinigende stoffen. Om de grondwaterbalans beter te kunnen beschermen worden de landelijke regels voor grondwaterbeheer aangescherpt. De nieuwe regelgeving bestaat uit vergunnings-, meldings- en registratieplichten. Daarmee krijgen we een nauwkeurig(er) beeld van alle grondwateronttrekkingen, van groot tot klein. Ook moeten we de in de praktijk werkelijk onttrokken hoeveelheden grondwater (laten) registreren. Dit leidt tot extra administratieve werkzaamheden en extra toezicht op de naleving van de nieuwe regels.</p> <p>Op initiatief van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat volgen de betrokken overheden een gezamenlijk Impulsprogramma KRW. Daarmee willen we voor 2027 ons doel beter bereiken ('door alles op alles te zetten'). We ondernemen acties om onze taken op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) beter uit te voeren. Het KRW-programma sluit daarbij aan op het lopende Interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel. Hierin lopen al acties om de regie en samenwerking te verbeteren. We willen bijvoorbeeld komen tot gezamenlijke probleemanalyses en uitvoeringsprogramma's in regio's en op thema's.</p> <p>Lozingen vanuit deze sector vormen (ook) binnen het beheersgebied van waterschap Hollandse Delta een probleem. Dit komt vooral doordat er steeds te veel reststoffen van gebruikte gewasbeschermingsmiddelen in het water zitten dat wordt geloosd. Het toezicht op deze lozingen is voorgaande jaren mogelijk onvoldoende geweest. De ervaring leert dat bij minder toezicht de regels slechter worden nageleefd. Sinds 2023 zetten we dan ook extra in op toezicht. Desondanks verbetert de waterkwaliteit niet snel genoeg. Daarnaast spelen onbewuste emissies zoals lekstromen een rol. Omdat het zo belangrijk is de doelen van de KRW te bereiken, is intensivering van het toezicht gewenst.</p> <p>Ons waterschap wordt vaker dan voorheen geconfronteerd met zorgen over de waterkwaliteit. In het water en de bodem vinden we steeds meer nieuwe stoffen zoals medicijnresten, (micro)plastics, PFAS en rubbergranulaat. Voor deze stoffen zijn vaak nog geen landelijke normen. Wel is er steeds meer kennis en bewustzijn over de negatieve gevolgen van deze stoffen op het milieu. Aan de hand van landelijke kennis, onderzoek en beleid werken we deze planperiode aan een handelingskader over hoe we willen omgaan met deze nieuwe stoffen.</p> <p>Per 1 januari 2025 is de wetgeving voor de heffing van waterschapsbelastingen gewijzigd. De wetswijzigingen lossen een aantal urgente knelpunten op. Ook leveren zij een bijdrage aan een aantal belangrijke opgaven waar Nederland voor staat als het gaat om klimaat, circulaire economie en energie. Verder wordt het profijtbeginsel (wie belang heeft betaalt) beter toegepast. Al met al verandert er veel voor de bedrijven die hun bedrijfsafvalwater lozen en daarover belasting betalen in de vorm van zuiverings- en verontreinigingsheffingen. Maar er verandert ook veel voor degenen die actief de belastingheffing voorbereiden en uitvoeren.</p>

Toelichting
<p>Door de jaren heen is het werkaanbod rondom de vergunningaanvragen en meldingen van activiteiten gestegen. Inmiddels is duidelijk dat deze stijging leidt tot een structureel hoger werkaanbod. De activiteiten in de leefomgeving worden niet minder, maar nemen eerder toe. Met de invoering van de Omgevingswet kan de burger ook concept-aanvragen aan het waterschap voorleggen. Dat resulteert in extra werk. Ook de benodigde intensivering van de samenwerking met andere overheden leidt tot meer werk.</p>
Waterbewustzijn
<p>We willen niet alleen bij jongeren, maar bij al onze inwoners en gebiedspartners het waterbewustzijn vergroten. Daarom blijven we ook in 2026 inzetten op een breed palet aan activiteiten en samenwerkingen. Waterbewustzijn is cruciaal: het maakt mensen bewust van hun rol in waterbeheer en het effect van hun gedrag op een schone, veilige leefomgeving. We maken zichtbaar en invoelbaar wat het betekent om te leven in een delta. En we bieden handelingsperspectief om bij te dragen aan een toekomstgerichte, klimaatbestendige en duurzame omgang met water.</p> <p>Waterbewustzijn is verweven met meerdere opgaven en programma's binnen het waterschap. De instrumenten die we inzetten om waterbewustzijn te versterken zijn onder andere voorlichting, campagnes, evenementen en educatie. Deze vallen onder verschillende portefeuilles en lopen dwars door programma's heen. We stemmen deze inspanningen goed op elkaar af, zodat ze elkaar versterken. We zoeken naar verbinding met actuele thema's en maatschappelijke ontwikkelingen, en benutten kansen om samen te werken aan bewustwording en gedragsverandering.</p> <p>We zetten het eerder ontwikkelde interactieve element – geïnspireerd op de wateroverlasttafel – actief in bij publieksvoorlichting, in het onderwijs en waar mogelijk ook bij bijeenkomsten voor professionals. Zo maken we complexe thema's tastbaar en bespreekbaar voor verschillende doelgroepen. We verkennen mogelijkheden voor jongerenvertegenwoordiging. Dat kan ons helpen meer jongeren te betrekken en op allerlei manieren het waterbewustzijn van de omgeving te vergroten. We sluiten aan bij de voorjaars- en najaarseditie van de Leven met Water-week en de bijbehorende landelijke campagnes. We zijn bovendien van plan om in 2026 weer een Open Dag te organiseren, waarbij iedereen kan kennismaken met de vele facetten van ons waterschap. Ook nemen we weer deel aan diverse evenementen voor inwoners om hen op aansprekende wijze te informeren over de thema's waar wij aan werken en hun eigen handelingsperspectief daarin. Bijvoorbeeld de Open Molen- en Gemalendag, diverse veiligheidsdagen, Open Monumentendag en de Wereldhavendagen.</p>

Wat mag het kosten

Tabel exploitatie Bestuur en Organisatie

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Saldo van baten en lasten voor bestemming	26,5	29,7	29,9	30,6	31,3	33,0	34,7
Lasten	31,9	33,2	33,6	34,2	34,7	36,5	38,1
07.10 Bestuur	14,4	17,7	19,1	18,8	19,2	20,3	21,5
07.20 Externe Communicatie	2,9	3,1	2,7	2,8	2,9	2,9	3,0
07.30 Regulering	11,1	10,0	10,5	11,2	11,3	11,7	12,1
07.40 Calamiteitenorganisatie	1,0	1,2	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5
07.90 Bedrijfsvoering	2,5	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Baten	-5,4	-3,5	-3,7	-3,6	-3,4	-3,4	-3,4
07.10 Bestuur	-2,1	-2,1	-2,2	-2,1	-1,9	-1,9	-1,9
07.20 Externe Communicatie	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
07.30 Regulering	-0,9	-1,0	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
07.40 Calamiteitenorganisatie	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
07.90 Bedrijfsvoering	-2,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve mutaties	-0,8	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
07.90 Bedrijfsvoering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-0,8	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
07.10 Bestuur	-0,5	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
07.90 Bedrijfsvoering	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	25,8	29,6	29,9	30,6	31,3	33,0	34,7

Het saldo van baten en lasten na bestemming voor het programma Bestuur en Organisatie begroten we voor 2026 op € 29,9 miljoen. Dit is € 0,3 miljoen meer dan in de gewijzigde begroting 2025.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Het assetonderhouds- en beheerpakket (Maximo) wordt in 2026 geüpgraded naar een nieuwe versie MAS8. De totale kosten, inclusief licenties, vallen hoger uit (nadeel € 0,6 miljoen).

Programmabegroting 2026 Meerjarenraming 2027-2030

- In 2025 waren extra kosten opgenomen voor assetmanagement en verbetering van de assetinformatie. Deze kosten dalen in 2026 (voordeel € 0,8 miljoen).
- Op basis van de realisatiecijfers van voorgaande jaren verhogen we structureel de dotatie aan de voorziening voor de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Deze aanpassing is noodzakelijk om de voorziening in lijn te brengen met het actuele uitgavenpatroon en de verwachte verplichtingen (nadeel € 0,2 miljoen).
- In de Programmabegroting 2026 is een noodzakelijke reservering van € 1,1 miljoen opgenomen. Dit is bestemd voor het versterken van de projectbeheersing, weerbaarheid, mitigatie van onzekerheden in het werkpakket en de versterking ten behoeve van uitvoeringskracht. Het college heeft deze reservering in beraad gehouden en zal gedurende 2026, bij de P&C-producten, aangeven voor welk doel zij dit budget heeft ingezet.
- Op 9 oktober 2024 heeft de Verenigde Vergadering besloten om de kosten voor de versterking van het bestuurlijke proces te dekken via een aflopende onttrekking uit de algemene reserves van de programma's (nadeel € 0,1 miljoen).
- In 2025 is er incidenteel budget gevraagd voor verjaringszaken grond- en watergebruik. Dit budget is in 2026 niet meer nodig (voordeel € 0,1 miljoen).
- Op basis van de motie 'Innovatie stimuleren' (Verenigde Vergadering, juli 2025) is eenmalig budget toegekend voor het jaar 2025. Deze toekenning leidt tot lagere kosten in 2026 (voordeel € 0,1 miljoen).
- In 2025 is onze website vernieuwd. Daarvoor zijn diverse systemen zoals Dashboard en Fixi, onderzocht en aangeschaft. Ook was sprake van eenmalige opstartkosten (voordeel € 0,2 miljoen).
- Op basis van de realisatiecijfers van de afgelopen jaren voor stakeholdersmanagement is het budget neerwaarts bijgesteld (voordeel € 0,2 miljoen).
- Om binnen de afgesproken financiële kaders te blijven, wordt in 2026 van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie de subsidie voor particulieren stopgezet. Ook het budget voor het stimuleren en faciliteren wordt stopgezet (voordeel € 0,3 miljoen).
- In 2027 vinden de waterschapsverkiezingen plaats. In 2026 starten we met de activiteiten en bijdrage hiervoor (nadeel € 0,1 miljoen).
- We verwachten dat we de opbrengsten voor vergunningverlening en handhaving naar boven kunnen bijstellen. Tegelijkertijd dalen de bijbehorende kosten licht. Per saldo resulteert dit in een positief financieel effect (voordeel € 0,1 miljoen).

De kosten voor bedrijfsvoering zijn toegenomen met € 6,1 miljoen. Deze kosten worden volledig toegerekend aan de programma's, waaronder een deel aan het programma Bestuur en Organisatie. Per saldo zijn de kosten van bedrijfsvoering in bovenstaand overzicht daarom nihil.

Hieronder lichten we wel de belangrijkste verschillen toe:

- De kapitaallasten zijn gedaald doordat meerdere ICT-gerelateerde activa in 2025 volledig zijn afgeschreven (voordeel € 0,4 miljoen).
- De kosten voor de verzekeringen zijn toegenomen, enerzijds door gestegen premies en anderzijds als gevolg van een grotere verzekerde omvang (nadeel van € 0,1 miljoen).
- De automatiseringskosten zijn gestegen. Dit is vooral toe te schrijven aan kosten van softwarelicenties en kosten van het dataplatform. Aan ICT-hardware geven we in 2026 minder uit. Per saldo zijn de kosten € 0,5 miljoen hoger.

- In de Programmabegroting 2025 waren incidentele kosten opgenomen voor de ondersteuning bij het professionaliseren van de processen rondom kabels en leidingen en de acties uit het verbeterplan Kabels en Leidingen. In de Programmabegroting 2026 is nog een beperkt bedrag opgenomen voor dit verbeterplan (voordeel € 0,2 miljoen).
- De energiekosten zijn bijgesteld op basis van de realisatiecijfers over 2024. Daarnaast zijn de onderhoudskosten voor het hoofdkantoor en de dienstwoning aangepast aan de geplande onderhoudswerkzaamheden (nadeel € 0,3 miljoen).
- De leasekosten van het wagenpark zijn gestegen als gevolg van prijsontwikkelingen op de markt en een toename van de omvang van het wagenpark. Deze dubbele impact leidt tot hogere lasten (nadeel € 0,2 miljoen).
- De loonkosten zijn gestegen als gevolg van de nieuwe cao. Daarnaast is sprake van uitbreiding van de formatie, volgens de Kadernota 2026 (stijging € 5,8 miljoen).
- Een hogere dotatie aan de personele voorzieningen is noodzakelijk. Dit is het gevolg van de ontwikkelingen in de cao, het verloop van de personele voorzieningen in de afgelopen jaren (waaronder de jubileumvoorziening en de verlofvoorziening) en de uitbreiding van de formatie (nadeel € 0,4 miljoen).
- In de begroting is rekening gehouden met zogenoemde tweede-orde-effecten als gevolg van de uitbreiding van de formatie. Deze effecten omvatten onder meer kosten voor opleidingen, leaseauto's, ICT-middelen en de versterking van ondersteunende afdelingen. Omdat we in de begroting uitgaan van een geleidelijke instroom van nieuwe medewerkers, zijn de bijbehorende kosten voor 50% opgenomen (nadeel € 0,7 miljoen).
- Voor 2026 verwachten we een toename in het aantal uren dat we kunnen toerekenen aan investeringsprojecten. Deze ontwikkeling leidt tot hogere baten, doordat we meer personele inzet op investeringen als projectkosten kunnen verantwoorden (voordeel € 1,2 miljoen).

In de jaren na 2026 zien we een geleidelijke stijging van de kosten als gevolg van de doorgroei van de organisatie in 2027 en de verwachte loonontwikkelingen en indexeringen. Vanaf 2028 dalen de baten door de beëindiging van de subsidie Wet open overheid.

De totale verwachte investeringsuitgaven voor het programma Bestuur en Organisatie zijn in 2026 € 1,6 miljoen.

Algemene dekkingsmiddelen

We sluiten het programmaplan af met een overzicht van de Algemene dekkingsmiddelen. Hieronder vallen de belastingheffing, het invorderingsbeleid en de kwijschelding. De belastingheffing vindt plaats op basis van wet- en regelgeving. De heffingen zetten we in voor de taken van het waterschap. Hierbij streven we naar een evenwichtige verdeling van kosten over de categorieën. Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) voert de heffing en invordering uit.

Dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1 mln.)

Dekkingsmiddelen	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Belastingopbrengsten	213,8	226,7	246,0	265,1	283,9	317,9	335,5
Watersysteemheffing	99,9	103,9	113,4	119,4	128,3	135,5	148,6
Zuiveringsheffing	98,3	105,2	111,1	121,6	130,1	155,3	158,6
Wegenheffing	15,2	17,2	21,2	23,7	25,1	26,5	27,7
Verontreinigingsheffing	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Overige opbrengsten	2,0	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Dividenden	2,1	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Saldo financieringsfunctie	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige algemene opbrengsten	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal dekkingsmiddelen	215,9	228,3	247,6	266,7	285,5	319,5	337,1

De plicht om vennootschapsbelasting te betalen geldt sinds 1 januari 2016 ook voor overheidsondernemingen. Dat betekent dat waterschappen ook vennootschapsbelasting moeten betalen over de winst van bepaalde activiteiten. Bijvoorbeeld gladheidsbestrijding, de levering van effluent en de levering van zoetwater. De te betalen vennootschapsbelasting is in totaal circa € 20.000. Deze kosten zijn verdeeld over de programma's waar de bijbehorende opbrengsten betrekking op hebben.

Elk waterschap is verplicht een bedrag voor onvoorziene uitgaven op te nemen in de begroting. We zijn vrij om de hoogte van dit bedrag te bepalen. Het bedrag (€ 0,25 miljoen) is voor het waterschap als geheel begroot onder de algemene dekkingsmiddelen.

De onderstaande tabel laat de verdeling zien van dit bedrag over de heffingen.

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Watersysteemheffing	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Zuiveringsheffing	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Wegenheffing	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal onvoorzien	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

Wat mag het kosten

Tabel exploitatie Algemene dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-211,6	-222,6	-241,0	-260,0	-278,7	-312,5	-330,1
Lasten	5,7	6,2	8,0	8,2	8,3	8,4	8,4
08.10 Onvoorzien	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
08.20 Algemene lasten en baten	5,7	6,0	6,4	6,5	6,6	6,7	6,8
08.50 Separate afvalwaterstromen	0,0	0,0	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Baten	-217,3	-228,9	-249,1	-268,2	-286,9	-320,9	-338,5
08.20 Algemene lasten en baten	-3,5	-2,2	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
08.50 Separate afvalwaterstromen	0,0	0,0	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
08.30 Belastingopbrengst	-213,8	-226,7	-246,0	-265,1	-283,9	-317,9	-335,5
Reserve mutaties	2,9	-2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging aan reserves	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
08.30 Belastingopbrengst	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	0,0	-2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
08.30 Belastingopbrengst	0,0	-2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	-208,7	-225,5	-241,0	-260,0	-278,7	-312,5	-330,1

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2025 zijn:

- De bijdrage aan belastingsamenwerking SVHW stijgt (nadeel € 0,4 miljoen).
- De landelijke korting op de bijdrage uitvoeringskosten WOZ vervalt (nadeel € 0,6 miljoen).
- De rentelasten zijn met € 1,7 miljoen gestegen ten opzichte van vorig jaar. Deze toename wordt volledig doorbelast aan de desbetreffende programma's.
- De kosten (€ 1,4 miljoen) en opbrengsten (€ 1,4 miljoen) van de separate afvalwaterstromen zijn verantwoord onder de Algemene dekkingsmiddelen. Dit is in overeenstemming met de voorgeschreven verantwoordingswijze van de Unie van Waterschappen. Het financiële effect is per saldo nihil.
- In 2025 zijn de categorale egalisatiereserves gebouwd watersysteemheffing en wegenheffing volledig ingezet. Deze zijn begroot volgens het besluit van de Verenigde Vergadering (9 oktober 2024). In 2026 levert dit een nadeel op van € 2,9 miljoen.
- De belastingopbrengst neemt toe, dit is in overeenstemming met de Kadernota 2026 (stijging € 19,3 miljoen).

Vanaf 2027 blijven de lasten stabiel. De verwachte toename van belastinginkomsten is het gevolg van verschillende kostenontwikkelingen binnen de programma's, structurele indexatie en stijgende kapitaallasten.

Separate afvalwaterstromen

Per 1 januari 2026 wordt het belastingstelsel van de waterschappen aangepast. Daarmee worden verschillende knelpunten in het bestaande stelsel opgelost. Een belangrijke wijziging is de afhandeling van separate afvalwaterstromen binnen het programma Waterketen.

Een separate afvalwaterstroom is afvalwater dat direct wordt aangeboden bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi), zonder dat dit via het gemeentelijke vuilwaterriool loopt. De zuivering van deze stromen valt buiten de wettelijke taken van het waterschap. Daardoor mogen we hiervoor geen zuiveringsheffing heffen.

In plaats daarvan kunnen we deze zuiveringen regelen via privaatrechtelijke overeenkomsten tussen het waterschap en de aanbieder van het afvalwater. Deze verandering heeft gevolgen voor de opzet van de Programmabegroting: de opbrengsten uit deze separate stromen worden niet langer toegelicht onder de waterschapsbelasting, maar verantwoord onder de Algemene dekkingsmiddelen.

We schatten de opbrengst uit deze privaatrechtelijke afspraken in op € 1,4 miljoen. Deze raming kent enige onzekerheid. Het project om te komen tot concrete prijsafspraken en overeenkomsten is namelijk nog in ontwikkeling. Eventuele bijstellingen van deze raming zullen we verwerken in de P&C-producten van 2026.

Waterschapsbelastingen

Waterschapsbelasting

Enkele voorbeelden:

Gezin met huurwoning,
binnendijks
€ 436

Gezin met koopwoning,
WOZ-waarde € 370.000 binnendijks
€ 598

Gezin met koopwoning,
WOZ-waarde € 370.000 buitendijks
€ 498

Agrarisch bedrijf met opstallen, meerpersoonshuishouden,
WOZ-waarde € 520.000, 60 hectare landbouwgrond, binnendijks
€ 6.919

Bedrijf / groothandel,
WOZ-waarde € 2.700.000, 7 vervuilingseenheden binnendijks
€ 1.922

Grondslagen en kwijtschelding

Voor 2026 bedraagt de benodigde nettobelastingopbrengst € 246,0 miljoen.

Watersysteemtaak
€ 113,8 miljoen

Zuiveringstaak
€ 111,1 miljoen

Wegentaak
€ 21,2 miljoen

Verdeling belasting opbrengst naar heffingen

De nodige belastingopbrengst wordt via 4 heffingen in rekening gebracht.

Watersysteemtaak

Deze taak heeft 2 heffingen, namelijk:

- Watersysteemheffing
Deze heffing is bedoeld om de kosten te dekken die zijn verbonden aan de zorg voor het watersysteem, de waterkeringszorg en het aandeel passief waterkwaliteitsbeheer. De watersysteemheffing geldt voor de categorieën gebouwd, ongebouwd, ingezetenen en natuur.
- Verontreinigingsheffing
Deze heffing is bedoeld om de kosten te dekken van directe lozingen op het oppervlaktewater dat we beheren. Het tarief van de verontreinigingsheffing is een afgeleid tarief en bedraagt 100% van de zuiveringsheffing. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten gunste van de watersysteemtaak.

Zuiveringstaak

De kosten van het zuiveren van afvalwater worden betaald met behulp van de zuiveringsheffing. Bedrijven en huishoudens die afvalwater lozen, betalen deze heffing.

Wegentaak

De wegenheffing dekt de kosten van het beheer van de wegen. Deze heffing geldt voor de categorieën gebouwd, ongebouwd, ingezetenen en natuur.

Kostentoerekening

Waterschap Hollandse Delta heeft 3 taken: het watersysteembeheer, het zuiveringsbeheer en het wegenbeheer. Om de belastingtarieven per taak te bepalen, rekenen we alle lasten toe aan deze taken. De lasten worden zoveel mogelijk direct toegerekend aan de programma's Waterveiligheid, Voldoende en Schoon Water, Waterketen en Wegen.

De lasten van een aantal onderdelen en activiteiten kunnen we niet direct toerekenen, omdat ze ten dienste staan van verschillende programma's. Dit geldt voor: algemeen en dagelijks bestuur, externe communicatie, vergunningverlening en handhaving, calamiteitenorganisatie, en bedrijfsvoering en ondersteuning. Deze activiteiten en de bijbehorende lasten zijn verzameld in het programma Bestuur en Organisatie. De kosten van dit programma vormen de zogenoemde indirecte lasten. Deze lasten worden met verdeelsleutels toegerekend aan de directe programma's. De kosten van het onderdeel Bedrijfsvoering en ondersteuning verdelen we op basis van aantal fte's dat direct is toe te rekenen aan de programma's. De resterende kosten van de programma's Bestuur en Organisatie en Algemene dekkingsmiddelen verdelen we op basis van de verhouding van het vierjaarlijks gemiddelde van de directe kosten per taak ten opzichte van het totaal.

Voor 2026 is de procentuele verdeling van de indirecte kosten 43-45-12 (2025: 44-44-12) voor de heffingen in de tabel hieronder. Voor de producten Regulering en Calamiteitenorganisatie geldt een afwijkende verdeling, op grond van de specifieke tijdsbesteding. Dit leidt tot onderstaande verdeling:

Beleidsproduct	Water-systeem	Zuiveren	Wegen
1. Waterveiligheid	100%		
2. Voldoende en Schoon water	100%		
3. Waterketen		100%	
4. Wegen			100%
7. Bestuur en Organisatie			
07.10 Bestuur	43%	45%	12%
07.20 Externe Communicatie	43%	45%	12%
07.30 Regulering	90%	10%	
07.40 Calamiteitenorganisatie	70%	20%	10%
07.90 Bedrijfsvoering en ondersteuning	43%	45%	12%
8. Algemene dekkingsmiddelen			
08.10 Algemene lasten en baten	43%	45%	12%
08.20 Onvoorzien	43%	45%	12%
08.30 Belastingen			
08.50 Separate afvalwaterstromen		100%	
Exploitatiesaldo			

Elk jaar toetsen we de berekende percentages in de nieuwe begroting. De toetsing over 2026 laat zien dat de verhoudingen beperkt wijzigen ten opzichte van 2025.

Kwijtschelding en oninbaar

Het aantal huishoudens en vervuilingseenheden in de tabel belastingeenheden is het aantal vóór aftrek van kwijtschelding en oninbaar. Circa 31.300 huishoudens komen in aanmerking voor kwijtschelding van het ingezetenaandeel voor de watersysteemheffing. Voor de wegenheffing zijn dit circa 26.900 huishoudens. En voor de zuiveringsheffing circa 59.000 vervuilingseenheden. Dit is gebaseerd op de bestuurlijk vastgestelde kwijtscheldingsnorm van 100% van de bijstandsnorm.

De verwachte kwijtschelding hebben we bijgesteld op grond van de ervaringen van de laatste jaren. Voor 2026 gaan we uit van 8,0% kwijtschelding bij de watersysteemheffing en wegenheffing (2025: 8,0%). Voor de zuiveringsheffing hanteren we een kwijtscheldingspercentage van 6,5% (2025: 7,0%). Kwijtschelding geldt voor alle heffingen voor alleen de ingezetenen. Dit geldt niet voor de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur.

De kosten voor oninbare belastingvorderingen dalen van € 1,7 miljoen in 2025 naar € 1,2 miljoen in 2026. Op grond van ervaringen van de afgelopen jaren is het percentage naar beneden bijgesteld. Voor 2026 wordt een percentage van 0,5% gehanteerd (2025: 0,75%).

Heffingsgrondslag

De belastingtarieven zijn mede gebaseerd op ramingen van het belastingkantoor SVHW. De hoogte van de belastingen wordt bepaald op grond van de benodigde belasting per heffing, en een aantal parameters zoals hieronder opgenomen in de tabel. Een belangrijke parameter voor de watersysteemheffing en de wegenheffing is de WOZ-waarde. Voor de begroting 2026 (waardepeildatum 1 januari 2025) voorzien we een stijging van ongeveer 8% ten opzichte van de begroting 2025 (waardepeildatum 1 januari 2024). Bij woningen is sprake van een sterkere stijging (10%), dan bij niet-woningen (2%).

Voor de zuiveringsheffing is de ontwikkeling van het aantal vervuilingseenheden relevant. In 2026 vallen door een wetwijziging, sommige activiteiten niet meer onder de zuiveringsheffing. Met deze partijen (bedrijven) moeten afzonderlijke contracten worden afgesloten over het zuiveren van afvalwater. De opbrengsten hiervan zijn opgenomen bij het programma Algemene Dekkingsmiddelen.

Daarnaast gaat HVC op de locatie in Dordrecht het afvalwater voorzuiveren. Dit leidt in 2026 en verder tot een daling van ongeveer 20.000 vervuilingseenheden voor waterschap Hollandse Delta.

De wetwijziging en voorzuivering door HVC leiden tot een daling van het aantal vervuilingseenheden van ongeveer 42.500.

Belastingeenheden

Categorie	Eenheid	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Verontreinigingsheffing							
	Vervuilingseenheid	4.400	4.535	4.535	4.535	4.535	4.535
	Bedrijven	2.300	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
	Huishoudens	2.100	2.535	2.535	2.535	2.535	2.535
Watersysteemheffing							
Ingezetenen	Huishouden	385.400	391.000	393.000	395.000	398.000	400.000
Gebouwd binnendijks	WOZ-waarde (x € 1 mln)	145.680	0	0	0	0	0
Gebouwd - woningen - binnendijks	WOZ-waarde (x € 1 mln)	0	142.941	155.535	163.083	164.215	165.116
Gebouwd - niet woningen - binnendijks	WOZ-waarde (x € 1 mln)	0	17.250	17.516	17.775	17.860	17.939
Gebouwd buitendijks	WOZ-waarde (x € 1 mln)	36.980	0	0	0	0	0
Gebouwd - woningen - buitendijks	WOZ-waarde (x € 1 mln)	0	12.228	13.206	13.734	13.734	13.734
Gebouwd - niet woningen - buitendijks	WOZ-waarde (x € 1 mln)	0	26.128	26.389	26.653	26.653	26.653
Ongebouwd - overig - binnendijks	Hectare	58.000	58.000	58.000	58.000	58.000	58.000
Ongebouwd - overig - buitendijks	Hectare	5.400	5.400	5.400	5.400	5.400	5.400

Programmabegroting 2026 Meerjarenraming 2027-2030

Categorie	Eenheid	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Ongebouwd - wegen - binnendijks	Hectare	4.900	4.950	4.950	4.950	4.950	4.950
Ongebouwd - wegen - buitendijks	Hectare	800	820	820	820	820	820
Natuur	Hectare	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500
Wegenheffing							
Ingezetenen	Huishouden	331.200	336.000	338.000	340.000	342.000	344.000
Gebouwd	WOZ-waarde (x € 1 mln)	141.980	157.540	169.736	177.215	178.431	179.411
Ongebouwd	Hectare	0	62.000	62.000	62.000	62.000	62.000
Natuur	Hectare	0	11.500	11.500	11.500	11.500	11.500
Zuiveringsheffing							
	Vervuilingseenheid	1.352.286	1.305.224	1.306.766	1.308.328	1.309.908	1.311.509
	Bedrijven	286.771	239.975	240.125	240.275	240.425	240.575
	Huishoudens	1.065.515	1.065.249	1.066.641	1.068.053	1.069.483	1.070.934

Geraamde belastingopbrengsten

De totale nettobelastingopbrengst is door middel van kostentoerekening als volgt toebedeeld aan de heffingen:

(bedragen x € 1 mln.)

Onderdeel	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Belastingopbrengsten	213,8	226,7	246,0	265,1	283,9	317,9	335,5
Watersysteemheffing	99,9	103,9	113,4	119,4	128,3	135,5	148,6
Zuiveringsheffing	98,3	105,2	111,1	121,6	130,1	155,3	158,6
Wegenheffing	15,2	17,2	21,2	23,7	25,1	26,5	27,7
Verontreinigingsheffing	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Inzet tariefseglisatiereserve	-6,1	-5,3	-2,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Inzet tariefseglisatiereserve	-6,1	-5,3	-2,4	0,0	0,0	0,0	0,0

Omdat tariefseglisatiereserves zijn ingezet, is het belastingtarief niet 100% kostendekkend.

Watersysteemheffing

Brutobelastingopbrengst

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Verwachte opbrengst uit belastingheffing	107,1	120,1	122,8
Toegerekende kosten (nettolasten)	102,0	114,3	117,5
Onvoorzien	0,0	0,1	0,1
Kwijtschelding	3,7	4,1	3,9
Oninbaar	0,4	0,8	0,6
Dividenden	0,9	0,7	0,7
Overige algemene opbrengsten	0,0	0,0	0,0
Mutaties reserve	-5,7	-8,4	-4,5
Toevoeging aan reserves	2,7	0,0	0,1
Onttrekking aan reserves	-8,4	-8,4	-4,6
(Begrotings)resultaat	3,1	-2,5	0,0
(Begrotings)resultaat	3,1	-2,5	0,0
Brutobelastingopbrengst	104,4	109,2	118,3

Aansluiting belastingopbrengst

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Brutobelastingopbrengst	104,4	109,2	118,3
Kwijtschelding	-3,7	-4,1	-3,9
Oninbaar	-0,4	-0,8	-0,6
Nettobelastingopbrengst	100,3	104,3	113,8

Zuiveringsheffing

Brutobelastingopbrengst

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Verwachte opbrengst uit belastingheffing	105,2	112,6	119,7
Toegerekende kosten (nettolasten)	99,3	105,6	112,7
Onvoorzien	0,0	0,1	0,1
Kwijtschelding	4,6	5,4	5,6
Oninbaar	0,4	0,7	0,5
Dividenden	0,9	0,7	0,7
Overige algemene opbrengsten	0,0	0,0	0,0
Mutaties reserve	-3,6	-1,0	-2,5
Toevoeging aan reserves	2,0	1,2	0,2
Ottrekking aan reserves	-5,6	-2,2	-2,6
(Begrotings)resultaat	1,7	-0,3	0,0
(Begrotings)resultaat	1,7	-0,3	0,0
Brutobelastingopbrengst	103,3	111,4	117,2

Met de introductie van separate afvalwaterstromen worden opbrengsten die voortvloeien uit privaatrechtelijke afspraken niet langer verantwoord binnen de zuiveringsheffing.

Aansluiting belastingopbrengst

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Brutobelastingopbrengst	103,3	111,4	117,2
Kwijtschelding	-4,6	-5,4	-5,6
Oninbaar	-0,4	-0,7	-0,5
Nettobelastingopbrengst	98,3	105,2	111,1

Wegenheffing

Brutobelastingopbrengst

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Verwachte opbrengst uit belastingheffing	14,8	18,5	23,5
Toegerekende kosten (nettolasten)	14,0	17,6	22,4
Onvoorzien	0,0	0,0	0,0
Kwijtschelding	0,5	0,6	0,7
Oninbaar	0,0	0,1	0,1
Dividenden	0,2	0,2	0,2
Overige algemene opbrengsten	0,0	0,0	0,0
Mutaties reserve	-1,5	-1,9	-1,4
Toevoeging aan reserves	0,5	0,0	0,0
Ottrekking aan reserves	-2,1	-2,0	-1,4
(Begrotings)resultaat	2,5	1,3	0,0
(Begrotings)resultaat	2,5	1,3	0,0
Brutobelastingopbrengst	15,8	17,9	22,0

Aansluiting belastingopbrengst

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Brutobelastingopbrengst	15,8	17,9	22,0
Kwijtschelding	-0,5	-0,6	-0,7
Oninbaar	0,0	-0,1	-0,1
Nettobelastingopbrengst	15,2	17,2	21,2

Belastingtarieven

Belastingtarieven

Categorie	Eenheid	Begroot 2025	Begroot 2026	Stijging%
1. Water				
Ingezetenen	Huishouden	€ 134,13	€ 125,73	-6,3%
Gebouwd - binnendijks - woningen	% WOZ-waarde	0,0312%	0,0360%	15,4%
Gebouwd - binnendijks - niet-woningen	% WOZ-waarde	0,0312%	0,0388%	24,4%
Gebouwd - buitendijks - woningen	% WOZ-waarde	0,0078%	0,0090%	15,4%
Gebouwd - buitendijks - niet-woningen	% WOZ-waarde	0,0078%	0,0097%	24,4%
Ongebouwd - overig - binnendijks	Hectare	€ 108,44	€ 96,44	-11,1%
Ongebouwd - overig - buitendijks	Hectare	€ 27,11	€ 24,11	-11,1%
Ongebouwd - wegen - binnendijks	Hectare	€ 542,20	€ 192,88	-64,4%
Ongebouwd - wegen - buitendijks	Hectare	€ 460,87	€ 120,55	-73,8%
Natuur	Hectare	€ 6,98	€ 6,15	-11,9%
2. Zuiveren				
Zuiveringsheffing	Vervuilingseenheid	€ 85,57	€ 94,21	10,1%
Verontreinigingsheffing	Vervuilingseenheid	€ 85,57	€ 94,21	10,1%
3. Wegen				
Ingezetenen	Huishouden	€ 23,04	€ 27,32	18,6%
Gebouwd - binnendijks - woningen	% WOZ-waarde	0,0074%	0,0079%	6,8%
Gebouwd - binnendijks - niet-woningen	% WOZ-waarde	0,0074%	0,0079%	6,8%
Gebouwd - buitendijks - woningen	% WOZ-waarde	0,0074%	0,0079%	6,8%
Gebouwd - buitendijks - niet-woningen	% WOZ-waarde	0,0074%	0,0079%	6,8%
Ongebouwd - overig - binnendijks	Hectare		€ 7,57	
Ongebouwd - overig - buitendijks	Hectare		€ 7,57	
Ongebouwd - wegen - binnendijks	Hectare		€ 7,57	
Ongebouwd - wegen - buitendijks	Hectare		€ 7,57	
Natuur	Hectare		€ 1,60	
Totaal				
Ingezetenen	Huishouden	€ 157,17	€ 153,05	-2,6%
Gebouwd - binnendijks - woningen	% WOZ-waarde	0,0386%	0,0439%	13,7%
Gebouwd - binnendijks - niet-woningen	% WOZ-waarde	0,0386%	0,0468%	21,2%

Categorie	Eenheid	Begroot 2025	Begroot 2026	Stijging%
Gebouwd - buitendijks - woningen	% WOZ-waarde	0,0152%	0,0169%	11,2%
Gebouwd - buitendijks - niet-woningen	% WOZ-waarde	0,0152%	0,0176%	15,8%
Ongebouwd - overig - binnendijks	Hectare	€ 108,44	€ 104,01	-4,1%
Ongebouwd - overig - buitendijks	Hectare	€ 27,11	€ 31,68	16,9%
Ongebouwd - wegen - binnendijks	Hectare	€ 542,20	€ 200,45	-63,0%
Ongebouwd - wegen - buitendijks	Hectare	€ 460,87	€ 128,12	-72,2%
Natuur	Hectare	€ 6,98	€ 7,75	11,0%
Zuiveringsheffing	Vervuilingseenheid	€ 85,57	€ 94,21	10,1%
Verontreinigingsheffing	Vervuilingseenheid	€ 85,57	€ 94,21	10,1%

De verschillen in de belastingtarieven van 2025 en 2026 worden veroorzaakt door een verandering van de wetgeving en een nieuwe kostentoedeling, die beide vanaf 2026 gelden. Alsook de toegenomen kosten voor het watersysteem, de waterketen en het wegenbeheer in relatie met het aantal inwoners, de waarde van de gebouwen, het aantal vervuilingseenheden, et cetera en tenslotte de inzet van reserves. Hierbij geldt het volgende:

- Door de gewijzigde belastingwetgeving gelden er binnen de Watersysteemheffing vanaf 2026 2 tarieven voor de categorie Gebouwd: 1 tarief voor woningen en 1 tarief voor de categorie niet-woningen. De waardeverhouding per 01-01-2024 geldt als peildatum voor de verdeling van de lasten over woningen en niet-woningen.
In het afgelopen jaar zijn de WOZ-waarden gestegen. Voor woningen bedraagt deze gemiddeld ruim +10%, terwijl de stijging voor niet-woningen ruim +2% is. Dit verschil in stijging wordt gecorrigeerd met een extra stijging van het tarief van de niet-woningen.
- Binnen de Watersysteemheffing is de opslag voor wegen bij het onderdeel 'gebouwd' verlaagd van 400% naar 100%. Dit is een gevolg van de wetswijziging en leidt tot dalingen van die tarieven in de bovenstaande tabel.
- De nieuwe Kostentoedelingsverordening 2026 is gebaseerd op de nieuwe belastingwetgeving. Voor de watersysteemheffing is het zowel het aandeel voor Ongebouwd verlaagd als de differentiatie voor de openbare wegen. Daarnaast is het aandeel Ingezetenen verlaagd, terwijl het aandeel voor Gebouwd is verhoogd.
Voor de wegenheffing is de methode Gebiedskenmerken toegepast, waardoor de categorieën Ongebouwd en Natuur ook bijdragen in de kosten voor het wegenbeheer.
- De stijging van de kosten voor het watersysteem, het zuiveren van afvalwater en het wegenbeheer leiden in het algemeen tot een verhoging van het tarief. Dit kan worden gecompenseerd/versterkt door een toename/afname van het aantal huishoudens, de WOZ-waarde van woningen en niet-woningen, het aantal hectare ongebouwd en natuur en het aantal vervuilingseenheden dat gezuiverd moet worden.
- Verder dient vermeld te worden, dat een extra inzet van de categorale reserve voor Gebouwd in 2025 de tarieven Gebouwd in de watersysteemheffing en de wegenheffing eenmalig heeft verlaagd. Daarmee is de foutieve raming uit 2024 hersteld, maar heeft het wel een extra stijging van het tarief Gebouwd tot gevolg.
- Bijstelling van het percentage kwijtschelding van de zuiveringsheffing. Hierdoor gaat het tarief licht omlaag.

Ontwikkeling belastingdruk

Profielen binnendijks

Binnendijks / Buitendijks	Profiel	Begroot 2025	Begroot 2026	Vershil in %
Agrarische ondernemingen				
Binnendijks	Agrarisch bedrijf met opstallen, meerpersoonshuishouden, WOZ-waarde € 520.000 en 60 hectare ongebouwd	€ 7.121	€ 6.919	-2,8%
Handel en industrie				
Binnendijks	Groothandel met WOZ-waarde € 2.700.000 en 7 vervuilingseenheden	€ 1.641	€ 1.922	17,1%
Binnendijks	Voedingsmiddelenproducent met WOZ-waarde van € 13.500.000 en 300 vervuilingseenheden	€ 30.879	€ 34.574	12,0%
Huishoudens				
Binnendijks	Huurwoning, éénpersoonshuishouden	€ 243	€ 247	1,6%
Binnendijks	Huurwoning, meerpersoonshuishouden	€ 414	€ 436	5,3%
Binnendijks	Koopwoning, éénpersoonshuishouden, WOZ-waarde € 370.000	€ 385	€ 410	6,5%
Binnendijks	Koopwoning, meerpersoonshuishouden, WOZ-waarde € 370.000	€ 557	€ 598	7,4%
Natuurterreinen				
Binnendijks	Natuurterrein van 1.000 hectare	€ 6.982	€ 7.745	10,9%
Wegbeheerder				
Binnendijks	Wegbeheerder 500 hectare	€ 271.100	€ 100.224	-63,0%

Profielen buitendijks

Binnendijks / Buitendijks	Profiel	Begroot 2025	Begroot 2026	Vershil
Agrarische ondernemingen				
Buitendijks	Agrarisch bedrijf met opstallen, meerpersoonshuishouden, WOZ-waarde € 520.000 en 60 hectare ongebouwd	€ 2.119	€ 2.428	14,6%
Handel en industrie				
Buitendijks	Groothandel met WOZ-waarde € 2.700.000 en 7 vervuilingseenheden	€ 1.009	€ 1.135	12,5%
Buitendijks	Voedingsmiddelenproducent met WOZ-waarde van € 13.500.000 en 300 vervuilingseenheden	€ 27.720	€ 30.641	10,5%
Huishoudens				
Buitendijks	Huurwoning, éénpersoonshuishouden	€ 243	€ 247	1,6%
Buitendijks	Huurwoning, meerpersoonshuishouden	€ 414	€ 436	5,3%
Buitendijks	Koopwoning, éénpersoonshuishouden, WOZ-waarde € 370.000	€ 299	€ 310	3,7%
Buitendijks	Koopwoning, meerpersoonshuishouden, WOZ-waarde € 370.000	€ 470	€ 498	6,0%
Natuurterreinen				
Buitendijks	Natuurterrein van 1.000 hectare	€ 6.982	€ 7.745	10,9%
Wegbeheerder				
Buitendijks	Wegbeheerder 500 hectare	€ 230.435	€ 64.059	-72,2%

Bovenstaande profielen zijn opgenomen op grond van landelijke afspraken binnen de Unie van Waterschappen. Onder meer de WOZ-waarden zijn geactualiseerd naar het huidige prijspeil.

Het landelijk gemiddelde van de lastendruk van een meerpersoonshuishouden met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 370.000 bedroeg in 2025 € 482. Over 2026 zijn nog geen landelijke cijfers bekend.

Paragrafen

Uiteenzetting van de financiële positie

Op grond van de verslaggevingsvoorschriften bevat deze paragraaf de volgende onderwerpen:

- Financiering
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Reserves
- Voorzieningen
- Kengetallen

De in dit hoofdstuk beschreven onderwerpen hebben betrekking op de financiële positie van het waterschap. Op 19 februari 2025 heeft de Verenigde Vergadering (iBabs 1275) het afwegingskader 'Gezonde financiën WSHD 2025' vastgesteld. Dit kader heeft als doel om de solide financiële positie van het waterschap ook op de lange termijn te waarborgen. De ontwikkeling van de financiële indicatoren beoordelen we in het licht van de streefwaarden en normen zoals afgesproken in het afwegingskader.

Financiering

Het treasurybeleid voeren we uit binnen de kaders van de geldende wet- en regelgeving. Deze kaders zijn vastgelegd in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet fido), het Waterschapsbesluit, de Verordening Beleids- en Verantwoordingsfunctie, en het intern vastgestelde Treasurystatuut.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

In de Wet fido is vastgelegd dat de hoogte van de kortlopende financiering wordt begrensd door een wettelijk vastgestelde kasgeldlimiet. Deze limiet is bedoeld om het renterisico op kortlopende leningen te beheersen. Voor waterschappen is de kasgeldlimiet 23% van het begrotingstotaal. Op basis van het begrotingstotaal voor 2026 van € 285,6 miljoen, is de kasgeldlimiet € 65,7 miljoen voor 2026.

Rentegevoeligheid

Het waterschap loopt geen renterisico op de bestaande leningenportefeuille. Bij het aangaan van deze leningen zijn zowel de rente als de looptijd contractueel vastgelegd. Hierdoor zijn deze leningen niet gevoelig voor renteschommelingen gedurende de looptijd. Renterisico doet zich uitsluitend voor bij het aantrekken van nieuwe financiering en bij herfinanciering van aflopende leningen.

Renterisiconorm

Om de renterisico's op de vaste schuld te beheersen hanteren we de renterisiconorm. Deze norm beoogt een verantwoorde spreiding van aflossingen en herfinancieringsmomenten van langlopende geldleningen. De renterisiconorm houdt in dat het bedrag aan aflossingen en het leningbedrag dat in aanmerking komt voor renteherziening in enig jaar de vastgestelde renterisiconorm niet mag overschrijden. De renterisiconorm is wettelijk vastgesteld op 30% van het begrotingstotaal. Voor ons waterschap komt dat neer op € 85,7 miljoen (30% van € 285,6 miljoen). In 2026 bedraagt het af te lossen bedrag voor waterschap Hollandse Delta € 30,7 miljoen. Hiermee blijven we ruim onder de renterisiconorm.

(bedragen x € 1 mln.)

Berekening renterisiconorm	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Begrotingstotaal	€ 285,6	€ 300,5	€ 323,0	€ 359,3	€ 372,5
Percentage regeling	30%	30%	30%	30%	30%
Beschikbare renterisiconorm	€ 85,7	€ 90,2	€ 96,9	€ 107,8	€ 111,8
Renteherzieningen	-	-	-	-	-
Aflossingen	€ 30,7	€ 30,8	€ 40,3	€ 50,4	€ 57,1
Benodigde renterisiconorm	€ 30,7	€ 30,8	€ 40,3	€ 50,4	€ 57,1
Ruimte onder renterisiconorm	€ 55,0	€ 59,4	€ 56,6	€ 57,4	€ 54,7

Financiële risico's

Bij het beheer van de liquide middelen houden we rekening met diverse financiële risico's: renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, koersrisico en valutarisico. Voor het waterschap zijn het koersrisico en het valutarisico niet van toepassing, omdat wij geen via een beurs verhandelbare aandelen hebben en alleen met eigen valuta werken.

Het renterisicobeheer richt zich op het beheersen van risico's die ontstaan wanneer toekomstige rentelasten op vreemd vermogen hoger uitvallen dan voorzien, of wanneer renteopbrengsten op activa lager zijn dan gewenst. Zolang de rente op kortlopende financieringsmiddelen lager is dan de rente op langlopende financieringsmiddelen, wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van kortlopende middelen. De berekende grens van de kasgeldlimiet geldt daarbij als maximale grens, tenzij er redenen zijn om hiervan tijdelijk af te wijken. Het aantrekken van kasgeldleningen kunnen we inzetten als sturingsinstrument om de kasgeldlimiet niet te overschrijden.

Het kredietrisicobeheer (of debiteurenrisico) heeft als doel het beperken van het risico op waardedaling van de vorderingen, veroorzaakt door het niet of niet tijdig nakomen van verplichtingen door de tegenpartij. Om dit risico te beperken voeren we een invorderingsbeleid, gebaseerd op heldere procedures. Als invordering niet mogelijk blijkt, geven we de incasso uit handen aan een deurwaarder.

Liquiditeitsrisicobeheer richt zich op het beheersen van risico's als gevolg van wijzigingen in de liquiditeitsplanning en meerjareninvesteringsplanning die kunnen leiden tot hogere financieringskosten. De mate waarin dit risico beheersbaar is, hangt af van de betrouwbaarheid van de ramingen in de meerjarenbegroting.

Kasbeheer

Kort geld trekken we aan in de vorm van een rekening-courantkrediet, kasgeld- en call-geldleningen. Dat doen we bij onze huisbankier, de Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB), of bij andere kredietwaardige geldverstrekkers. Voor 2026 bedraagt de maximaal aan te vragen kredietlimiet € 65,7 miljoen. Dit is gelijk aan de maximaal toegestane kasgeldlimiet.

(bedragen x € 1 mln.)

Berekening kasgeldlimiet	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Begrotingstotaal	€ 285,6			
Percentage regeling	23%			
Kasgeldlimiet	€ 65,7			
Gemiddelde vlottende schuld	€ 129,1	€ 173,3	€ 112,3	€ 72,3
Gemiddelde vlottende middelen	€ 46,5	€ 155,5	€ 140,4	€ 78,9
Netto vlottende schuld	€ 82,6	€ 17,8	€ -28,1	€ -6,6
Kasgeldlimiet	€ 65,7	€ 65,7	€ 65,7	€ 65,7
Ruimte onder kasgeldlimiet	€ -16,9	€ 47,9	€ 93,8	€ 72,3

Waterschapsfinanciering

Leningenportefeuille

De omvang van de leningenportefeuille ramen we per 1 januari 2026 op € 391,3 miljoen (1 januari 2025 € 401,0 miljoen) en de reguliere aflossing op € 30,7 miljoen (2025 € 29,7 miljoen). In het begrotingsjaar 2026 vinden geen extra aflossingen plaats, aangezien de contractuele voorwaarden van de lopende leningen geen vervroegde aflossingen toestaan.

Conform het Waterschapsbesluit rekenen we de rentekosten toe aan de beleidsproducten. Dat doen we met een renteomslag. Het renteomslagpercentage (rekenrente) berekenen we door de begrote rentekosten te delen door de verwachte boekwaarde van de vaste activa per 1 januari van het begrotingsjaar. Voor het begrotingsjaar 2026 is het renteomslagpercentage 2,48%. In de Programmabegroting 2025 was de renteomslag 2,52%.

Liquiditeitsprognose

Bij de berekening van de financieringsbehoefte gaan we in eerste instantie uit van een investeringsvolume van € 130,4 miljoen in 2026. Dat volume leidt tot een financieringsbehoefte van € 11,3 miljoen. Tegelijkertijd sturen we er actief op om de investeringsportefeuille uit te breiden naar € 165 miljoen. Om te voorkomen dat we vroegtijdig het met de Verenigde Vergadering overeengekomen plafond van de financiering bereiken, gaan we voor de berekening van de financieringsbehoefte uit van de genoemde € 165 miljoen. Dit leidt tot een faciliteit van € 45,9 miljoen. Daarnaast zal de Bank Nederlandse Gemeenten in oktober 2026 een bedrag van € 20 miljoen storten. Dit is het vijfde deel van de in 2022 afgesloten langlopende lening van € 200 miljoen.

In april 2025 heeft de Verenigde Vergadering ingestemd met het aangaan van één of meer leningen voor in totaal maximaal € 325 miljoen. Deze zijn bedoeld om langjarig in de financieringsbehoefte te kunnen voorzien. Deze leningen sluiten we af tegen een vooraf overeengekomen rentepercentage. Dat rentepercentage mag niet hoger zijn dan het in de vertrouwelijke bijlage opgenomen maximum. Inmiddels is een bedrag van € 110 miljoen daadwerkelijk aangetrokken.

Rente langlopende leningen en aflossingen

Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van een rentepercentage van 3,25% voor nieuw aan te trekken langlopende geldleningen in 2026 en de daaropvolgende jaren (2025 3,25%). Deze langjarige rente is in lijn met de rente medio 2025.

De totaal begrote rentelasten voor 2026 bedragen € 8,3 miljoen.

Aflossingen

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Rente kortlopende schuld	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Rente langlopende schuld	8,3	11,0	17,0	22,1	24,4
Rente agio	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Totaal rente	10,7	13,4	19,4	24,5	26,8

Renteschema

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Bedrag
a Saldo rentelasten en rentebaten	10,7
1a De externe rentelasten over lange financiering	8,3
1b Agio	1,2
1c De externe rentelasten over korte financiering	1,2
2 Externe rentebaten	0,0
b toegerekende of doorberekende externe rente	0,0
1 De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0,0
2 De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0,0
3 De rentebaar van door verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0,0
c Rente over eigen vermogen	0,0
Rente over eigen vermogen	0,0
d Rente over voorzieningen	0,0
Rente over voorzieningen	0,0
e De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-10,7
	-10,7
Renteresultaat op het taakveld	0,0

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin een waterschap in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen. Waterschappen zijn wettelijk verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Een deel van de risico's dekken we af met verzekeringen of door voorzieningen te vormen.

Op basis van een inventarisatie zijn per programma de mogelijke risico's benoemd. Waar mogelijk zijn deze risico's financieel onderbouwd en is aangegeven hoe groot de kans is dat deze optreden. De bijlage Risico's bevat een gedetailleerd overzicht van de risico's per programma, inclusief de ingeschatte kans dat een risico zich voordoet en het ingeschatte financiële gevolg per risico.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Het gaat hier om de algemene reserves voor de programma's Waterveiligheid, Voldoende en Schoon Water, Waterketen en Wegen. Om na te gaan of de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de risico's te kunnen dekken, gebruiken we de ratio weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandscapaciteit

De onderstaande tabel geeft inzicht in het totaal aan ingeschatte risico's per programma. De bedragen zijn inclusief het deel van de algemene risico's dat aan het betreffende programma is toegerekend. We berekenen de benodigde weerstandscapaciteit op basis van deze totalen en het beleid 'Risicomanagement en weerstandsvermogen 2018' (vastgesteld in de Verenigde Vergadering van november 2018). Daarin is bepaald dat we 85% van het totale reële financiële gevolg meenemen in de berekening.

(bedragen x € 1 mln.)

Programma	Totaal ingeschatte risico's (in €)	Benodigde weerstandscapaciteit (85%) (in €)
Waterveiligheid	1,1	0,9
Voldoende en Schoon Water	0,9	0,8
Waterketen	3,8	3,2
Wegen	0,6	0,5
Totaal	6,4	5,4

De totaal ingeschatte risico's per programma bevatten algemene risico's. Dit zijn risico's die vallen onder algemene beleidstaken, algemene dekkingsmiddelen, en bedrijfsvoering en ondersteuning. Dit is inclusief de niet in te schatten risico's, waarvoor een bedrag van € 500.000 is opgenomen. De algemene risico's zijn toegerekend naar de programma's op basis van de procentuele verdeling die is te vinden in paragraaf Waterschapsbelasting - Grondslagen en Kwijtschelding - Kostentoe rekening (doorbelasting indirecte kosten).

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen gebruiken we de onderstaande tabel:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

In het beleid 'Risicomanagement en weerstandsvermogen 2018' heeft de Verenigde Vergadering besloten dat we streven naar een weerstandsratio per programma van minimaal 1,7 (= middenklasse ruim voldoende). De Verenigde Vergadering heeft de weerstandsratio in februari 2025 bijgesteld van 1,2 naar 1,4 (= grens voldoende/ruim voldoende).

De onderstaande tabel toont de totale omvang van de (geprognosticeerde) beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) per programma. De geprognosticeerde stand van het saldo algemene reserves eind 2025 ligt onder de gewenste weerstandsratio. In de begroting 2026 zijn daarom aanvullende stortingen in de algemene reserves opgenomen om de streefwaarde van de weerstandsratio te kunnen behalen. Per 31 december 2026 is de beschikbare ruimte voor alle programma's nihil.

(bedragen x € 1 mln.)

Programma	Stand reserve per 31 december 2026 (in €)	Streefwaarde ratio (grens klasse B/C)	Huidige ratio weerstandsvermogen	Werkelijke ratio	Beschikbare ruimte reserve (t.o.v. ondergrens klasse C (in €))
Waterveiligheid	1,3	1,4	C	1,4	0,0
Voldoende en Schoon Water	1,1	1,4	C	1,4	0,0
Waterketen	4,5	1,4	C	1,4	0,0
Wegen	0,7	1,4	C	1,4	0,0
Totaal	7,6				0,0

Reserves

(bedragen x € 1 mln., prognose stand per 31/12)

Omschrijving	Begroot 2025	Storting	Onttrek -king	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Algemene reserves	7,4	0,3	-0,1	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6
R811001 Algemene reserve Waterveiligheid	1,3	0,0	0,0	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
R811002 Algemene reserve Water	1,0	0,1	0,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
R811003 Algemene reserve Waterketen	4,4	0,2	0,0	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
R811004 Algemene reserve Wegen	0,7	0,0	0,0	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Bestemmingsreserves	24,4	0,0	-6,2	18,1	15,3	13,9	12,7	11,8
R813001 BR maatr. gebiedsrendement stikstofverwi	0,5	0,0	-0,2	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0
R813002 BR Transitie Wegen	0,6	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
R813010 Budgetoverhevelingen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
R813014 Bestemmingsres. Baggeren	3,6	0,0	-2,4	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0
R813015 Best.Res.Grensoverschrijdend afvalwater	0,5	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
R813019 Best.Res.Persoonsgebonden basisbudget	1,2	0,0	0,0	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
R813022 Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK	2,8	0,0	0,0	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
R813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	3,5	0,0	-0,2	3,3	3,1	2,9	2,7	2,5
R813024 Bestemmingsreserve Digitalisering	0,6	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
R813025 CMK Monitoring	0,3	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
R813026 Bestemmingsreserve Wegen	5,2	0,0	-1,0	4,2	3,2	2,2	1,2	0,5
R813028 Best.Res. AC leiding Brielle-Oostvoorne	1,9	0,0	-1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
R813032 BR personele capaciteit wegen	0,6	0,0	-0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
R813034 Best.Res. Belastingopbrengsten	3,2	0,0	0,0	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Egalisatiereserves	26,8	0,0	-2,4	24,4	24,4	24,4	24,4	24,4
R812001 Reserve Tariefegalitatie Watersysteemhef	8,6	0,0	-1,7	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9
R812002 Reserve Tariefegalitatie Zuiveringsheff.	15,3	0,0	-0,6	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7
R812003 Reserve Tariefegalitatie Wegenheffing	3,0	0,0	-0,2	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Totaal reserves	58,5	0,3	-8,7	50,1	47,3	45,9	44,7	43,8

Algemene reserves

(bedragen x € 1 mln., stand per 31-12)

Onderdeel	Begroot 2025	Storting	Onttrek -king	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
R811001 Algemene reserve Waterveiligheid	1,3	0,0	0,0	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Stand 1 januari begrotingsjaar	1,3	0,0	0,0	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Begroting (mutaties)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VV-besluiten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
R811002 Algemene reserve Water	1,0	0,1	0,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Stand 1 januari begrotingsjaar	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Begroting (mutaties)	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
VV-besluiten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
R811003 Algemene reserve Waterketen	4,4	0,2	0,0	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Stand 1 januari begrotingsjaar	4,4	0,0	0,0	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
Begroting (mutaties)	0,0	0,2	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
VV-besluiten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
R811004 Algemene reserve Wegen	0,7	0,0	0,0	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Stand 1 januari begrotingsjaar	0,7	0,0	0,0	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Begroting (mutaties)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VV-besluiten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal algemene reserves	7,4	0,3	-0,1	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6

Een algemene reserve is een reserve waaraan de Verenigde Vergadering geen specifieke bestemming heeft gegeven. Dit is een buffer om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. Waterschap Hollandse Delta heeft algemene reserves voor de programma's Waterveiligheid, Voldoende en Schoon Water, Waterketen en Wegen.

Ten opzichte van de programmabegroting 2025 is € 0,1 miljoen onttrokken uit deze algemene reserves. Dit is gebeurd op basis van het besluit 'Vervolg versterking bestuurlijk proces' van de Verenigde Vergadering (9 oktober 2024, iBabs 1235).

Algemene reserve programma Waterveiligheid (R811001)

In 2026 storten we € 0,01 miljoen in deze algemene reserve. De reserve komt daarmee op het benodigde niveau ter afdekking van de risico's binnen het programma.

Algemene reserve programma Voldoende en Schoon Water (R811002)

In 2026 storten we € 0,1 miljoen in deze algemene reserve. De reserve komt daarmee op het benodigde niveau ter afdekking van de risico's binnen het programma.

Algemene reserve programma Waterketen (R811003)

In 2026 storten we € 0,16 miljoen in deze algemene reserve. De reserve komt daarmee op het benodigde niveau ter afdekking van de risico's binnen het programma.

Algemene reserve programma Wegen (R811004)

In 2026 storten we € 0,01 miljoen in deze algemene reserve. De reserve komt daarmee op het benodigde niveau ter afdekking van de risico's binnen het programma.

Bestemmingsreserves

(bedragen x € 1 mln., prognose stand per 31/12)

Specificatie	Begroot 2025	Storting	Onttrek -king	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
R813001 BR maatr. gebiedsrendement stikstofverwi	0,5	0,0	-0,2	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0
Stand 1 januari begrotingsjaar	0,5	0,0	-0,1	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Begroting (mutaties)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,2
R813002 BR Transitie Wegen	0,6	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Stand 1 januari begrotingsjaar	0,6	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
R813010 Budgetoverhevelingen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand 1 januari begrotingsjaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
R813014 Bestemmingsres. Baggeren	3,6	0,0	-2,4	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand 1 januari begrotingsjaar	3,6	0,0	-2,2	1,4	1,3	1,0	1,0	1,0
Begroting (mutaties)	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-1,2	-1,0	-1,0	-1,0
R813015 Best.Res.Grensoverschrijdend afvalwater	0,5	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Stand 1 januari begrotingsjaar	0,5	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
R813019 Best.Res.Persoonsgebonden basisbudget	1,2	0,0	0,0	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Stand 1 januari begrotingsjaar	1,2	0,0	0,0	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
R813022 Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK	2,8	0,0	0,0	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Stand 1 januari begrotingsjaar	2,8	0,0	0,0	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
R813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	3,5	0,0	-0,2	3,3	3,1	2,9	2,7	2,5
Stand 1 januari begrotingsjaar	3,5	0,0	-0,2	3,3	3,1	2,9	2,7	2,5
R813024 Bestemmingsreserve Digitalisering	0,6	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Stand 1 januari begrotingsjaar	0,6	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
R813025 CMK Monitoring	0,3	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand 1 januari begrotingsjaar	0,3	0,0	0,0	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2

Specificatie	Begroot 2025	Storting	Onttrek -king	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Begroting (mutaties)	0,0	0,0	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
R813026 Bestemmingsreserve Wegen	5,2	0,0	-1,0	4,2	3,2	2,2	1,2	0,5
Stand 1 januari begrotingsjaar	5,2	0,0	-1,0	4,2	3,2	2,2	1,2	0,2
Begroting (mutaties)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
R813028 Best.Res. AC leiding Brielle-Oostvoorne	1,9	0,0	-1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand 1 januari begrotingsjaar	1,9	0,0	0,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Begroting (mutaties)	0,0	0,0	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
R813032 BR personele capaciteit wegen	0,6	0,0	-0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Stand 1 januari begrotingsjaar	0,6	0,0	-0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
R813034 Best.Res. Belastingopbrengsten	3,2	0,0	0,0	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Stand 1 januari begrotingsjaar	3,2	0,0	0,0	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Totaal bestemmingsreserves	24,4	0,0	-6,2	18,1	15,3	13,9	12,7	11,8

Bestemmingsreserve Maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering (R813001)

In 2024 is een reserve gevormd naar aanleiding van een dreigende overschrijding van het gebiedsrendement stikstofverwijdering. Deze reserve is bedoeld om de kosten te dekken van maatregelen om dit gebiedsrendement te verbeteren. Daarnaast dient de reserve om de kapitaallasten te dekken gedurende de eerste 3 jaar van de investeringen in het vervangen van puntbeluchters en het plaatsen van online meters bij rioolwaterzuivering Dokhaven. We hebben de begrote onttrekking voor 2026 bijgesteld op basis van actuele inzichten.

Bestemmingsreserve Transitie Wegen

Bij de jaarrekening 2024 is een bestemmingsreserve gevormd om toekomstige financiële risico's van de wegentransitie op te vangen. In 2026 staan geen mutaties gepland.

Bestemmingsreserve Budgetoverhevelingen (R813010)

Deze bestemmingsreserve zetten we in voor middelen die vanuit een bepaald kalenderjaar worden overgeheveld naar een volgend kalenderjaar. Voor 2026 voorzien we geen mutaties in deze reserve.

Bestemmingsreserve Baggeren (R813014)

De kosten van baggeren fluctueren jaarlijks. Om de kosten in de begroting stabiel te houden, vindt egalisatie plaats via deze reserve. In 2026 wordt € 2,4 miljoen onttrokken aan de reserve.

Bestemmingsreserve Grensoverschrijdend afvalwater (R813015)

Waterschap Hollandse Delta zuivert op rioolwaterzuivering Dokhaven een deel van het afvalwater afkomstig van het Hoogheemraadschap van Schieland

en de Krimpenerwaard en het Hoogheemraadschap van Delfland. De afrekening van deze afvalwaterstromen vindt plaats met een termijn van 3 jaar. Om de financiële risico's af te dekken die samenhangen met deze afrekeningstermijn, is een bestemmingsreserve gevormd. Voor 2026 voorzien we geen mutaties in deze reserve.

Bestemmingsreserve Persoonsgebonden basisbudget (R813019)

Op basis van de cao heeft iedere medewerker de mogelijkheid om eens per 5 jaar een bedrag van € 6.000 in te zetten voor persoonlijke ontwikkeling en vitaliteit. Voor medewerkers tot 35 jaar is dit € 12.000. Om het risico af te dekken dat medewerker in een bepaald jaar bovengemiddeld gebruikmaken van deze regeling, is een bestemmingsreserve gevormd. Voor 2026 voorzien we geen mutaties in deze reserve.

Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK (R813022)

Het saldo van deze reserve is gevormd uit het voordelige saldo van het project Compenserende Maatregelen Kierbesluit (CMK). Aan het resterende saldo van € 2,8 miljoen heeft de Verenigde Vergadering nog geen bestemming gegeven.

Bestemmingsreserve Onderhoud CMK (R813023)

Om de waterstaatkundige werken die in het project CMK zijn gerealiseerd in stand te houden, krijgt waterschap Hollandse Delta van Rijkswaterstaat de onderhoudsgelden voor een periode van 10 jaar vergoed. In de Verenigde Vergadering van januari 2018 is besloten deze eenmalige bijdrage (€ 4,5 miljoen) toe te voegen aan de bestemmingsreserve Onderhoud CMK. Vanuit deze reserve vallen de komende jaren middelen vrij om de uit te voeren onderhoudswerkzaamheden mee te betalen. In 2026 is dit € 0,2 miljoen.

Bestemmingsreserve Digitalisering (R813024)

Deze reserve dekt de kosten van digitaliseringsprojecten. In 2026 staan geen mutaties gepland.

Bestemmingsreserve CMK Monitoring (R813025)

In de Bestuursrapportage 2-2018 heeft de Verenigde Vergadering ingestemd met het instellen van een bestemmingsreserve CMK Monitoring. Deze reserve is ingezet om de kosten voor monitoringactiviteiten binnen het project CMK te dekken. Omdat we vanaf 2026 geen monitoring meer uitvoeren in dit project, vervalt de noodzaak voor deze reserve. We heffen deze bestemmingsreserve dan ook op.

Bestemmingsreserve Wegen (R813026)

Vanuit deze reserve valt de komende jaren geld vrij ten gunste van de exploitatie, ter dekking van de afschrijvingslasten van wegenprojecten. In 2026 is dit € 1,0 miljoen.

Bestemmingsreserve AC leiding Brielle-Oostvoorne (R813028)

Deze bestemmingsreserve is oorspronkelijk gevormd ter (gedeeltelijke) dekking van de kosten voor de verwijdering van de asbestcementleiding tussen Brielle en Oostvoorne. Omdat deze werkzaamheden meerdere jaren zijn uitgesteld en opnieuw worden geprogrammeerd, vervalt de noodzaak om de reserve op korte termijn aan te houden. Daarom laten we deze bestemmingsreserve vrijvallen ten gunste van het resultaat.

Bestemmingsreserve Personele capaciteit Wegen (R813032)

Vanuit deze reserve dekken we personele kosten voor onder meer de wegentransitie. De komende jaren onttrekken we jaarlijks € 0,3 miljoen aan deze reserve.

Bestemmingsreserve Belastingopbrengsten (R813034)

In de begroting 2024 en de begroting 2025 zijn de percentages voor kwijtschelding en oninbaar naar beneden bijgesteld (scherper geraamd). Hierdoor bestaat het risico op tegenvallers. Daarom houden we deze reserve in stand. Bij de actualisatie van de nota 'Reserves en Voorzieningen' zullen we beoordelen of we de reserve kunnen opheffen.

Egalisatiereserves

(bedragen x € 1 mln., prognose stand per 31/12)

Onderdeel	Begroot 2025	Storting	Onttrek -king	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
R812001 Reserve Tariefegalitatie Watersysteemhef	8,6	0,0	-1,7	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9
Stand 1 januari begrotingsjaar	8,6	0,0	-1,6	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Begroting (mutaties)	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
R812002 Reserve Tariefegalitatie Zuiveringsheff.	15,3	0,0	-0,6	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7
Stand 1 januari begrotingsjaar	15,3	0,0	-0,4	14,9	14,9	14,9	14,9	14,9
Begroting (mutaties)	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
R812003 Reserve Tariefegalitatie Wegenheffing	3,0	0,0	-0,2	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Stand 1 januari begrotingsjaar	3,0	0,0	-0,2	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Begroting (mutaties)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal egalisatiereserves	26,8	0,0	-2,4	24,4	24,4	24,4	24,4	24,4

De egalisatiereserves per heffing zijn gevormd vanuit de resultaatbestemming van de afgelopen jaren. We zetten de tariefegalitatiesreserves in wanneer de Verenigde Vergadering besluit om de belastingtarieven te egaliseren.

Tariefegalitatiereserve Watersysteemheffing (R812001)

Volgens de Programmabegroting 2025 onttrekken we in 2026 € 1,6 miljoen aan deze reserve. Daarnaast onttrekken we € 0,1 miljoen voor het aanvullen van de algemene reserve Waterveiligheid en algemene reserve Voldoende en Schoon Water.

Tariefegalitatiereserve Zuiveringsheffing (R812002)

Volgens de Programmabegroting 2025 onttrekken we in 2026 € 0,4 miljoen aan deze reserve. Daarnaast onttrekken we € 0,16 miljoen voor het aanvullen van de algemene reserve Waterketen.

Tariefegalitatiereserve Wegenheffing (R812003)

Volgens de Programmabegroting 2025 onttrekken we in 2026 € 0,2 miljoen aan deze reserve. Daarnaast onttrekken we € 0,01 miljoen voor het aanvullen van de algemene reserve Wegen.

Voorzieningen

(bedragen x € 1 mln., prognose stand per 31/12)

Omschrijving	Begroot 2025	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Arbeidsgerelateerde verplichtingen	12,9	1,2	0,0	-0,7	13,4	14,0	14,6	15,2	15,9
V850001 Voorz.Pens.-,wachtgld,IZR(vm)Pers.&Best.	5,3	0,4	0,0	-0,5	5,2	5,2	5,1	5,0	5,0
V850003 Vrz. Arbeidsgerelateerde verplichtingen	7,6	0,8	0,0	-0,2	8,2	8,9	9,5	10,2	10,9
V850005 Vrz Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige voorzieningen	3,7	0,0	0,0	-0,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
V850004 Vrz Rioolpersleidingen Oudendoorn	0,4	0,0	0,0	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
V850006 Vrz Herijking HWBP	3,3	0,0	0,0	0,0	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Totaal voorzieningen	16,7	1,2	0,0	-1,1	16,7	17,3	17,9	18,5	19,2

We vormen een voorziening als er voor het waterschap een verplichting of verantwoordelijkheid bestaat om op een bepaalde manier te handelen of presteren jegens een derde. Als hier een financiële verplichting aan hangt, zijn we verplicht hiervoor geld apart te zetten. De hoogte van de voorziening is het ingeschatte benodigde bedrag. De voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen.

Voorziening Pensioen- en wachtgeldverplichtingen (voormalig) personeel en bestuur (V850001)

Deze voorziening is bedoeld om het salaris en de kosten van outplacement te betalen van werknemers die niet meer ingezet kunnen worden in de bedrijfsprocessen. Deze voorziening is ook voor de pensioenen en uitkeringen aan voormalige bestuursleden (Appa-regeling heemraden). De administratie voor de berekening en uitbetaling van de wachtgelden en pensioenen wordt verzorgd door een extern bureau. Dit bureau stelt jaarlijks voor alle bekende toekomstige verplichtingen nieuwe actuariële berekeningen op en actualiseert de toekomstige verplichtingen voor de lopende pensioenen en wachtgelden. Op basis van deze berekening en de renteontwikkeling bepalen we de hoogte van de voorziening. Voor 2026 begroten we een storting van € 0,4 miljoen en een onttrekking van € 0,5 miljoen. De komende jaren vindt geleidelijke inzet van de voorziening plaats.

Voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen (V850003)

Deze voorziening is gevormd voor de uit te betalen jubileumuitkeringen en vergoedingen voor leeftijdsontslag waar werknemers recht op hebben. Ook nemen we in deze voorziening de waarde mee van verlofdagen over de afgelopen jaren die personeelsleden nog moeten opnemen. We vormen deze

voorziening voor arbeidsgelateerde verplichtingen in overeenstemming met het Waterschapsbesluit (art. 4.54 en 4.55). Voor 2026 begroten we een storting van € 0,8 miljoen en een onttrekking van € 0,2 miljoen. De werkelijke storting hangt af van het personeelsverloop en de cao-ontwikkeling.

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU) (V850005)

In de cao Waterschappen uit 2024 is vastgelegd dat met ingang van 1 januari 2024 een bepaalde groep werknemers in aanmerking komt voor de Regeling Vervroegde Uittreding (RVU). Dit geldt voor werknemers die:

- ten minste 41 dienstjaren hebben bij een werkgever aangesloten bij het ABP;
- de laatste 10 jaar hebben gewerkt binnen de sector Waterschappen;
- zich op dat moment binnen 2 jaar van de AOW-gerechtigde leeftijd bevinden.

Een aanvullende voorwaarde is dat de afspraak over deelname aan de RVU uiterlijk op 31 december 2025 schriftelijk is vastgelegd. Omdat na deze datum geen nieuwe afspraken meer kunnen worden gemaakt, begroten we vanaf 2026 geen stortingen meer. De onttrekkingen hebben uitsluitend betrekking op de verwachte uitgaven voor deelnemers die vóór eind 2025 een overeenkomst hebben gesloten.

Voorziening rioolpersleiding Oudendoorn (V850004)

Voor de verlegging van 2 rioolpersleidingen bij Oudendoorn zijn diverse onderzoeken uitgevoerd en de ontwerpen uitgewerkt. Dit levert (technische) uitdagingen op, doordat het een project van derde leiding kruist. Hierover vindt afstemming plaats, naar verwachting worden deze werkzaamheden in 2026 opgeleverd.

Voorziening Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) (V850006)

Naar aanleiding van het besluit 'Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)' van de Verenigde Vergadering van 1 oktober 2025 is in 2025 een voorziening gevormd. Deze voorziening is bedoeld om te kunnen voldoen aan de verplichtingen die voortvloeien uit genoemd besluiten.

Kengetallen

Op grond van de verslaggevingsregels nemen we in deze begroting een aantal kengetallen op. Deze geven samen een beeld van de ontwikkeling van de financiële positie de komende jaren.

Weerstandsvermogen

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen is te vinden in de paragraaf Uiteenzetting van de financiële positie - Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Nettoschuldquote

De nettoschuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het waterschap ten opzichte van de belastingopbrengst. Dit percentage geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Een hoge nettoschuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het is geval is, valt niet direct af te leiden uit het percentage zelf. Het hangt af van meerdere factoren, zoals de hoogte van de kapitaallastenquote en reservepositie.

De onderstaande tabel geeft de verhouding weer tussen de nettoschuld en de belastingopbrengsten van het waterschap.

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Vaste schulden	371,3	391,8	552,8	750,3	854,9	881,8
Belastingopbrengst	263,6	246,0	265,1	283,9	317,9	335,5
Netto schuldquote	140,9%	159,3%	208,5%	264,3%	269,0%	262,8%

De komende jaren stijgt de nettoschuldquote als gevolg van de investeringsopgave. De schuldquote vanaf 2028 ligt daardoor boven de bestuurlijk afgesproken signaleringswaarde van 225%.

EMU-saldo

De onderstaande tabel toont de ontwikkeling van het Europese Monetaire Unie (EMU)-saldo. In deze tabel staat de door de Unie van Waterschappen geadviseerde individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van waterschap Hollandse Delta.

(bedragen x € 1 mln., prognose stand per 31/12)

Omschrijving	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging/onttrekking aan de reserves	-10,5	-8,4	-2,8	-1,4	-1,2	-0,9
1 Exploitatiesaldo vóór bestemming	-10,5	-8,4	-2,8	-1,4	-1,2	-0,9
2 Invloed investeringen	-67,7	-79,7	-186,9	-153,7	-44,1	-25,8
2a bruto investeringsuitgaven	-124,7	-130,4	-226,7	-199,6	-111,3	-116,9
2b investeringsbijdragen van derden	24,9	17,7	5,6	9,1	10,8	33,1
2c verkoop mva en iva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2d afschrijvingen	32,1	33,0	34,1	36,8	56,4	58,0
3 Invloed van voorzieningen	-0,6	0,1	0,6	0,6	0,6	0,6
3a toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	0,7	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4
3b onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3c betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-1,3	-1,1	-0,6	-0,7	-0,8	-0,8
3d evt. externe vermeerderingen van voorzieningen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4 invloed reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4a evt. betalingen rechtstreeks uit reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4b evt. externe vermeerderingen van reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5 Deelnemingen en aandelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5a boekverlies	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5b boekwinst	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Geraamd EMU-saldo WSHD	-78,8	-88,1	-189,1	-154,5	-44,8	-26,0
Geraamd EMU-saldo WSHD	-78,8	-88,1	-189,1	-154,5	-44,8	-26,0
Maximaal EMU-tekort o.b.v. macroreferentiewaarde	-37,9	-41,3	-42,9	-44,6	-46,2	-48,0
Vershil (+ = ruimte; - = tekort)	-40,9	-46,8	-146,2	-109,9	1,4	22,0

Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven wordt dan in een jaar binnenkomt, of dat er geld overgehouden wordt. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van het waterschap. Uit de tabel blijkt dat het geraamde EMU-saldo een tekort vertoont. Dit wordt met name veroorzaakt door de te verwachten investeringen in die jaren. Een referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een waterschap in de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden heeft.

Wendbaarheid van de begroting (kapitaallastenquote)

Een wendbare begroting stelt de organisatie in staat om adequaat in te spelen op veranderende omstandigheden, nieuwe beleidsprioriteiten en onverwachte financiële ontwikkelingen. Het vermogen om keuzes bij te sturen en geld flexibel in te zetten, is cruciaal voor een toekomstbestendige financiële huishouding. De kapitaallastenquote biedt inzicht in het aandeel van de kapitaallasten (rente en afschrijving) binnen de totale exploitatie-uitgaven.

Een relatief hoge kapitaallastenquote kan duiden op een sterke inzet van financiële middelen voor investeringen in activa, terwijl een lagere quote kan wijzen op een beperkte mate van investeren of een efficiënte benutting van het beschikbare vermogen.

Deze indicator is relevant voor het beoordelen van de financiële ruimte en het risicoprofiel van de organisatie. De ontwikkeling van de kapitaallastenquote kan een signaal zijn voor noodzakelijke bijsturing in het investeringsbeleid.

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Rente en afschrijvingen	37,3	42,5	46,4	55,0	79,7	83,6
Totaal lasten	263,6	285,6	300,5	323,0	359,3	372,5
Kapitaallastenquote	14,2%	14,9%	15,4%	17,0%	22,2%	22,4%

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat de kapitaallasten als percentage van de totale begroting de komende jaren geleidelijk toenemen. Deze stijging is het directe gevolg van de investeringsopgave die we in de komende periode moeten realiseren.

De signaleringswaarde voor de kapitaallastenquote is vastgesteld op 25%. In de komende jaren blijft deze waarde binnen de afgesproken norm. Dat geeft aan dat de financiële ruimte op korte termijn toereikend is. Op de langere termijn verwachten we dat de kapitaallastenquote de vastgestelde grens van 25% zal overschrijden.

Reserves voor financiering toekomstige investeringen (reservepositie)

De verhouding tussen de reserves en het balanstotaal is een belangrijke indicator voor de financiële weerbaarheid van het waterschap. Een sterke reservepositie vergroot het vermogen om financiële tegenvallers en risico's op te vangen. Een hogere reservepositie heeft bovendien als voordeel dat het beroep op externe financiering beperkt kan blijven. Hierdoor nemen de rentelasten af en verkleinen we de afhankelijkheid van de kapitaalmarkt.

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Totaal reserves	58,5	50,1	47,3	45,9	44,7	43,8
Balanstotaal	516,9	599,3	827,8	999,9	1.044,2	1.058,6
Reservepositie	11,3%	8,4%	5,7%	4,6%	4,3%	4,1%

In de afwegingskader 'Gezonde financiën WSHD 2025' is afgesproken dat de reservepositie een bandbreedte kent van minimaal 10% tot 15% van het balanstotaal. Deze norm dient als waarborg voor een gezonde financiële buffer en het opvangen van eventuele tegenvallers.

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat vanaf 2026 het aandeel van de reserves onder deze bandbreedte zakt. Deze ontwikkeling wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van de vaste schulden, die nodig zijn voor de financiering van de omvangrijke investeringsopgave in de komende jaren.

Lastendruk

De indicator voor de hoogte van de lastendruk is een meerpersoonshuishouden met een eigen woning in vergelijking met het landelijk gemiddelde. De toelichting is te vinden in het hoofdstuk Waterschapsbelasting.

Beoordeling van de kengetallen

De financiële positie van waterschap Hollandse Delta staat de komende jaren onder druk door de omvangrijke opgaven. De dalende reservepositie en stijgende kapitaallasten- en schuldquote verslechteren de financiële kengetallen.

Uit de begroting 2026 blijkt dat we zowel op korte termijn (reserves in 2026) als op langere termijn (schuldquote vanaf 2028) onder de signaleringswaarden komen. Dit kan de financiële ruimte beperken en vormt een risico voor het realiseren en bekostigen van de toekomstige opgaven.

Bedrijfsvoering

Deze paragraaf beschrijft de stand van zaken van de volgende onderwerpen: organisatieontwikkeling, sociale paragraaf en financiële rechtmatigheid.

Organisatieontwikkeling

De ontwikkeling van de organisatie vindt plaats over 4 strategische organisatiedoelen:

1. De opgave centraal, met het oog op zowel de vernieuwingsopgaven als de maatschappelijke opgaven
2. Lerende organisatie
3. Versterken informatiepositie
4. Beheer op orde

Met de realisatie van deze strategische doelen zorgen we ervoor dat de organisatie in staat is om de bestuurlijke doelstellingen te behalen. In 2025 leggen we de basis voor een nieuw organisatieontwerp. Een ontwerp dat zich richt op het vergroten van onze wendbaarheid en lerend vermogen. Dat is nodig om de complexe (maatschappelijke) opgaven waarvoor we staan toekomstbestendig aan te kunnen. Naast wijzigingen in de structuur en besturing is ook vastgesteld hoe dat doorwerkt naar het benodigd (persoonlijk) leiderschap en de benodigde vaardigheden en competenties. Dit heeft zich vertaald in meerdere leerlijnen, die we in de komende jaren gaan aanbieden. Met deze wijzigingen werken we aan een cultuur (hoe mensen denken, handelen en met elkaar omgaan) die past bij een wendbare en lerende organisatie.

De accenten voor 2026 liggen allereerst op de implementatie van dit organisatieontwerp voor wat betreft de door te voeren wijzigingen in de structuur en besturing. Wijzigingen die direct impact hebben op het proces- en opgavegericht kunnen werken. Daarnaast starten we de leerlijn leiderschap. Deze is gericht op de (door)ontwikkeling van het benodigd leiderschap van de directie, de concern- en opgavemanagers, en de teamleiders. Deze leerlijn zal snel worden opgevolgd door de leerlijn persoonlijk leiderschap voor alle medewerkers. Zo ondersteunen we de gehele organisatie op alle niveaus in deze ontwikkeling.

Sociale paragraaf

Waterschap Hollandse Delta werkt aan een veilige, gezonde en inclusieve werkomgeving waarin iedereen bijdraagt aan de gezamenlijke waterschapsdoelen. Nu en in de toekomst. Onze medewerkers zijn daarin de belangrijkste stroomversnellers, zij maken iedere dag het verschil.

Capaciteit

In de vorige bestuursperiode is een koerswijziging ingezet. De organisatie heeft daarbij afscheid genomen van het streven naar een regieorganisatie. Daarnaast is destijds ingezet op het herstellen van onderhoudsachterstanden en het structureel op orde houden hiervan. In de daaropvolgende periode is geïnvesteerd in het inzichtelijk maken van de investeringsopgaven. Dit betreft zowel de grootschalige vervanging (van onder andere gemalen en onderdelen van rioolwaterzuiveringsinstallaties) als vernieuwing op grond maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe en/of aangescherpte wettelijke eisen. Onder het huidige bestuur is de scope verlegd: we denken en werken 2 generaties vooruit voor het bepalen van de opgaven. Voor 2026 is bewust gekozen te investeren in het vergroten van de maakbaarheid van deze opgaven door te investeren in de capaciteit van de organisatie. Daarom is voor 2026 een totaal van € 91,2 miljoen aan capaciteitslasten opgenomen, bestaande uit personele lasten en loonkosten (€ 84,1 miljoen) en inhuur (€ 7,1 miljoen).

Het college van dijkgraaf en heemraden heeft in 2025 ingezet op het sturen op capaciteitslasten. Door te sturen op het totaal aan capaciteitslasten heeft de organisatie meer mogelijkheden om de capaciteit af te stemmen op de aard van de werkzaamheden. Structureel werk wordt zo veel als mogelijk uitgevoerd door medewerkers in dienst van het waterschap.

Als gevolg daarvan is in 2025 inhuurbudget omgezet naar personele formatie. Daarbij is beoordeeld waar sprake was van structurele inhuur en waarvan de werkzaamheden beter op vaste basis door eigen medewerkers kunnen worden uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een omzetting van inhuurbudget naar 36,25 fte aan nieuwe formatieplaatsen. Naast efficiencyvoordelen op termijn draagt deze omzetting bij aan het meer intern organiseren van benodigde kennis en vakmanschap.

Deze formatie komt ten goede aan:

- De uitvoering van de programma's en de vernieuwingsopgaven: 16 fte.
- De advisering, voorbereiding en programmering van de werkzaamheden binnen de programma's: 14,25 fte.
- De vergunningverlening en het toezicht op naleving van de vergunningen: 3 fte.
- Ondersteunende werkzaamheden ten aanzien van de informatieveiligheid en de calamiteitenorganisatie: 2 fte.

Voor 2026 is extra ruimte opgenomen voor een geleidelijke verruiming van de personeelscapaciteit met 40 fte ter versterking van de realisatiekracht binnen de vernieuwingsopgave (ongeveer 27 fte) en voor nieuwe en/of intensivering van taken (ongeveer 13 fte). Deze nieuwe formatie gaat binnen de vernieuwingsopgaven bijdragen aan de versterking van:

- Inhoudelijke expertise (onder andere processpecialisten- en technologen, watersysteem- en waterketenspecialisten en hydrologen).
- Benodigde projectmanagementrollen (planvormers, projectbeheersers, omgevingsmanagers en technisch managers).
- Ondersteuning in de bedrijfsvoering (financieel adviseur, recruitment en HR ondersteuning).

De 10 formatieplaatsen die ingezet gaan worden voor nieuwe taken of intensivering zijn bedoeld voor:

- De inrichting van de datagovernance en datakwaliteit.
- Het geven van een extra impuls aan de Kaderrichtlijn Water.
- Het operationaliseren van de waterschapsregiekamer.
- Versterking van handhaving anticiperend op de veranderende wetgeving binnen de waterketen.
- Overige ontwikkelingen bij erfgoed en de subsidieregeling Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.

De formatie groeit daarmee van 688,1 fte per 31 december 2025 naar 728,1 fte in 2026. Met deze formatiegroei zetten wij als organisatie een significante stap om de (vernieuwings)opgaves maakbaar te maken.

Ziekteverzuim

Het waterschap streeft ernaar het ziekteverzuim onder het sectorgemiddelde te houden. Over 2024 was het sectorgemiddelde binnen de waterschappen 4,9% (bron: HR-monitor 2024). Op 1 juli 2025 was het verzuim van het waterschap over de voorgaande 12 maanden gemiddeld 4,63%. Om onder het sectorgemiddelde te blijven zetten we in op de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Ook vertalen we de uitkomsten van het in 2025 gehouden preventief medisch onderzoek (PMO) in preventieve maatregelen om de vitaliteit en het welzijn onder medewerkers te stimuleren.

Personeelsverloop

Het gemiddelde personeelsverloop is met circa 8% over het eerste half jaar van 2025 min of meer gelijk aan het gemiddelde binnen de sector waterschappen van 8,2% (bron: HR-monitor 2024). Het management bepaalt waar in de organisatie de vrijgekomen formatie zo goed mogelijk kan worden ingevuld. Net als afgelopen jaren houdt ook in 2026 de krapte op de arbeidsmarkt aan. Het invullen van vacatures blijft hierdoor een intensief en tijdrovend proces. Medewerkers vinden sneller hun weg naar een nieuwe uitdaging dan dat geschikte opvolging beschikbaar is.

Om de continuïteit van de werkzaamheden zoveel mogelijk te waarborgen anticiperen we tijdig op bijvoorbeeld medewerkers die met pensioen gaan. Daarnaast zetten we waar nodig tijdelijke capaciteit in, vooruitlopend op de instroom van vaste collega's. Daarmee maken we ruimte voor een zorgvuldige werving en selectie van nieuwe medewerkers.

Trainees/workmates

Het waterschap stimuleert de instroom van jongere medewerkers door het beschikbaar stellen van plekken voor trainees en workmates, en het aanbieden van stagemogelijkheden voor scholieren en studenten.

In 2026 lopen de huidige traineeprogramma's van het Waterschapstalent af. De samenwerkende waterschappen gaan weer van start met 2 nieuwe traineeprogramma's. Wij nemen met 4 plekken deel aan het reguliere traineeprogramma en hebben 2 plekken in het programma voor bedrijfsvoering trainees.

Met het oog op duurzame instroom van mbo-talent is voor 2026 budget opgenomen voor 5 fte aan Workmates. Dit programma richt zich op het aantrekken en opleiden van medewerkers via de beroepsbegeleidende leerweg. Door leren en werken te combineren, leiden we nieuwe collega's gericht op binnen de praktijk van het waterschap. Met deze investering dragen we bij aan de ontwikkeling van vakbekwame professionals én versterken we de personele continuïteit op de middellange termijn.

Participatiewet

In het kader van de Wet banenafpraak moet het waterschap banen realiseren voor mensen met een arbeidsbeperking. Deze trajecten vragen om zorgvuldige afstemming, een goede introductie en intensieve begeleiding. De focus van het waterschap ligt daarbij niet op het louter behalen van het quotum (voor 2026: 25 banen van 25,5 uur), maar juist op het tot stand brengen van duurzaam passende plaatsingen. We streven naar waardevolle werkrelaties, waarin medewerkers uit de doelgroep zo goed mogelijk tot hun recht komen binnen het waterschap. Het doel voor 2026 is om de 20 duurzaam ingevulde banen te bestendigen, als betekenisvolle stap richting een meer inclusieve organisatie.

Cao en wijziging pensioenstelsel

In 2025 hebben de sociale partners een cao afgesproken met een looptijd van 2 jaar. Naast een langere looptijd zijn daarin afspraken gemaakt over de loonontwikkeling in 2025 en 2026. Een aantal onderwerpen wordt tijdens de looptijd verder uitgewerkt. Onder andere de wens vanuit de vakbonden voor uitbreiding van kortdurend verlof, voortzetting van de Regeling Vervroegd Uittreden en verdere vergroening van de arbeidsvoorwaarden.

Per 1 januari 2026 worden de salarissen met 1% verhoogd. En per 1 maart 2026 vindt nogmaals een salarisverhoging plaats. Die zal gelijk zijn aan de jaarmutatie van de consumentenprijsindex van het CBS over het jaar 2025 (prijscompensatie).

Daarnaast staat 2026 in het teken van de voorbereiding op de overgang naar een nieuw pensioenreglement. Als gevolg van de nieuwe pensioenwet wijzigt het ABP-reglement per 1 januari 2027. In 2026 worden medewerkers hierover geïnformeerd.

De consequenties van het nieuwe pensioenstelsel voor (oud-)leden van het dagelijks bestuur worden in 2026 onderzocht. Zij treden mogelijk een jaar later toe tot het nieuwe ABP-pensioenreglement.

Leren en ontwikkelen (Delta academie)

Voldoende geschikt personeel vinden is geen vanzelfsprekendheid. In een krappe arbeidsmarkt zet het waterschap niet alleen in op een personeelsbestand dat meegroeit met de opgave, maar ook op het blijvend ontwikkelen van het eigen (en nieuw) vakmanschap.

Een van de 4 strategische organisatiedoelen van het waterschap is daarom het zijn, of beter gezegd worden, van een lerende organisatie. We willen een organisatie zijn waarin iedere medewerker kan excelleren en zichzelf blijft ontwikkelen. Waarin 'eigenaarschap en verantwoordelijkheid' centraal staan en iedereen daarop aanspreekbaar is.

De Delta academie sluit hierop aan door zich in 2026 vooral te richten op de implementatie van de leerlijnen (persoonlijk) leiderschap en het ontwikkelen van nieuwe leerlijnen, die de hiervoor geschetste organisatieontwikkeling ondersteunen. De academie ontwikkelt zich daarmee steeds verder door van uitvoerder van de verplichte veiligheidsopleiding naar strategische opleidingspartner van de organisatie.

Financiële rechtmatigheid

In de jaarrekening legt het college van dijkgraaf en heemraden vanaf 2025 zelf verantwoording af aan de Verenigde Vergadering over de financiële rechtmatigheid van alle transacties. De accountant voegt hier vervolgens een controleverklaring aan toe. Daarin geeft deze aan dat de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverklaring van het college, een juist en volledig beeld geeft.

Deze wijze van verantwoorden draagt bij aan het gesprek tussen het college van dijkgraaf en heemraden en de Verenigde Vergadering over de rechtmatigheid en de kwaliteit op het gebied van de sturing, beheersing en verantwoording. In de rechtmatigheidsverantwoording brengt het college eventuele afwijkingen aan de orde en geeft de genomen maatregelen aan.

Voor de verantwoording hanteren we een grens van 2% van onze totale lasten. Voor het boekjaar 2026 betekent dit ongeveer € 5,7 miljoen, afhankelijk van de realisatie. Bij minder dan 2% fouten, kan het college van dijkgraaf en heemraden zich positief uitspreken over rechtmatigheid. Deze grens is vastgelegd in de Financiële verordening. Als er afwijkingen zijn, worden deze toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. In de paragraaf gaat het college dan ook in op de getroffen verbetermaatregelen.

Assetmanagement

Waarom assetmanagement?

De kerntaken van ons waterschap zijn het houden van droge voeten, het zorgen voor voldoende (schoon) water en het beheren van (vaar)wegen. Om deze taken te vervullen zijn 4 programma's gedefinieerd:

- Waterveiligheid
- Voldoende en Schoon Water
- Waterketen
- Wegen

Hollandse Delta wil blijven voldoen aan de huidige en toekomstige opgaven en ziet assetmanagement daarvoor als een essentieel middel. De belangrijkste reden om assetmanagement verder in te vullen, is het vinden van de goede balans tussen prestaties, kosten en risico's. Op deze manier kunnen we weloverwogen keuzes maken, gericht op de prestaties in relatie tot de levensduur van onze assets.

De focus ligt daarbij in eerste instantie op het goed beheren en exploiteren van de bestaande assets. In de periode die daarop volgt, willen we doorgroeien naar een niveau waarop we onze assets structureel verbinden met ontwikkelingen in de openbare ruimte en andere maatschappelijke opgaven.

Wat is assetmanagement bij Hollandse Delta?

Assetmanagement omvat het plannen en uitvoeren van werkzaamheden die ervoor zorgen dat we de optimale balans van prestaties, risico's en kosten bereiken en vasthouden. Het doel is 'in control' zijn: de risico's op een aanvaardbaar niveau houden tegen acceptabele kosten. Daarom voeren we allerlei activiteiten uit aan onze objecten, de assets, om niet-acceptabele risico's te mitigeren. Denk daarbij aan onderhoudswerkzaamheden, renovaties, nieuwbouw- en vervangingsprojecten. Die werkzaamheden kosten geld.

Assetmanagement is de gestructureerde werkwijze waarbij we afwegen welke activiteiten we uitvoeren. De kaders hiervoor zijn vastgelegd in het Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP). De doorvertaling ervan vindt plaats via de Assetmanagement Plan (AMP) per kerntaak.

Hoe passen we assetmanagement toe?

De basis voor het maken van de keuzes zijn onze bedrijfswaarden en de daaraan gekoppelde bedrijfswaardenmatrix. Bedrijfswaarden zijn de waarden die ons waterschap belangrijk vindt om te beschermen in onze manier van werken. Ze vormen het morele kompas waarop de organisatie vaart en helpen bij het maken van keuzes. De bedrijfswaarden zijn:

- Reputatie en omgevingseffecten:
De mate waarin wordt bijgedragen danwel afbreuk wordt gedaan aan een positieve associatie die belanghebbenden hebben bij het werk van het waterschap. In het bijzonder de ingezetenen van waterschap Hollandse Delta.
- Gezondheid en veiligheid van de mens:
De mate waarin we veilig werken garanderen voor onze medewerkers en voor derden. Hieronder valt ook de mate waarin we het gebruik van onze assets veilig hebben gemaakt.

- **Wet- en regelgeving:**
De mate waarin waterschap Hollandse Delta voldoet aan hetgeen wetgevers, regelgevers en toezichthouders eisen. En de mate waarin we voldoen aan gemaakte afspraken. Voldoen aan een inspanningsverplichting valt daar ook onder.
- **Financiële gevolgschade:**
De mate waarin we effectief en zorgvuldig onze taken uitvoeren met het oog op onverwachte uitgaven.

De bedrijfswaarden zijn concreet gemaakt in de bedrijfswaardenmatrix. Daarin geven we voor elk van de bedrijfswaarden aan waar de grens ligt voor het niet accepteren van ongewenste gebeurtenissen. We leggen dus vooraf vast welke risico's op de bedrijfswaarden we accepteren en welke niet. Hiermee vormt het bedrijfswaardenmodel (bedrijfswaarden en bedrijfswaardenmatrix) het kader voor het risicomanagement en de benodigde prioriteringsbesluiten in de planning-en-controlcyclus. Daarbij kunnen we een goede afweging maken tussen prestaties, risico's en kosten.

Toepassing assetmanagement in de programma's

De programmabegroting is opgezet vanuit de maatregelen die we moeten treffen om ongewenste gebeurtenissen aan onze assets te mitigeren en doelstellingen te bereiken. Deze maatregellijsten zijn opgesteld aan de hand van meerjarenplannen, waarin de doelen zijn geconcretiseerd naar maatregelen en werkpakketten. Het uit te voeren werkpakket stellen we op per programma. In deze werkpakketten leggen we een koppeling naar de benodigde middelen (financiën en capaciteit). Het definiëren van de activiteiten heeft plaatsgevonden in overleg met de uitvoerende en ondersteunende afdelingen. De werkpakketten zijn gescoord aan de hand van het bedrijfswaardenmodel.

De in hoofdstuk Programma's beschreven activiteiten per programma zijn het resultaat van het toepassen van deze assetmanagementwerkwijze.

Verbonden partijen

Waterschap Hollandse Delta kent diverse samenwerkingsverbanden met andere overheden en instellingen. Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Deze verbindingen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Per partij is er sprake van een financieel en een bestuurlijk belang.

Financieel belang: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat. Of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bestuurlijk belang: zeggenschap, ofwel uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, ofwel uit hoofde van stemrecht.

Garantstellingen

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de financiële garanties die we hebben verleend aan verbonden partijen.

Partij	Geld-verstrekker	% deel-neming	Hoofdsom	Restant schuld 31/12/2025	Garant-stelling
HVC N.V.	NWB	16%	€ 116,4 mln.	€ 116,4 mln.	€18,6 mln.
Unie van Waterschappen	NWB	5,8%	€ 6,0 mln.	€ 4,1 mln.	€ 0,2 mln.
AQUON	NWB en BNG	14,0%	€ 47,7 mln.	€ 42,8 mln.	€ 6,0 mln.

De bijlage Verbonden partijen bevat een gedetailleerd overzicht van de direct en indirect verbonden partijen van waterschap Hollandse Delta.

Openbaarheidsparagraaf

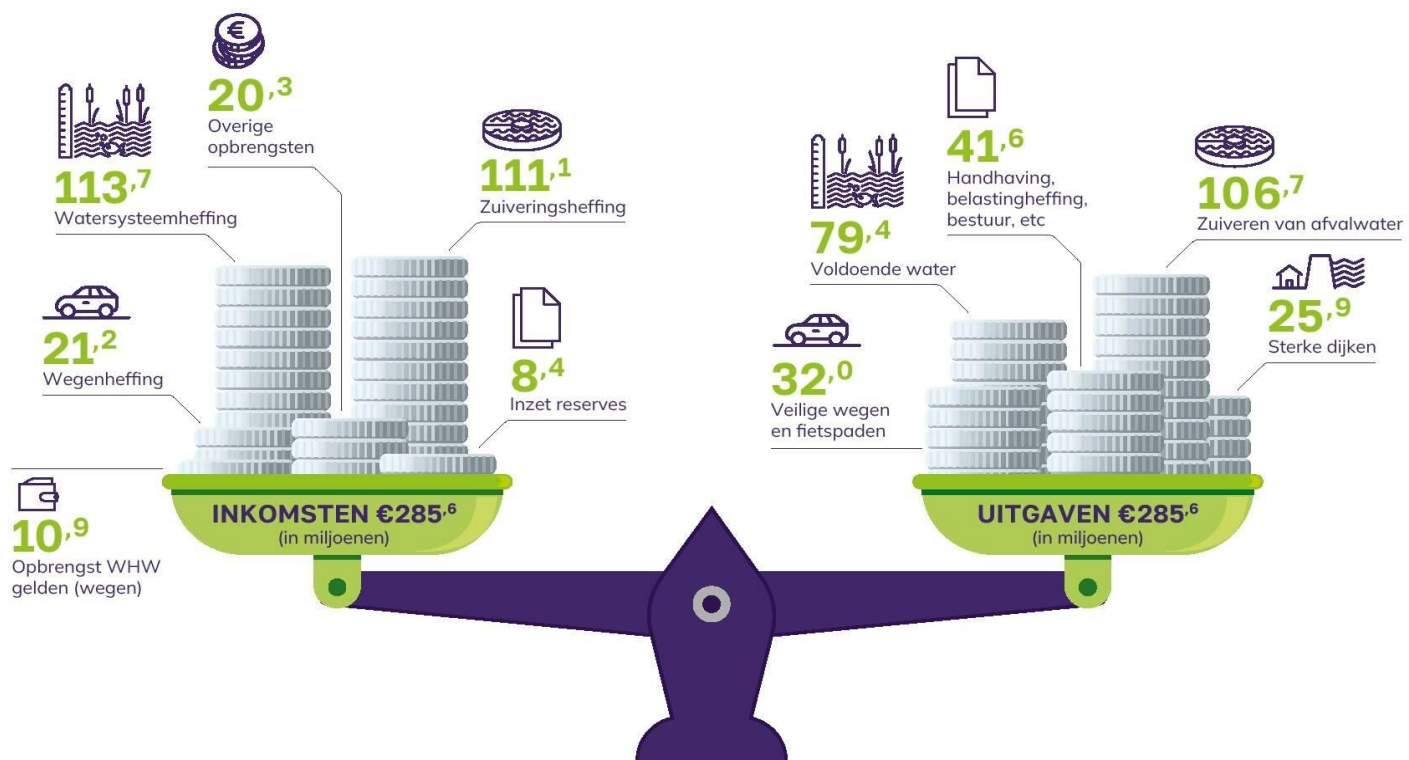
De Wet open overheid (Woo) regelt de toegang tot informatie bij de overheid. Net als gemeenten, provincies en het Rijk, zijn ook waterschappen verplicht om informatie openbaar te maken. Zowel uit eigen beweging als op verzoek via Woo-verzoeken.

De wet wordt in meerdere jaren gefaseerd ingevoerd. In 2026 worden de daartoe verplichte informatiecategorieën aangesloten op de landelijke voorziening (Woo-index). Iedereen kan de documenten bij deze informatiecategorieën voortaan opvragen en raadplegen. Verder brengen we de interne informatiehuishouding en de daarbij behorende werkwijze op orde. Zodat we relevante documenten altijd met de juiste metadata kunnen opslaan, archiveren en openbaar maken.

Financiële Begroting

Inkomsten en Uitgaven

INKOMSTEN EN UITGAVEN 2026

(bedragen x € 1 mln.)

Toelichting

(bedragen x € 1 mln.)

Onderdeel	Inkomsten	Onderdeel	Uitgaven
Watersysteemheffing	113,7	Sterke dijken	25,9
Zuiveringsheffing	111,1	Voldoende water	79,4
Wegenheffing	21,2	Zuiveren van afvalwater	106,7
Opbrengst WHW gelden (Wegen)	10,9	Veilige wegen en fietspaden	32,0
Overige opbrengsten	20,3	Handhaving, belastingheffing, bestuur, etc.	41,6
Inzet reserves	8,4		
TOTAAL INKOMSTEN	285,6	TOTAAL UITGAVEN	285,6

Gehanteerde uitgangspunten en normen

Voor de Programmabegroting 2026 en de hierop aansluitende meerjarenraming tot en met 2030 hanteren we onderstaande uitgangspunten en normen:

- De inflatie is de laatste jaren, na de piek in 2022, gedaald. Voor Nederlandse begrippen is de inflatie echter nog steeds hoog. De verwachting van DNB en ECB is dat de inflatie geleidelijk verder zal dalen naar ongeveer 2%. De mondiale onzekerheid blijft een risico bij de inschatting van de inflatie.
- Voor 2026 hebben we bij het opstellen van de budgetten zo veel mogelijk rekening gehouden met alle onzekerheden en bekende prijsstijgingen.

Uitgangspunt	Begroot 2026	Begroot 2027 - 2030
Prijsindexatie van materiële budgetten. Voor 2026 zijn alle kosten (voor zover mogelijk) op prijspeil 2026 geraamd.	Niet van toepassing	Vanaf 2027: 2,0%
Loonkosten conform de geldende Collectieve arbeidsovereenkomst akkoord voor 2025. Voor de jaren daarna is een inschatting gemaakt.	4,5%	2027: 3,5% Vanaf 2028: 2,5%
Langlopende leningen. Kortlopende leningen.	3,25% 2,0%	3,25% 2,0%
Rente omslagpercentage.	2,48%	2027 en 2028: 2,6% 2029: 2,7% 2030: 2,8% 2031: 3,3%

- Investerings nemen we op in de begroting. Dat doen we volgens de bestuurlijk afgestemde verdeling: potentiële investeringen, geplande investeringen en lopende investeringen. Potentiële investeringen en geplande investeringen worden bijgesteld bij de overgang van een project naar een nieuwe fase, of op grond van een afzonderlijk bestuurlijk voorstel. Jaarlijks vindt indexering plaats van deze investeringen. Dit gebeurt volgens het Amendement Indexering, dat is aangenomen bij vaststelling van de Kadernota 2026.
- Bij de lopende investeringen vindt bijstelling plaats via de planning-en-controlcyclus. Bijstelling van projecten kan betrekking hebben op planning, scope en geld.
- Het waterschap verricht diensten en/of werkzaamheden voor derden. Als daarbij geen vaste tariefafspraken zijn gemaakt, berekenen we een uurtarief op basis van de salarisschaal per medewerker plus een opslag voor overheadkosten. Voor het begrotingsjaar 2026 gelden de volgende uurtarieven per salarisschaal:

Component / Schaal (in €)	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Loonkosten inclusief overhead (exclusief btw)	100	103	107	113	120	129	138	147	159

Baten en lasten per programma

De onderstaande tabel toont de baten en lasten per programma.

Overzicht baten en lasten per programma

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Nettolasten excl. dekkingsmiddelen	217,4	239,1	254,2	267,7	285,0	318,8	336,1
Waterveiligheid	25,1	26,6	22,9	23,2	26,4	28,4	37,2
Lasten	26,6	28,7	25,9	27,2	35,4	39,4	43,6
Baten	-1,5	-2,1	-3,0	-4,1	-9,0	-11,0	-6,4
Voldoende en Schoon Water	60,2	69,2	75,6	77,6	81,8	86,1	89,4
Lasten	63,8	72,9	79,4	81,3	85,5	89,9	93,1
Baten	-3,6	-3,7	-3,7	-3,7	-3,7	-3,7	-3,7
Waterketen	91,2	94,9	101,4	109,6	117,7	142,0	144,7
Lasten	95,5	99,6	106,7	114,8	122,9	147,3	150,0
Baten	-4,3	-4,7	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3
Wegen	12,1	14,8	19,6	21,9	22,9	24,2	24,9
Lasten	23,7	26,1	32,0	34,8	36,2	37,9	39,2
Baten	-11,6	-11,3	-12,4	-12,8	-13,3	-13,8	-14,3
Bestuur en Organisatie	26,5	29,7	29,9	30,6	31,3	33,0	34,7
Lasten	31,9	33,2	33,6	34,2	34,7	36,5	38,1
Baten	-5,4	-3,5	-3,7	-3,6	-3,4	-3,4	-3,4
Algemene Dekkingsmiddelen	2,2	3,7	4,8	4,9	5,0	5,1	5,2
Lasten	5,7	6,0	7,8	7,9	8,0	8,1	8,2
Baten	-3,5	-2,2	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Mutaties reserves	-10,8	-11,3	-8,4	-2,8	-1,4	-1,2	-0,9
Onttrekkingen	-16,1	-12,5	-8,7	-2,8	-1,4	-1,2	-0,9
Waterveiligheid	-2,0	-1,5	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Voldoende en Schoon Water	-6,0	-4,4	-4,2	-1,4	-0,2	-0,2	-0,2
Waterketen	-5,2	-2,1	-2,6	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Wegen	-2,0	-1,5	-1,4	-1,3	-1,0	-1,0	-0,7
Bestuur en Organisatie	-0,8	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Algemene Dekkingsmiddelen	0,0	-2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Toevoegingen	5,2	1,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Waterveiligheid	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Voldoende en Schoon Water	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Waterketen	2,0	1,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Wegen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bestuur en Organisatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Algemene Dekkingsmiddelen	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dekkingsmiddelen	-213,8	-226,4	-245,8	-264,9	-283,6	-317,6	-335,2
Belastingopbrengsten	-213,8	-226,7	-246,0	-265,1	-283,9	-317,9	-335,5
Watersysteemheffing	-99,9	-103,9	-113,4	-119,4	-128,3	-135,5	-148,6
Zuiveringsheffing	-98,3	-105,2	-111,1	-121,6	-130,1	-155,3	-158,6
Wegenheffing	-15,2	-17,2	-21,2	-23,7	-25,1	-26,5	-27,7
Verontreinigingsheffing	-0,4	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5	-0,6	-0,6
Onvoorzien	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Watersysteemheffing	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Zuiveringsheffing	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Wegenheffing	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vennootschapsbelasting	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vennootschapsbelasting	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo baten en lasten na bestemming	-7,2	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Voor de toelichting verwijzen we naar het hoofdstuk Programma's.

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die we als eenmalig beschouwen ten opzichte van de voorgaande en komende begrotingsjaren. Ze verminderen het zicht op de reguliere, meerjarige lasten en baten. Het buiten beeld laten van de incidentele baten en lasten op het resultaat na bestemming, levert een zuiver nettoresultaat. Dat biedt meer inzicht in het meerjarig structureel financieel perspectief.

Bij incidentele baten en lasten hanteren we als richtlijn dat deze baten en lasten zich gedurende maximaal 3 jaar voordoen (artikel 4.14 Waterschapsbesluit). Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves beschouwen we als incidenteel, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves (kapitaallasten). Hiermee worden niet de structurele lasten gedekt. Daarnaast wijzen we meerjarige tijdelijke geldstromen, waarvan de eindigheid vastligt vanwege een besluit van de Verenigde Vergadering, aan als incidentele baten en lasten. Dit doen we ook als de geldstroom (nog) langer is dan 3 jaar.

Overzicht structureel begrotingssaldo

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029
Saldo van baten en lasten na bestemming	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo van baten en lasten voor bestemming	8,4	2,8	1,4	1,2	0,9
Reserve mutaties	-8,4	-2,8	-1,4	-1,2	-0,9
Waarvan incidentele baten en lasten	-7,1	-1,6	0,7	0,9	0,8
	-7,1	-1,6	0,7	0,9	0,8
Structureel begrotingssaldo	-7,1	-1,6	0,7	0,9	0,8

In onderstaand overzicht zijn de incidentele baten en lasten van € 0,1 miljoen en hoger opgenomen.

Overzicht incidentele baten en lasten

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029
Incidentele lasten	2,9	3,6	9,3	11,6	6,8
1 Waterveiligheid	1,6	3,3	9,1	11,4	6,2
HWBP projecten	1,6	3,3	9,1	11,4	6,2
Europees Innovatieproject Circuit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2 Water	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Amoveren kunstwerken	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging aan reserves	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
3 Waterketen	0,5	0,3	0,2	0,2	0,6
Verwijderen persleiding	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Covid-19 bemonstering	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Lachgas versnellingsprogramma	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Toevoeging aan reserves	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
4 Wegen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8 Algemene Dekkingsmiddelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Omschrijving	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029
Incidentele baten	-9,9	-5,2	-8,7	-10,7	-6,0
1 Waterveiligheid	-2,6	-3,3	-8,2	-10,2	-5,6
HWBP projecten	-2,1	-3,3	-8,2	-10,2	-5,6
Europees Innovatieproject Circuit	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2 Water	-4,2	-1,4	-0,2	-0,2	-0,2
Onttrekking aan reserves	-4,2	-1,4	-0,2	-0,2	-0,2
3 Waterketen	-2,7	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Covid-19 bemonstering	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Lachgas versnellingsprogramma	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
4 Wegen	-0,4	-0,3	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-0,4	-0,3	0,0	0,0	0,0
7 Bestuur en Organisatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8 Algemene Dekkingsmiddelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo van incidentele baten en lasten	-7,0	-1,6	0,7	0,9	0,8

Ontwikkeling kosten en opbrengsten

De onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de kosten en opbrengsten.

Specificatie naar economische categorieën

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Saldo van baten en lasten voor bestemming	3,6	12,7	8,4	2,8	1,4	1,2	0,9
Lasten	247,3	266,9	285,6	300,5	323,0	359,3	372,5
Rente en afschrijvingen	31,4	37,9	42,5	46,4	55,0	79,7	83,6
Personeelslasten	81,2	85,2	91,2	95,3	98,1	101,0	103,8
Goederen en diensten van derden	117,8	125,3	135,9	143,5	152,4	160,0	157,6
Bijdragen aan derden	14,1	14,3	14,5	13,8	16,0	17,1	25,8
Toevoegingen voorzieningen/ onvoorzien	2,7	4,1	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7
Doorberekeningen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Baten	-243,7	-254,2	-277,1	-297,7	-321,6	-358,1	-371,6
Financiële baten	-3,2	-2,2	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
Personeelsbaten	-0,9	-0,7	-0,7	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8
Goederen en diensten aan derden	-3,5	-2,5	-3,8	-3,8	-3,8	-3,9	-3,9
Bijdragen van derden	-13,8	-13,4	-15,0	-16,4	-21,6	-24,1	-19,9
Waterschapsbelastingen	-213,8	-226,7	-246,0	-265,1	-283,9	-317,9	-335,5
Interne verrekeningen	-8,5	-8,8	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Doorberekeningen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve mutaties	-10,8	-11,3	-8,4	-2,8	-1,4	-1,2	-0,9
Reserve	-10,8	-11,3	-8,4	-2,8	-1,4	-1,2	-0,9
Toevoeging aan reserves	5,2	1,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking aan reserves	-16,1	-12,5	-8,7	-2,8	-1,4	-1,2	-0,9
Saldo van baten en lasten na bestemming	-7,2	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Exploitatiebegroting van programma's naar taken

De onderstaande tabel bevat de exploitatiebegroting van de programma's.

Mutaties onder de € 50.000 worden naar beneden afgerond en zijn daardoor niet zichtbaar. Dit leidt tot afrondingsverschillen in de tabel. De mutaties van de reserves zijn toegelicht in de paragraaf Uiteenzetting van de financiële positie – reserves.

Overzicht exploitatiebegroting van programma's

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Totaal	Water- systeem- heffing	Zuiverings- heffing	Wegen- heffing
Nettolasten	254,5	118,3	113,6	22,6
Waterveiligheid	22,9	22,9	0,0	0,0
1.10 Preventie (1e laag)	22,6	22,6	0,0	0,0
1.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)	0,0	0,0	0,0	0,0
1.30 Crisisbeheersing (3e laag)	0,3	0,3	0,0	0,0
Water	75,6	75,6	0,0	0,0
2.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	46,8	46,8	0,0	0,0
2.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	20,8	20,8	0,0	0,0
2.30 Faciliteren gebruiksfuncties	8,1	8,1	0,0	0,0
Waterketen	101,4	0,0	101,4	0,0
3.10 Beheer RWZI's	101,1	0,0	101,1	0,0
3.20 Impact op oppervlakte water	0,1	0,0	0,1	0,0
3.30 Doelmatige waterketen	0,2	0,0	0,2	0,0
Wegen	19,6	0,0	0,0	19,6
4.10 Verkeersveiligheid	5,9	0,0	0,0	5,9
4.20 Bereikbaarheid	13,7	0,0	0,0	13,7
Bestuur en Organisatie	29,9	17,6	9,9	2,4
7.10 Bestuur	16,9	7,3	7,6	2,0
7.20 Externe Communicatie	2,5	1,1	1,1	0,3
7.30 Regulering	9,3	8,4	0,9	0,0
7.40 Calamiteitenorganisatie	1,2	0,9	0,2	0,1
7.90 Bedrijfsvoering	0,0	0,0	0,0	0,0
Algemene dekkingsmiddelen	5,0	2,2	2,3	0,6
8.10 Onvoorzien	0,3	0,1	0,1	0,0

Omschrijving	Totaal	Water- systeem- heffing	Zuiverings- heffing	Wegen- heffing
8.20 Algemene lasten en baten	4,8	2,1	2,1	0,6
8.30 Belastingopbrengst	0,0	0,0	0,0	0,0
8.40 Exploitatiesaldo	0,0	0,0	0,0	0,0
8.50 Separate afvalwaterstromen	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserves mutaties	-8,4	-4,5	-2,5	-1,4
Onttrekkingen	-8,7	-4,6	-2,6	-1,4
Waterveiligheid	-0,4	-0,4	0,0	0,0
Water	-4,2	-4,2	0,0	0,0
Waterketen	-2,6	0,0	-2,6	0,0
Wegen	-1,4	0,0	0,0	-1,4
Bestuur en Organisatie	-0,1	0,0	0,0	0,0
Algemene dekkingsmiddelen	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoegingen	0,3	0,1	0,2	0,0
Waterveiligheid	0,0	0,0	0,0	0,0
Water	0,1	0,1	0,0	0,0
Waterketen	0,2	0,0	0,2	0,0
Wegen	0,0	0,0	0,0	0,0
Bestuur en Organisatie	0,0	0,0	0,0	0,0
Algemene dekkingsmiddelen	0,0	0,0	0,0	0,0
Te dekken door belastingopbrengsten	-246,0	-113,8	-111,1	-21,2
Watersysteemheffing	-113,8	-113,8	0,0	0,0
Watersysteemheffing	-113,8	-113,8	0,0	0,0
Zuiveringsheffing	-111,1	0,0	-111,1	0,0
Zuiveringsheffing	-111,1	0,0	-111,1	0,0
Wegenheffing	-21,2	0,0	0,0	-21,2
Wegenheffing	-21,2	0,0	0,0	-21,2
Saldo baten en lasten na bestemming	0,0	0,0	0,0	0,0

Structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves

De onderstaande tabel geeft de structurele mutaties van de reserves aan.

(bedragen x € 1 mln.)

Omschrijving	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
R813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
R813026 Bestemmingsreserve Wegen	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-0,7
Totaal	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-0,9

De bestemmingsreserve Wegen wordt ingezet om de afschrijvingslasten van wegenprojecten te dekken. Naar verwachting is deze bestemmingsreserve in 2031 volledig ingezet.

Vanuit de bestemmingsreserve Onderhoud CMK worden de uit te voeren onderhoudswerkzaamheden gedekt die gerelateerd zijn aan het project CMK (volgens het besluit van de Verenigde Vergadering van januari 2018).

Ontwikkeling bruto investeringen

De onderstaande tabel toont de activiteiten op basis van de brutocashflow aan investeringen.

Overzicht bruto-investeringen

(bedragen x € 1 mln.)

Programma	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Waterveiligheid	18,8	14,3	6,3	12,2	12,8	36,8
Voldoende en Schoon Water	15,2	17,6	33,3	39,9	40,6	29,3
Waterketen	39,7	81,8	165,9	127,4	42,2	34,2
Wegen	25,9	15,2	19,9	17,4	15,7	16,6
Bestuur en Organisatie	4,9	1,5	1,3	2,7	0,0	0,0
Totaal	104,4	130,4	226,7	199,6	111,3	116,9

Balansontwikkeling

De onderstaande tabel bevat de balans per 31 december.

Balans per 31 december

(bedragen x € 1 mln.)

Balansposten	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
Activa	516,9	599,3	827,8	999,9	1.044,2	1.058,6
Vaste activa	481,9	564,3	792,8	964,9	1.009,2	1.023,6
Immateriële vaste activa	66,9	63,8	60,6	57,3	53,9	52,1
Materiële vaste activa	410,2	494,3	726,0	902,2	950,2	966,8
Financiële vaste activa	4,8	6,2	6,2	5,4	5,0	4,7
Vlottende activa	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Vlottende activa	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Passiva	-516,9	-599,3	-827,8	-999,9	-1.044,2	-1.058,6
Eigen vermogen	-58,5	-50,1	-47,3	-45,9	-44,7	-43,8
Algemene reserves	-7,4	-7,6	-7,6	-7,6	-7,6	-7,6
Bestemmingsreserves	-24,4	-18,1	-15,3	-13,9	-12,7	-11,8
Egalisatiereserves	-26,8	-24,4	-24,4	-24,4	-24,4	-24,4
Vreemd vermogen	-387,9	-408,6	-570,2	-768,3	-873,4	-901,0
Voorzieningen	-16,7	-16,7	-17,3	-17,9	-18,5	-19,2
Langlopende schulden	-371,3	-391,8	-552,8	-750,3	-854,9	-881,8
Vlottende passiva	-70,4	-140,6	-210,3	-185,7	-126,0	-113,8
Kasgeldleningen	-65,7	-65,7	-65,7	-65,7	-65,7	-65,7
Vlottende passiva	-4,8	-74,9	-144,6	-120,0	-60,4	-48,1
Overige vlottende passiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Balans saldo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Bijlagen

Programmabegroting 2026 en besluit (pdf)

Geen bestanden geüpload

Risico's

Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin een waterschap in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen. Waterschappen zijn wettelijk verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Een deel van de risico's dekken we af door verzekeringen af te sluiten of voorzieningen te vormen. Op basis van een inventarisatie zijn per programma de risico's benoemd.

Risico's Waterveiligheid

(bedragen x € 1 mln.)

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma			
De gezamenlijke waterschappen dragen 50% bij aan de jaarlijkse kosten voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het Rijk de andere 50%. De totale hoogte van de jaarlijkse kosten van het HWBP is wettelijk vastgelegd en wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de Index voor Bruto OverheidsInvesteringen. Van de 50% die de waterschappen bijdragen, wordt 10% als 'projectgebonden bijdrage' ingebracht. De resterende 40% wordt als 'solidariteitsbijdrage' door alle waterschappen gezamenlijk bijeengebracht. De verdeling over de waterschappen wordt gerelateerd aan het aantal inwoners en de hoogte van de WOZ-waarde in elk waterschap. Zowel de indexering dijkversterkingsprojecten, de projectgebonden bijdrage als de verdeelsleutel voor de solidariteitsbijdrage worden door het Rijk vastgesteld. De Unie van Waterschappen stelt vooraf een meerjarenraming op voor de verwachte solidariteitsbijdrage per waterschap. Waterschap Hollandse Delta neemt deze meerjarenraming over in de begroting. De daadwerkelijke solidariteitsbijdrage kan hoger (of lager) uitvallen op basis van werkelijke kosten, indexering en verdeelsleutel.	Actief	50%	0,6
Herstel schade door beveractiviteit			
De beverpopulatie blijft zeer snel groeien in Nederland, ook in ons werkgebied. De graverij van bevers in waterkeringen zorgt voor risico's voor de waterveiligheid. Door de snelle groei van de populatie, de beschermde status en de nog in ontwikkeling zijnde methoden en technieken om schade te voorkomen, zijn de jaarlijkse kosten en activiteiten ter bescherming van de waterkeringen lastig te voorspellen. Vanwege die onzekerheid is ervoor gekozen om deze post in het weerstandsvermogen op te nemen. Kans en omvang zullen op basis van actuele inzichten worden aangepast. Inmiddels is er in de exploitatie ook budget opgenomen voor herstel van beverschade, omdat er nu structureel sprake is van schade en kosten voor herstel. De werkelijke	Actief	40%	0,5

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
hoogte van het schadebedrag is echter nog dusdanig onvoorspelbaar dat het wenselijk is om deze voorziening in het weerstandsvermogen aan te houden.			
Onvoorzien onderhoud als gevolg van weersomstandigheden			
De toename van instabiliteit van het weer heeft ertoe geleid dat de gebruikelijke schades door stormen en vorst minder voorspelbaar zijn geworden. Daarnaast is schade door droogte een relatief nieuw verschijnsel. Gezien de onvoorspelbaarheid van de kosten die met herstel gemoeid zullen zijn, is het goed hiervoor een voorziening in het weerstandsvermogen op te nemen.	Actief	50%	0,5

Risico's Voldoende en Schoon Water

(bedragen x € 1 mln.)

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
Herstel schade door beveractiviteit			
De beverpopulatie groeit zeer snel in Nederland, ook in ons werkgebied. De graverij van bevers in waterkeringen zorgt voor een risico. Daarbij kan ook schade optreden aan het watersysteem, maar de kosten zijn vooralsnog lastig te voorspellen. Kans en omvang zullen op basis van actuele inzichten worden aangepast.	Actief	50%	0,2
Hogere kosten afzet bagger vanwege wijzigende wet- en regelgeving			
Wijzigende wet- en regelgeving op het gebied van milieuvreemde stoffen (zoals PFAS) en chloride kan leiden tot hogere kosten voor de afzet van bagger.	Actief	25%	0,5
Schade door invasieve soorten			
Exoten zijn planten, dieren of andere organismes die van nature niet voorkomen in Nederland. Wanneer een exoot schadelijk is voor het milieu of economie, dan is sprake van een invasieve exoot. Bestrijding van uitheemse, woekerende oever- en waterplanten, zoals de Waterwaaier (Cabomba) en de Grote waternavel, vergen vaak grote inspanningen van waterbeheerders. De verwachting is dat problemen met uitheemse soorten planten (en dieren) in watergangen in de toekomst gaan toenemen. Dit is een gevolg van klimaatverandering en toenemende internationale handel, waarbij steeds vaker potentiële plaagsoorten over de wereld worden verspreid.	Actief	50%	0,1

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
Vervuiling oppervlaktewater			
Het (tijdelijk) niet voldoen aan of overschrijden van normen in het kader van de Waterwet en/of milieuvergunning. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om een grote brand, transportongevallen of illegale lozingen op het oppervlaktewater waarvan de veroorzaker niet kan worden opgespoord. Daardoor kunnen we de kosten niet verhalen en komen deze voor rekening van waterschap Hollandse Delta.	Actief	10%	0,6

Risico's Waterketen

(bedragen x € 1 mln.)

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
Extra proceskosten uitvoering investeringsprogramma ALM			
De komende jaren voeren we het investeringsprogramma ALM uit (Sluisjesdijk, Goeree-Overflakkee en Spijkenisse). Installatieonderdelen worden uit bedrijf genomen om vernieuwd te worden. Soms worden tijdens de ombouw tijdelijke installaties geplaatst om het zuiveringsproces in stand te houden. De tijdelijke installaties geven een grotere kans op extra proceskosten (bijvoorbeeld energie, hulpstoffen).	Actief	30%	1,0
Garantstelling HVC			
De waterschappen die deelnemen in de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 (GR Slib) werken samen voor de verwerking van slib. De betrokken waterschappen hebben een gezamenlijk belang in HVC N.V. Gezamenlijk bezitten de waterschappen 683 aandelen. Het aandelenbelang is overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. Waterschap Hollandse Delta heeft 111 aandelen, 16% van het totale financiële belang. In 2023 is de bouw van de slibdroger in Alkmaar gestart. Deze zal eind 2025 in bedrijf worden genomen. De waterschappen (aandeelhouders B van NV HVC) zijn naar rato van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor de gegarandeerde geldleningen voor de slibverwerking. Bij de risicobepaling houden we rekening met het verwachte saldo aan gegarandeerde leningen per 31 december 2025 van € 115,5 miljoen. Dit is een stijging van € 6,2 miljoen ten opzichte van het begrote bedrag van 31 december 2024.	Actief	10%	18,8

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
Niet voldoen aan vergunningseisen			
De onderhouds- en processituatie zorgt voor het continu alert blijven en bijsturen om de zuiveringsprestaties van de installaties te blijven halen. Hierdoor kan een situatie ontstaan waarbij we de gebiedsbrede rendementseis van 75% en/of individuele lozingseisen mogelijk niet halen. De eventuele consequenties zijn nog niet bekend en zijn afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag.	Actief	60%	0,5
Persleidingbreuk			
Een aantal persleidingen in het werkgebied van waterschap Hollandse Delta nadert het einde van hun technische levensduur. We verwachten dat lekkages en breuken hierdoor in de nabije toekomst steeds meer zullen voorkomen. Daarnaast constateren we steeds vaker dat derden bouwen op of nabij onze ondergrondse infrastructuur (met name persleidingen). Dit vergroot ook de kans op een persleidingbreuk. Het financieel gevolg is afhankelijk van de locatie van de persleidingbreuk.	Actief	30%	1,5

Risico's Wegen

(bedragen x € 1 mln.)

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
Herstel schade wegen door beveractiviteit			
De beverpopulatie groeit zeer snel in Nederland, ook in ons werkgebied. De graverij van bevers in en rond wegen (onderliggende lichamen) zorgt voor een risico voor de beschikbaarheid en veiligheid van de wegen. Door de snelle groei van de populatie, de beschermde status en de nog in ontwikkeling zijnde methoden en technieken om schade te voorkomen, zijn de jaarlijkse kosten en activiteiten ter bescherming van de wegen en onderliggende lichamen lastig te voorspellen. Vanwege die onzekerheid kiezen we ervoor om deze post in het weerstandvermogen op te nemen. Kans en omvang zullen op basis van actuele inzichten worden aangepast.	Actief	50%	0,5
Langdurige droogte			
Als gevolg van langdurige droogte kunnen met name dijklichamen zodanig gaan 'werken' dat de wegconstructie hieronder te lijden heeft. De vervormingen van en scheuren in het wegdek moeten we meestal direct herstellen, om de weg veilig berijdbaar te houden.	Actief	25%	0,4

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
Risico transitie wegen			
Waterschap Hollandse Delta onderzoekt met de gemeenten in het beheergebied de mogelijkheid tot overdracht van de wegentaak. Dit heeft mogelijk financiële gevolgen, afhankelijk van het aantal kilometers weg dat een gemeente overneemt, in combinatie met het aantal inwoners van een gemeente. Mogelijk leidt overdracht tot een tijdelijke situatie met een negatieve algemene reserve van de wegen. We kunnen momenteel ook nog niet inschatten of we daadwerkelijk wegen gaan overdragen, wanneer en in welke gemeenten. Dit geldt ook voor de financiële consequenties.	Actief	PM	

Risico's Bestuur en Organisatie

(bedragen x € 1 mln.)

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
Garantstelling Unie van Waterschappen			
In 2016 heeft de NWB een kredietfaciliteit verstrekt aan de Unie van Waterschappen (UvW) ter grootte van € 2,0 miljoen. Alle leden van de UvW, met uitzondering van hoogheemraadschap van Delfland, staan hiervoor garant. Tot op heden heeft de UvW nog geen gebruik hoeven maken van deze kredietfaciliteit. In 2017 heeft de NWB Bank een geldlening verstrekt aan de UvW, onder borgstelling van alle waterschappen. Deze borgstelling is verdeeld onder de waterschappen op basis van de belastingopbrengst 2016. Voor Hollandse Delta betekent dit een borgstelling van 5,8% van de lening van € 6,01 miljoen. Eind 2024 is de hoogte van de verstrekte geldlening nog € 4,1 miljoen. Jaarlijks wordt € 0,24 miljoen afgelost op deze lening. De looptijd van deze lening is ingegaan in mei 2017 en loopt tot en met mei 2042.	Actief	10%	0,3
Geen/bepaalde toegang tot data/systemen door cybercriminaliteit			
Cybercriminaliteit en digitale inmenging van statelijke actoren is een groeiend probleem. Dit blijkt ook uit het jaarlijkse 'Cyber Security beeld Nederland' van het Nationaal Cyber Security Center. Risico's zijn bijvoorbeeld hackers of statelijke actoren die in onze systemen kunnen komen (aanvallen van gijzelsoftware die computersystemen of gegevens blokkert). Gevolgen hiervan kunnen zijn: verlies van vertrouwen van burgers, reputatieschade, politieke impact en zelfs een bestuurlijke boete voortvloeiend uit privacywetgeving. Hollandse Delta is verplicht te voldoen aan onder andere de eisen voor informatiebeveiliging en privacy die zijn opgenomen zijn in: - de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), het normenstelsel voor informatiebeveiliging	Actief	25%	0,5

Toelichting	Status risico	Kans	Financieel gevolg
<p>dat geldt voor de gehele overheid;</p> <ul style="list-style-type: none"> - de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG); - de Network and Information Security Directive (NIS2 straks Cybersecuritywet) en de CyberSecurity Implementatie Richtlijn. <p>Deze normenstelsels bieden ons als waterschap handvatten om de informatiehuishouding op een veilige manier in te richten. Maar ook bij een hoge compliancy, lopen we nog steeds risico getroffen te worden door een cyberincident. Een hackersaanval kan leiden tot herstelkosten en aanverwante kosten om de dienstverlening weer te herstellen. Bij een beveiligingsincident waarbij een onbevoegde toegang tot het netwerk krijgt, krijgen we te maken met aansprakelijkheidskosten, hackersincidentkosten en kosten van het verlies van data. Ondanks de inspanningen om compliant te worden met wet- en regelgeving omtrent informatiebeveiliging en privacy, blijft het risico om slachtoffer te worden van een cyberincident aanwezig.</p>			
<p>Overdracht pensioen Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa)</p>			
<p>Momenteel is waterschap Hollandse Delta zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenen voor (voormalige) bestuurders die vallen onder de Appa-regeling. Daarom hebben we een voorziening opgenomen in de jaarstukken van circa € 5 miljoen. De voorziening dekt de huidige verplichtingen onder het huidige pensioenstelsel. Landelijk loopt een onderzoek van het Ministerie van BZK naar de gevolgen van de Wet toekomst pensioenen. Doel is om inzicht te krijgen in de financiële impact van een mogelijke overdracht van de pensioenen van dagelijks bestuursleden aan het ABP. Om de overstap naar fondsfinanciering voor de Appa-pensioenen mogelijk te maken, is het noodzakelijk eerder opgebouwde pensioenaanspraken af te financieren door middel van een eenmalige kapitaalstorting aan ABP. Vervolgens is voor verdere pensioenopbouw van actieve dagelijks bestuursleden vanaf 1 januari 2028 een premie aan ABP verschuldigd. Een eerste berekening van een extern bureau geeft aan dat bij de eenmalige kapitaalstorting mogelijk sprake is van een aanvullende verplichting van circa € 1,5 miljoen.</p>	Actief	90%	1,5

Ten opzichte van de 1e begrotingswijziging 2025 (Bestuursrapportage) zijn er geen aanvullende risico's geïdentificeerd.

Vervallen risico's

Programma	Naam	Toelichting
Bestuur en Organisatie	Aansprakelijkheidsstelling	Er is met de wederpartij overeenstemming bereikt over de afwikkeling van de schade.
Waterveiligheid	Verschil van inzicht op uitvoeringsmethode project ZV3T	In de 1e begrotingswijziging 2025 is voor dit risico budget opgenomen in het krediet van het project. Daarmee kan het risico hier komen te vervallen.

Verbonden partijen

Waterschap Hollandse Delta heeft direct en indirect verbonden partijen. Dit zijn partijen waar een financieel en een bestuurlijk belang is. Indirect verbonden partijen zijn partijen waarbij er wel sprake is van een financieel belang, maar waar het directe bestuurlijke belang ontbreekt. Bijvoorbeeld omdat de indirect verbonden partij een stichting is. Een andere mogelijkheid is dat een verbonden partij bijvoorbeeld aandeelhouder of bestuurder is van de, achterliggende, en daarmee indirect verbonden partij. Hoewel in voorkomende gevallen volgens de letter van de definitie geen sprake is van een verbonden partij, is het bestaan van een financieel belang reden genoeg om ook deze indirect verbonden partijen op te nemen.

Direct verbonden partijen

AQUON

Algemeen (rechtsvorm, vestigingsplaats en ingangsdatum)

Gemeenschappelijke regeling / Tiel / 01-07-2011

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

AQUON is het instituut voor wateronderzoek voor 9 waterschappen. AQUON levert monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. AQUON verzorgt voor waterschap Hollandse Delta en de andere deelnemers het waterkwaliteitsonderzoek, dat uitgevoerd moet worden als gevolg van wettelijke verplichtingen (zoals zwemwateronderzoek en KRW monitoring). Voor de uitvoering en evaluatie van het eigen beleid, is het ook noodzakelijk kwaliteit- en kwantiteitsmetingen uit te voeren en daarover te rapporteren.

Financieel belang

Voor 2026 is de bijdrage voor de dienstverlening van AQUON begroot op € 6,1 miljoen (laboratorium- en eigenarendeel).

Bestuurlijk belang

Heemraad Van der Eijk en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur.

Financiële kerncijfers

(bedragen x € 1)		
Omschrijving	2023	2024
Eigen vermogen	2.718.836	3.511.455
Vreemd vermogen	46.074.882	51.660.173
Resultaat	0	0

Risico's

1. De gezamenlijk overeengekomen strategie en beleidslijnen bieden voldoende waarborgen bij de beheersing van de operationele risico's. De kosten van AQUON worden gedekt uit de opbrengsten van de uitgevoerde laboratoriumdiensten. Hogere kosten in de normale bedrijfsvoering worden gedekt door hogere opbrengsten.
2. De benodigde productiecapaciteit wordt jaarlijks geactualiseerd, hiermee is het risico voor een te grote over- of onderbezetting van het laboratorium zo gering mogelijk gehouden.
3. De continuïteit van de dienstverlening staat onder druk vanwege de krapte op de arbeidsmarkt.

Overige informatie

1. Naar aanleiding van de nieuwe wet 'gemeenschappelijke regelingen' is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd en opnieuw vastgesteld in 2024.
2. Meerdere waterschappen hebben interesse getoond voor een (onderzoek naar de) mogelijke toekomstige deelname aan de GR AQUON. Om hierbij ook de belangen van de huidige deelnemende waterschappen en het 'bedrijfsbelang' van AQUON zo goed mogelijk te behartigen, is een toetredingsstrategie ontwikkeld en vastgesteld. De toetredingsstrategie omschrijft de kaders en uitgangspunten waarbinnen toetreding van nieuwe waterschappen potentieel mogelijk is. Deze strategie vormt de basis voor de hierna te starten onderhandelingen.

Relatie met programma

Water, Waterketen en Bestuur en Organisatie

Het Waterschapshuis

Algemeen (rechtsvorm, vestigingsplaats en ingangsdatum)

Gemeenschappelijke regeling / Amersfoort / 01-07-2010

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Het Waterschapshuis bevordert de samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de watersector en helpt daarbij in de digitale transformatie van de waterschappen. Doelstelling is het robuuster maken van de waterschappen als moderne overheid.

Financieel belang

In de begroting 2026 van het Waterschapshuis is onze bijdrage op € 2,2 miljoen vastgesteld.

Bestuurlijk belang

Heemraad Mollema en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur.

Financiële kerncijfers

(bedragen x € 1)		
Omschrijving	2023	2024
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	11.548.259	15.108.053
Resultaat	0	0

Risico's

Per 1 januari 2015 worden programma/projectspecifieke risico's door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft het zogenaamde 'loden deur' principe. Naast projectspecifieke risico's zijn er ook programmaoverstijgende risico's die het geheel van het Waterschapshuis betreffen. Voorbeelden hiervan zijn het risico van uittrekking van een waterschap, en de invulling van projectcapaciteit. Op grond van art. 41 van de Gemeenschappelijke regeling zullen de waterschappen er zorg voor dragen dat het Waterschapshuis te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

Overige informatie

Het Waterschapshuis is opgebouwd uit een algemeen deel, de bedrijfsvoering, waarvan de kosten door alle deelnemers worden gedeeld. Daarnaast is met het vaststellen Strategienota Digitale Transformatie Waterschappen in juni 2024 besloten dat we op een aantal thema's collectief gaan samenwerken: Informatieveiligheid & Privacy, Wet- en Regelgeving, Data & Ethiek en Architectuur & Standaarden. Op het gebied van innovatie is afgesproken om ook de samenwerking meer op te zoeken. Deelname aan projecten is facultatief. Het Waterschapshuis bestaat uit een vaste kern van medewerkers, die zorgt voor instandhouding. Daarnaast is er een flexibele schil van medewerkers voor de invulling van de programma's en projecten. Elk waterschap wordt geacht hier capaciteit te leveren, zodat de kennis van de waterschappen komt. Om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, is besloten om vanuit een strategisch meerjarenprogramma te werken. Vanuit een samenhang worden projecten gebundeld tot programma's. Hierdoor ontstaat een steeds intensievere afstemming met de waterschappen over de langere termijn en worden er steeds minder opdrachten per project afgesloten maar steeds vaker per programma. Hierdoor verschuift ook de besluitvorming (opdrachten), rapportage en verantwoording op, van het niveau van een afzonderlijk project, naar het niveau van programma's. Het waterschapshuis is in transitie om zich beter te kunnen wapenen in deze tijd. Ook de waterschappen zelf ondergaan hiermee een verandering om de aansluiting beter te kunnen maken.

Relatie met programma

Bestuur en Organisatie

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)

Algemeen (rechtsvorm, vestigingsplaats en ingangsdatum)

Naamloze vennootschap / Den Haag / 05-05-1954

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB) is een financiële dienstverlener die zich met haar diensten exclusief richt op de Nederlandse publieke sector. De klanten van de NWB zijn decentrale overheden (waterschappen, gemeenten en provincies) en instellingen onder garantie van (decentrale) overheden. Dit betreft voornamelijk instellingen voor sociale volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu.

Financieel belang

Onze deelneming in deze AAA-bank is opgebouwd uit 1893 (van de 50.478) aandelen A van nominaal € 115 en 143 (van de 8.511) aandelen B van nominaal € 460 (waarvan 25% volgestort) van de NWB.

Bestuurlijk belang

Het recht bestaat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders te bezoeken.

Financiële kerncijfers

(bedragen x € 1)		
Omschrijving	2023	2024
Eigen vermogen	2.060.000.000	2.094.000.000
Vreemd vermogen	73.523.000.000	76.347.000.000
Resultaat	126.000.000	94.000.000

Risico's

Er zijn geen risico's

Relatie met programma

Algemene dekkingsmiddelen

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)

Algemeen (rechtsvorm, vestigingsplaats en ingangsdatum)

Gemeenschappelijke regeling / Klaaswaal / 01-01-2005

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

De uitvoering van de belastingheffing en invordering van de waterschapsbelastingen is ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling SVHW.

Financieel belang

Voor 2026 wordt de bijdrage aan de dienstverlening door SVHW begroot op € 5,1 miljoen (de bijdrage in 2025 bedroeg € 5,0 miljoen).

Bestuurlijk belang

Vanwege de toetreding van de gemeente Geertruidenberg per 1 januari 2025 is de GR SVHW 2023 aangepast naar een 3e wijziging GR SVHW 2023. Per 1 januari 2025 is de 3e wijziging van kracht. Na wijziging van de GR zijn er 16 leden (14 leden van de gemeentelijke deelnemers en 2 leden voor het waterschap Hollandse Delta).

Het aantal stemmen van het Dagelijks Bestuur van het waterschap Hollandse Delta wordt gewijzigd in 8 stemmen (waren 7 stemmen). De overige deelnemers behouden 1 stem. Het minimaal aantal benodigde deelnemers om de vergadering van het Algemeen Bestuur te openen wordt 10. De stemverhouding in het Algemeen Bestuur is 8 stemmen voor waterschap Hollandse Delta op een totaal van 21. Dit komt overeen met een percentage van 47,6% van de stemmen.

Financiële kerncijfers

(bedragen x € 1)		
Omschrijving	2023	2024
Eigen vermogen	1.450.000	3.355.000
Vreemd vermogen	10.329.000	29.834.000
Resultaat	684.381	2.525.000

Risico's

Externe factoren, zoals het aantal bezwaren, kunnen invloed hebben op de ontwikkeling van onze deelnemersbijdrage aan SVHW. Op de beheersing van SVHW vindt actief controle en sturing plaats, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Relatie met programma

Algemene dekkingsmiddelen

Unie van Waterschappen

Algemeen (rechtsvorm, vestigingsplaats en ingangsdatum)

Vereniging / Den Haag / 01-01-1927

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

De Nederlandse waterschappen zijn verenigd in de Unie van Waterschappen. De Unie behartigt de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen. De Unie van Waterschappen treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het parlement, de regering, internationale instanties, de rijksoverheid en organisaties als het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De Unie neemt deel in veel overleg- en adviesorganen en is betrokken bij de ontwikkeling van het rijksbeleid, regelgeving en beleidsnota's voor waterbeheer. De Unie neemt ook het initiatief zelf onderwerpen op de politieke agenda te zetten.

De Unie opereert op basis van de volgende visie:

- De Unie wil leidend zijn in de strategische discussie over regionaal waterbeheer, in zowel nationale als internationale context, met als doel: duurzaam waterbeheer.
- De Unie is een inspirerende gesprekspartner over regionaal waterbeheer en dus aanwezig op plekken waar belangrijke besluiten worden genomen.
- De Unie excelleert in strategisch netwerken, speelt adequaat in op veranderingen, neemt initiatieven, is communicatief in het inspireren en verbinden en kent de 'ins en outs' van de Haagse en Brusselse politiek

Het Uniebureau anticipeert op veranderende wensen van waterschappen, veranderende maatschappelijke vraagstukken en toenemende internationalisering. De beoogde proactieve inzet van het Uniebureau, als ondersteuner van het bestuur, wordt bereikt met een organisatiestructuur die op samenwerking is gericht

Financieel belang

Jaarlijks wordt contributie betaald aan de Unie. De bijdrage voor 2025 bedroeg circa € 0,8 miljoen, voor 2026 is eenzelfde bedrag begroot.

Bestuurlijk belang

Het hoogste orgaan van de Unie van Waterschappen is de ledenvergadering. In de ledenvergadering hebben de voorzitters van alle waterschappen zitting. De ledenvergadering vergadert vier keer per jaar. Uit de ledenvergadering worden de leden van het bestuur gekozen. Formele besluitvorming vindt plaats in het bestuur en in de ledenvergadering.

Per beleidsterrein is een bestuurlijke Uniecommissie waarin de portefeuillehouders van alle waterschappen zitting hebben. Per beleidsterrein wordt in de commissie het beleid van de Unie voorbereid en deels vastgesteld. De bestuurlijke commissies worden geadviseerd door ambtelijke werkgroepen. Hierin heeft een beperkt aantal waterschapsmedewerkers zitting.

Financiële kerncijfers

(bedragen x € 1)		
Omschrijving	2023	2024
Eigen vermogen	2.178.238	2.589.009
Vreemd vermogen	21.313.082	23.698.040
Resultaat	-519.428	410.771

Risico's

In 2016 heeft de NWB een kredietfaciliteit verstrekt aan de Unie van Waterschappen ter grootte van € 2,0 miljoen. Alle leden van de Unie van Waterschappen, met uitzondering van Hoogheemraadschap van Delfland, staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB Bank van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsopvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben. Tot op heden heeft de UvW van deze kredietfaciliteit nog geen gebruik hoeven maken.

In 2017 heeft de NWB een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen onder borgstelling van alle waterschappen. Deze borgstelling is verdeeld onder de waterschappen op basis van de belastingopbrengst 2016. Voor waterschap Hollandse Delta betekent dit een borgstelling van 5,8% van de lening van € 6,01 miljoen. Begin 2025 was de hoogte van de verstrekte geldlening nog circa € 4,1 miljoen. De looptijd van deze lening is ingegaan in mei 2017 en loopt tot en met mei 2042.

Relatie met programma

Bestuur en Organisatie

Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW)

Algemeen (rechtsvorm, vestigingsplaats en ingangsdatum)

Vereniging / Rotterdam / 22-12-1910

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

De Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen behartigt de belangen van de waterschappen in het algemeen, en in het bijzonder die van de waterschappen die geheel of gedeeltelijk in de provincie Zuid-Holland liggen. De vereniging doet alles wat in het belang is of kan zijn voor een goede taakuitoefening door de aangesloten waterschappen. De volgende waterschappen zijn aangesloten: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, waterschap Hollandse Delta, waterschap Rivierenland en waterschap Amstel, Gooi en Vecht.

De Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen brengt de waterschapbestuurders samen in overleggen om hun waterschapsbelangen en -taken af te stemmen en om in gezamenlijkheid standpunten en ideeën te ontwikkelen om burgers, partners en overheden tegemoet te kunnen treden. In dit kader zijn er afzonderlijke samenkomsten van de dijkgraven en de vakportefeuillehouders.

Financieel belang

De bijdrage voor 2025 bedroeg € 0 voor 2026 is deze nog niet bekend.

Begroting 2026 staat op € 0. Als er wel een bijdrage nodig is, ligt deze naar verwachting tussen de € 2.500 en € 5.000.

Bestuurlijk belang

Er worden 4 vergaderingen per jaar gehouden. Daarnaast wordt regelmatig overlegd met de Gedeputeerde Water van de provincie Zuid-Holland en de hoofdingenieur-directeur (HID) van Rijkswaterstaat West-Nederland-Zuid. Elk jaar organiseert één van de Zuid-Hollandse waterschappen de VZHW-waterschapsdag voor bestuurders en belangstellenden.

Financiële kerncijfers

(bedragen x € 1)		
Omschrijving	2023	2024
Eigen vermogen	12.051	9.462
Vreemd vermogen	0	0
Resultaat	-2.569	-2.589

Risico's

Het risico is beperkt tot de jaarlijkse financiële bijdrage aan de vereniging.

Relatie met programma

Bestuur en Organisatie

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel A)

Algemeen (rechtsvorm, vestigingsplaats en ingangsdatum)

Gemeenschappelijke regeling / Rotterdam / 01-01-2010

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

Hoogheemraadschap van Rijnland, waterschap Hollandse Delta, waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap van Delfland zijn een gemeenschappelijke regeling aangegaan onder de naam Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 met als doel het resterende slib uit het zuiveringsproces adequaat te verwerken.

Na de verwerving van nieuwe aandelen B van HVC zijn medio 2022 waterschap Amstel, Gooi en Vecht, waterschap Zuiderzeeland en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier tot deze GR toegetreden.

Financieel belang

De deelnemende waterschappen hebben de samenwerking gezocht voor de verwerking van slib. Na toetreding van 3 nieuwe waterschappen bezitten de waterschappen gezamenlijk 683 aandelen (dit is een belang van circa 16% in N.V. HVC). Dit belang is overgedragen aan de GR Slibverwerking 2009.

Deze ziet toe op de verwerking van het zuiveringsslib door N.V. HVC.

Voor 2025 is de bijdrage voor de kosten van het secretariaat begroot op € 0,01 miljoen (1/8 deel van de totale kosten).

Bestuurlijk belang

Heemraad Mollema neemt zitting in het algemeen bestuur.

Financiële kerncijfers

(bedragen x € 1)		
Omschrijving	2023	2024
Eigen vermogen	31.043	31.043
Vreemd vermogen	22.149	39.647
Resultaat	0	0

Risico's

Er zijn geen risico's.

Overige informatie

De financiële ondersteuning is vanaf 2024 bij Rijnland ondergebracht, de juridische ondersteuning wordt geleverd door Delfland. De gemaakte kosten worden gelijk verdeeld over de acht aandeelhoudende waterschappen.

Juli 2021 is opdracht gegeven voor de investering in een nieuwe slibdrooginstallatie voor deze drie waterschappen. De inbedrijfstelling van deze installatie in Alkmaar wordt eind 2025 verwacht.

Relatie met programma

Waterketen

Indirect verbonden partijen

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel B)

Algemeen (rechtsvorm, vestigingsplaats en ingangsdatum)

Naamloze vennootschap / Alkmaar / 01-01-2010

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

HVC is verantwoordelijk voor het duurzaam afvalbeheer van haar aandeelhouders (gemeenten en waterschappen). Daarnaast produceert HVC duurzame energie. Deze wordt geleverd aan gemeenten, waterschappen, bedrijven en particulieren.

Financieel belang

Gezamenlijk bezitten de volgende partijen 683 aandelen van N.V. huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC): Hoogheemraadschap van Rijnland, waterschap Hollandse Delta, waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, waterschap Amstel, Gooi en Vecht en waterschap Zuiderzeeland. Dit is een belang van circa 16%. Deze aandelen zijn in beheer van de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. Deze ziet toe op de verwerking van het zuiveringslib door HVC. Voor 2026 is de garantstellingsprovisie begroot op € 0,2 miljoen.

Bestuurlijk belang

De GR is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van N.V. HVC. De Raad van Commissarissen van HVC bestaat uit 5 leden. Vastgelegd is dat ten minste één van de commissarissen een publieke signatuur heeft met kennis van het gemeentelijke en het waterschapsdomein. In mei 2020 is mevrouw J. Kriens benoemd. Zij heeft als wethouder/locoburgemeester van Rotterdam en als directeur van de VNG ervaring opgedaan binnen het publieke domein.

Financiële kerncijfers

(bedragen x € 1)		
Omschrijving	2023	2024
Eigen vermogen	233.501.000	257.583.000
Vreemd vermogen	917.877.000	954.746.000
Resultaat	35.012.000	24.527.000

Risico's

De Zuid-Hollandse waterschappen hebben via de GR Slibverwerking 2009 hun voormalige belangen in DRSH Zuiveringslib NV ondergebracht bij HVC. De waterschappen staan vanaf hun toetreding garant voor de financiering van de activiteiten die HVC voor de waterschappen uitvoert. De betrokken waterschappen zijn naar rato van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor gegarandeerde geldleningen van in totaal € 115 miljoen (begroting HVC per 31 december 2025).

Ter compensatie ontvangen de waterschappen voor de gegarandeerde geldleningen van HVC jaarlijks een vergoeding van 1% van het garantstellingsbedrag via de gemeenschappelijke regeling.

Relatie met programma

Waterketen

Muskusrattenbestrijding (MRB)

Algemeen (rechtsvorm, vestigingsplaats en ingangsdatum)

Overeenkomst van kosten voor 'gemene rekening' / Niet van toepassing / 01-07-2011

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

De bestrijding van muskus- en beverratten is per 1 juli 2011 van rechtswege overgegaan van de provincies naar de waterschappen. In 2011 is in de Waterwet vastgelegd dat waterschappen zo goed mogelijk zorg moeten dragen voor het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten.

De waterschappen Rijn en IJssel, Vallei en Veluwe, Rivierenland en Hollandse Delta hebben ervoor gekozen deze taak te laten uitvoeren door het samenwerkingsverband 'Muskusrattenbeheer Rivierenland'. Deze samenwerking is gestart op 1 januari 2012.

De verdeling van de kosten is: Rijn en IJssel (10,4%), Vallei en Veluwe (18,2%), Rivierenland (47,5%) en Hollandse Delta (23,9%). De organisatie en uitvoering is ondergebracht bij waterschap Rivierenland.

Aanvullend op de oorspronkelijke doelstelling van de muskusrattenbestrijding, is er op 14 juni 2019 in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen unaniem besloten om met vereende krachten de populatie muskusratten terug te dringen tot aan de landsgrens in een periode van 10 tot 15 jaar. Dit heeft effect op de kosten; de waterschappen die muskusratten bestrijden langs de landsgrenzen dragen relatief hogere kosten dan andere waterschappen. Dat komt doordat vanuit Duitsland muskusratten ons land binnen blijven komen en daar dus altijd bestrijding nodig zal zijn. Daarom is op 24 juni 2022 door de Unie van Waterschappen besloten tot een solidariteitsfinanciering om de extra kosten gezamenlijk te dragen.

Per 1 januari 2025 is de overeenkomst van kosten voor 'gemene rekening' uitgebreid, zodat onder de overeenkomst ook inzet kan worden gepleegd ten aanzien van het voorkomen van schade en overlast aan waterstaatswerken door bevers, dassen, exotische planten en dieren en andere plaagsoorten.

Financieel belang

Voor de muskusrattenbestrijding is in de begroting 2026 een bedrag van € 2,6 miljoen opgenomen, waarvan € 2,5 miljoen voor de landelijke kosten en € 0,1 miljoen voor de solidariteitsfinanciering.

Bestuurlijk belang

Er vindt bestuurlijk overleg plaats. Namens waterschap Hollandse Delta neemt heemraad Rijdsijk deel aan het bestuurlijk overleg.

Financiële kerncijfers

(bedragen x € 1)		
Omschrijving	2023	2024
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	0	0
Resultaat	0	0

Risico's

De kostenverdeling is als volgt: Rijn en IJssel (10,4%), Vallei en Veluwe (18,2%), Rivierenland (47,5%) en Hollandse Delta (23,9%). De organisatie en uitvoering is ondergebracht bij waterschap Rivierenland. De genoemde percentages worden toegepast op de door waterschap Rivierenland daadwerkelijk te dragen kosten en de financiële gevolgen van risico's.

Overige informatie

Financieel verrekenmodel

1. Waterschap Rivierenland stelt voor de kosten van de werkzaamheden, genoemd in artikel 3 van deze overeenkomst voor gemene rekening, vooraf jaarlijks een begroting op.
2. De te verrekenen kosten vloeien voort uit de jaarrekening van waterschap Rivierenland.
3. Het bepaalde in dit artikel is van toepassing bij het vaststellen van de financiële verhoudingen tussen de waterschappen in geval van verrekening van de kosten die met deze overeenkomst zijn gemoeid, en in geval van het opstellen van een liquidatieplan bij opzegging of beëindiging van de overeenkomst.
4. De waterschappen nemen als volgt deel:
  - a. waterschap Rijn en IJssel voor 10,4%,
  - b. waterschap Vallei en Veluwe voor 18,2%,
  - c. waterschap Hollandse Delta voor 23,9%,
  - d. waterschap Rivierenland voor 47,5%.

Relatie met programma

Waterveiligheid

STOWA

Algemeen (rechtsvorm, vestigingsplaats en ingangsdatum)

Stichting / Den Haag (statutair) / 13-09-1971

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

STOWA ontwikkelt, vergaart en verspreidt kennis die nodig is om de opgaven van de regionale waterbeheerders goed uit te voeren.

Financieel belang

De bijdrage voor 2026 bedraagt € 0,6 miljoen.

Bestuurlijk belang

In het bestuur van de STOWA zitten minimaal 4 en maximaal 6 waterschapsvertegenwoordigers. Namens waterschap Hollandse Delta neemt heemraad Van Oorschoot deel aan het bestuurlijk overleg.

Financiële kerncijfers

(bedragen x € 1)		
Omschrijving	2023	2024
Eigen vermogen	8.140.932	9.801.004
Vreemd vermogen	11.424.595	8.405.400
Resultaat		

Risico's

Er zijn geen risico's.

Overige informatie

Enkele onderwerpen, die momenteel vanuit STOWA worden opgepakt, gestimuleerd of ondersteund:

- Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (Energie- en grondstoffenfabriek, Platform Water en Energie)
- Integrale oplossingen in de waterketen (bijv. medicijnresten, Expertgroep Waterfabriek)
- Innovatie in de waterveiligheid (o.a. MLV, dijken op veen)
- Innovatie in het Waterbeheer (flexibel peilbeheer, visvriendelijke gemalen)
- Zorgplicht waterkeringen
- Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (o.a. onderzoek naar haalbaarheid van zon op dijken en aquathermie, technologieontwikkeling op het gebied van terugwinnen energie en grondstoffen uit afvalwater)
- Ontwikkelingen rond de verwijdering van medicijnresten (Innovatie Programma Microverontreinigingen)
- Ontwikkelingen rond pfas in influent, effluent en slib

Programmabegroting 2026 Meerjarenraming 2027-2030

- Verdrogingsbestrijding en beschikbaarheid van zoet water (Aquaconnect)
- Zuivering van de toekomst
- Gevolgen van de nieuwe richtlijn stedelijk afvalwater
- Aanwijzen, normeren, toetsen en verbeteren waterveiligheid
- Realiseren ecologische waterkwaliteitsdoelen (KRW)
- Nieuwe stoffen

Relatie met programma

Waterveiligheid, Water, Waterketen en Bestuur en Organisatie

Lijst van begrippen en afkortingen

Afkorting	Verklaring
AC	Asbestcement
ALM	Asset Lifecycle Management
AMP	Assetmanagement Plannen
APPA	Algemene Pensioenwet politieke ambtsdragers
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
BIM	Bouw Informatie Management
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
cao	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CCIWIS	Commissie Communicatie, Innovatie, Watereducatie, Internationaal en Strategie
CER	Critical Entities Resilience Directive
CINTER	Commissie Internationale Zaken
CMK	Compenserende maatregelen kierbesluit
CO2	Koolstofdioxide
COVID-19	Coronavirus disease 2019
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
D&H	Dijkgraaf en heemraden
DAW	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
DPRA	Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
EFGF	Energie-Grondstoffenfabriek
EMU	Europese Monetaire Unie/Economische en Monetaire Unie
Fido	Financiering decentrale overheid
FTE	Fulltime-equivalent
GR	Gemeenschappelijke Regeling
HID	Hoofdingenieur-directeur
HVC	Huisvuilcentrale
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
KCC	Klant Contact Centrum
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

Afkorting	Verklaring
KPI's	Kritieke prestatie-indicatoren
KRW	Kaderrichtlijn Water
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MRB	Muskusrattenbeheer
NIPV	Nederlands Instituut Publieke Veiligheid
NIS2	Network and Information Security directive
NOVEX	Nationale OmgevingsVisie Executiekraacht
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NWB	De Nederlandse Waterschapsbank N.V.
P&C	Planning en control
PA	Public Affairs
PDCA	Plan Do Check Act
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
PMO	Preventief medisch onderzoek
PO	Primair Onderwijs
RSA	Richtlijn Stedelijk Afvalwater
RVU	Regeling Vervroegd Uittreden
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SAMP	Strategisch Assetmanagement Plan
SCL	Safety Culture Ladder (veiligheidsladder)
SE	Systems Engineering
SEB	Schoon en Emissieloos Bouwen
SGPB	Stroomgebiedbeheerplan
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
STOWA	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer
SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling
TA	Technische Automatisering
TEA	Thermische energie uit afvalwater
UvW	Unie van Waterschappen
v.e.	Vervuilingseenheden
VMBO	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs

Afkorting	Verklaring
VRZ	Voorziening
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VV	Verenigde Vergadering
VZHW	Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen
WBP	Waterbeheerprogramma
WgBP	Wegenbeheerprogramma
WHW	Wet Herverdeling Wegenbeheer
WIBON	Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken
WINTER	Werkgroep Internationaal
Woo	Wet open overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WRK	Waterschapsregiekamer
WSHD	Waterschap Hollandse Delta
ZH-PLG	Zuid-Holland - Nationaal programma landelijk gebied
ZV3T	Zettingsvloeiing derde toetsronde